

Anul XIII Nr. 3-10

Martie-Decembrie 1944

JUSTIȚIA DOBROGEI

Revistă lunară de DOCTRINĂ, JURISPRUDENȚĂ și LEGISLAȚIE

Inreg. Nr. 1/1942 Reg. public. periodice Trib. Constanța

A P A R E

SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE
ÎN FRUNTE CU

**Președintele Curții de Apel și Decanul Baroului
CONSTANȚA**

Redactor responsabil
CĂLIN DINESCU
Avocat Constanța

3-10

Redacția: PALATUL CURȚII de APEL CONSTANȚA
Administrația: Secretariatul Baroului Constanța

1 9 4 4

Institutul de Arte Grafice „MODERNA“, Str. C. Negri No. 16, Constanța

www.ziuaconstanta.ro

JUSTIȚIA DOBROGEI

REVISTĂ LUNARĂ
DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIE

SUMARUL

Sfârșitul acțiunii penale. (Art. 4 pr. pen.) pag. 89
de **Elefterie Bujoreanu**
Prim Preș. Trib. Constanța

Considerațiuni generale asupra normelor de
procedură penală a U. R. S. S. pag. 105
de **Al. Cernăuțeanu**
Judecător instrucție Trib. Constanța

JURISPRUDENȚĂ

- Adjudecare. Impozite fiscale. Purgă. *C. Apel Constanța*. Cu notă de Gh. Apostoliu Speța No. 25 pag. 151
- Ancheta în futurum. Caracterul ei contradic-
tor. Natura juridică a cererii. *Trib. Con-
stanța I* " " 27 " 156
- Asigurări sociale. Accident de muncă. Acțiu-
nea pentru despăgubiri, în cadrul art. 71,
se poate intenta și concomitent cu ac-
țiunea penală. *Cas. II* " " 32 " 183
- Contestație fiscală. Suspendare provizorie a
executării. Cauțiune. Condițiuni. *C. Apel
Constanța*. " " 23 " 138
- Contestație penală. Vicierea procedurii de
citare. Admisibilitatea contestației în prin-
cipiu, în cazul art. 516 al. II pr. pen.
Cas. II Div. Cu note de Corneliu Angelescu și
Ion Negulescu " " 30 " 173
- Contravenție fiscală. Codebitori solidari. Tran-
zația unui codebitor nu interzice călea
de atac a celorlalți.—Cesiune de creanțe
netaxată. Sancțiune. *C. Apel Constanța*. Speța No. 24 pag. 142

Contravenție la legea C. A. M. Apel. Competință. <i>Trib. Tulcea II.</i>	"	"	36	"	199
Denunțare ca'omnioasă. Elemente constitutive. Stabilirea prealabilă a veracității faptelor denunțate. Chestiune prejudicială. <i>C. Apel Constanța.</i>	"	"	33	"	187
Donățiune deghizată între soți. Fraudă la lege. Dovedirea simulației. Proba testimonială. Admisibilitate. <i>Trib. Constanța I.</i> Cu notă de Corneliu Angelescu.	"	"	29	"	163
Fals în acte private. Elemente constitutive. Alterarea adevărului. Prejudiciu. <i>Trib. Constanța I.</i>	"	"	35	"	196
Hotărâri judecătorești. Minută. Când este necesară? <i>C. Apel Constanța.</i>	"	"	23	"	138
Ipotecă convențională. Acceptarea ei poate fi făcută și prin act sub semnătură privată. <i>Cas. III.</i>	"	"	20	"	119
Partaj. Omisiunea unui copărtaș. Nutilitate absolută. Nu poate fi introdus direct în instanța de apel. <i>Trib. Constanța I.</i>	"	"	26	"	154
Partaj. Fraudă la lege. Dovada simulației. Prezumțiuni. Admisibilitate. <i>C. Apel Constanța.</i>	"	"	21	"	121
Parte civilă. Recurs. În ce cazuri este admisibil. <i>C. Apel Constanța.</i>	"	"	34	"	192
Recuzarea magistraților. Căi de atac. <i>Cas. II.</i>	"	"	31	"	181
Responsabilitate civilă. Accident de autovehicul. Presumpție legală de culpă. Dovada contrarie. Condițiun. <i>Cas. S. Unite.</i>	"	"	18	"	114
Responsabilitate civilă. Accident la pasaj de nivel. Art. 30 legea poliției C. F. R. nu dispensează de răspunderea art. 998 și urm. c. civ. <i>C. Apel Constanța.</i>	"	"	21	"	121
Responsabilitate civilă. Statul nu răspunde pentru faptele miștarilor sub arme. Rațiune. <i>Jud. Mixtă Constanța.</i>	"	"	40	"	208
Sabotaj. Cumpărare fără facturi. Disp. legii timbrului, privitoare la emiterea facturilor, nu sunt aplicabile în materie de sabotaj. <i>C. Apel Constanța.</i>	"	"	37	"	201

Sabotaj. Legea chiriilor. (art, 41 al. 7). Acțiune directă. Sesizare nevalabilă. Anularea urmăririi. <i>Trib. Constanța Inst. Sabotaj.</i>	Speța No. 38	pag. 203
Sabotaj. Inchiderea temporară și motivată a magazinului. Nu constituie o încetare a activității comerciale. <i>Trib. Constanța Inst. Sabotaj.</i>	" "	39 " 205
Trimitere în posesie. Jurisdicție grațioasă. Apelul este suspensiv de executare. <i>Cas. I.</i>	" "	19 " 116
Vânzare. Acțiune în rezoluțiune pentru neplata prețului. Este independentă de acțiunea de credință. <i>Trib. Constanța II.</i>	" "	28 " 159

* * *

† Teodor Candea	pag. 212
	de Demostene Rădulescu
Răsfoind revistele de drept	pag. 214

SFÂRȘITUL ACȚIUNEI PENALE

Art. 4 pr. penală.

de ELEFTERIE BUJOREANU

Prim Președintele Trib. Constanța

Doctrina distinge în desfășurarea, în timp, a acțiunei penale, trei faze și anume, punerea în mișcare sau promovarea, desvăluirea sau exercitarea și rezolvirea definitivă sau soluționarea.¹⁾

Limitând subiectul nostru numai la ultima fază, nu am socotit necesar să alegem sau să dăm o definițiune acțiunei penale, așa după cum nu am găsit cu cale să examinăm cine are dreptul să o promoveze sau să o exercite, pentru că aceste chestiuni au făcut obiectul tuturor tratatelor de procedură penală.

Totuși, nu putem renunța să nu semnalăm o problemă de o deosebită importanță, pe care o pune întrebarea: în ce constă faza sau „momentul” punerii în mișcare a acțiunei penale.

Astfel, dacă este indiscutabil că rechizitorul introductiv înseamnă punerea în mișcare a acțiunii penale, atunci când actele sunt trimise direct instanței spre judecare, ce caracter are acelaș rechizitor, când actele se trimit judecătorului de instrucție pentru a instrui, conf. art. 224 al. 2 și 3 pr. penală, față de dispozițiunile art. 4 pr. pen., cari prevăd că acțiunea penală ia sfârșit prin *hotărârea* instanței în fața căreia a fost dedusă, care poate pronunța achitarea, încetarea urmăririi sau condamnarea.

Dacă am admite că și în acest caz rechizitorul intro-

¹⁾ Tanoviceanu, Tratat de drept și procedură penală, ed. II-a, vol. IV, pagina 112.

ductiv constituie o punere în mișcare a acțiunii penale, ar însemna că aceasta poate lua sfârșit printr'o ordonanță definitivă de scoatere de sub urmărire, potrivit art. 270 al. I pr. penală, situație neprevăzută și deci în afară de dispozițiunile limitative ale art. 4 pr. pen., iar în cazul unei ordonanțe definitive de trimitere în judecată — art. 270 al. 2 — s'ar pune întrebarea, care este actul prin care se promovează acțiunea penală, rechizitorul introductiv sau ordonanța ?

Însfârșit, în cazul art. 270 al. 3 pr. pen., când se dispune transmiterea actelor — în caz de crimă — la Camera de Acuzare, însăși ordonanța definitivă mai este un act prin care se promovează acțiunea penală, când este știut că deciziunea Camerei o poate reforma, după cum este singura care poate sesiza instanța criminală.

Discuțiunile asupra acestei chestiuni, cari în amănunt iau un aspect de importanță pur teoretică, duc — credem noi — la concluziunea că momentul promovării acțiunii penale constă, uneori, dintr'o serie de acte de procedură — rechizitor introductiv, definitiv, ordonanță definitivă și eventual decizia Camerei de Acuzare, în caz de crimă — dintre care ultimul act care leagă instanța, *desăvârșește* punerea în mișcare a acțiunii penale.

* * *

Am arătat, mai sus, că potrivit art. 4 pr. pen., acțiunea penală ia sfârșit prin hotărârea instanței în fața căreia a fost dedusă, care poate pronunța achitarea, încetarea urmăririi, anularea urmăririi sau condamnarea. Pentru trei din cele patru ipoteze se prevăd diferite modalități de stingere a acțiunii penale, dintre cari unele, cum sunt cele prevăzute de pct. 1 al. 1, 2 și 3, nu au nevoie de nici un comentariu.

Când, însă, textul prevede, la pct. 1. al. 4, că achitarea se pronunță când există o cauză legală care înlătură responsabilitatea sau caracterul penal al faptului, iar încetarea urmăririi — la pct. 2. — când acțiunea penală este stinsă printr'o cauză legală, o enumerare și o clasificare a acestor cauze se impune dela sine, cu atât mai mult, cu

cât — la început — foarte puțini le vor putea deosebi cu ușurință.

Vom arăta deci, cu scurte explicațiuni, cari sunt aceste cauze legale care duc la achitare sau încetarea urmăririi, precum și modalitățile care atrag anularea urmăririi.

Dat fiind materialul vast pe care îl pune în discuțiune art. 4 pr. pen., este dela sine înțeles că — în cadrul restrâns al unui articol de revistă juridică — lucrarea de față constituie doar o încercare menită să fie utilă tinerilor judecători.

I. Cauzele legale cari înlătură responsabilitatea (art. 4 pct. 1 al. 4 pr. pen., teza I-a).

După ce, în art. 127, codul penal pune principiul general că „nimeni nu poate fi apărât de răspundere pentru „o infracțiune și nici nu i se poate micșora răspunderea, „decât în cazurile și circumstanțele în care legea prevede „aceasta în mod special“, statornicește în celelalte texte, următoarele cauze cari apără de răspunderea penală:

1) *Starea de inconștiență provenită din cauza alienației mintale sau din alte cauze.* (art. 128).

Spre deosebire de vechiul cod penal, care în art. 57 spunea: „nu se socotește nici crimă, nici delict, faptul săvârșit în stare de smintire“, deci nu considera fapta nebunului infracțiune, noul cod penal apără numai de răspunderea penală, deoarece textul art. 128 are următoarea redacțiune: „...., nu răspunde de infracțiune acela care“...., infracțiunea existând deci și numai autorul ei este apărât de pedeapsă. Deosebirea aceasta face ca această cauză să fie trecută în grupa cauzelor legale care înlătură responsabilitatea, pe când în redactarea vechiului art. 57 s'ar fi încadrat în grupa cauzelor legale care înlătură caracterul penal al faptului.

Fundamentul dreptului penal și al represiunii fiind responsabilitatea morală bazată pe normalitatea psihică, ¹⁾ este firesc ca anormalitatea psihică, care este efectul alienației mintale, să conducă la iresponsabilitatea penală.

Starea de inconștiență poate fi datorită și altor cauze în afară de alienația mintală. Astfel somnul hipnotic, starea

1) N. Buzea, Principii de drept penal, vol. I pag. 357.

de hipnoză, producând paralizarea completă a voinței și conștiinței hipnotizatului, care nu acționează decât după ordinele primite de la hipnotizator, atrage lipsa completă de răspundere. Desigur că nu poate fi vorba de somnul hipnotic provocat de agent dinadins pentru a săvârși infracțiunea, în scopul de a-l invoca, apoi, ca o lipsă de răspundere. Deși legiuitorul nu prevede în mod expres această distincțiune, credem că ea se impune, pentru aceleași considerațiuni, pentru care legiuitorul a prevăzut-o în cazul beției.

2) *Starea de beție completă* provocată prin alcool sau alte substanțe toxice ori stupefiante (art. 129). Nu este apărut în mod complet de răspundere decât acel care a lucrat în stare de beție completă involuntară, datorită unor împrejurări accidentale, cu totul neprevăzute de infractor și absolut independente de voința sa.

Potrivit al. II al art. 129, beția voluntară completă produsă în mod întâmplător, constituie numai o cauză de micșorare a responsabilității, atrăgând o atenuare a pedepsei. Dimpotrivă, beția intenționată, provocată dinadins de inculpat în scopul de a căpăta curaj pentru săvârșirea infracțiunii, constituie o cauză agravantă a responsabilității, fiind asimilată de legiuitor cu premeditarea.

Starea de beție nu era prevăzută în vechiul cod penal, însă practica instanțelor judecătorești a făcut din ea o circumstanță ușurătoare.

3) *Constrângerea morală, psihică*, printr'o amenințare gravă cu un pericol direct privind viața, integritatea corporală. sănătatea și libertatea fie a celui constrâns, fie a unei rude sau a unei persoane de care este legat printr'o puternică afecțiune, și dacă pericolul nu putea fi înlăturat prin alte mijloace. (art. 130).

Deși legea nu le menționează expres, doctrina și jurisprudența mai cer încă două condițiuni și anume, ca pericolul să nu fi fost provocat de cel constrâns și ca el să nu fi avut obligațiunea legală de a înfrunta pericolul. Desigur, o condițiune logică, subînțeleasă, este ca infracțiunea să fie proporționată cu pericolul. Această condițiune a echivalenței pericolului eventual cu fapta săvârșită sub teroarea lui, are a fi aplicată dela caz la caz, în mod suveran, de către judecători.

În cazul când toate condițiunile mai sus arătate nu sunt întrunite, constrângerea morală suferită de infractor nu mai poate constitui o cauză de neimputabilitate, ci numai una de atenuare, încadrată în dispozițiile generale ale art. 157 cod. pen.

4) *Constrângerea fizică* (art. 133). Doctrina și jurisprudența, complectând textul insuficient al legii, precizează că constrângerea fizică pentru ca să asigure neimputabilitatea, lipsa de răspundere penală, trebuie să se exercite asupra persoanei infractorului acte directe de violență fizică, grave și actuale, cari să-i pună în pericol viața, integritatea corporală sau libertatea, cel constrâns reavând altă scăpare decât executarea infrațiunii impuse. Ca și în cazul constrângerii morale, se mai cere ca cel constrâns să nu fi provocat el însuși actele de violență și ca să nu fi avut îndatorirea legală de a le înfrunta. ¹⁾

5) *Minoritatea*. Potrivit art. 139, minorul de 12 ani nu este responsabil pentru faptele penale comise de el. De asemenea, nu este responsabil nici minorul de 15 ani, afară de cazul când se dovedește că a lucrat cu discernământ. Desigur este vorba de responsabilitatea penală, iar nu de cea civilă.

De observat că minorul de 15 ani este în principiu neresponsabil, dovada lucrării cu discernământ trebuind, în prealabil, a fi stabilită pentru a atrage răspunderea.

Deși iresponsabil, se pot lua contra minorului de 12 sau 15 ani, lipsit de discernământ, anumite măsuri cu caracter corectiv și educativ, înscrise în art. 140.

5) *Surdmutismul*. Legiuitorul, în art. 154, nu apără de răspundere pe surdomut decât dacă se constată că, în momentul săvârșirii faptului, nu a avut discernământ. Surdomutul este deci, în principiu, responsabil și numai stabilirea lipsei de discernământ conduce la neimputabilitate.

În cazul când lipsa de discernământ nu a putut fi stabilită, surdomutismul, prin el însuși, nu este decât o cauză de micșorare a responsabilității și deci a pedepsei, surdomutul fiind asimilat, din acest punct de vedere, adolescentului.

1) Vezi N. Buzea, op. cit. pag. 377.

II. *Cauzele legale cari înlătură caracterul penal al faptului.* (art. 4 pct. I. al. 4 pr. pen., teza 2-a).

Spre deosebire de cauzele legale care înlătură responsabilitatea, iată acum cauzele legale cari înlătură caracterul penal al faptului.

1) *Starea de necesitate.* (art. 131 c. p.). Aceasta constă într-o constrângere a voinței infractorului, constrângere care rezultă fie din fapta omului, fie din împrejurări neprevăzute, fie din cauza forțelor naturale și care pun în primejdie viața, integritatea corporală sau averea cuiva, fără ca acea primejdie să poată fi înlăturată altfel decât săvârșindu-se o infracțiune. ¹⁾ Se dă, în tratate, următorul exemplu tipic: în caz de naufragierea unui vas în larg, călătorii, ca să se salveze, lovesc sau chiarucid pe cei ce le stau în cale, luându-le colacii de salvare sau îmbrâncindu-i din bărcile de salvare prea încărcate, pe cei mai slabi.

Legiuitorul nostru recunoaște și consacră ambele forme ale stării de necesitate, atât cu privire la persoana omească, cât și cu privire la avere.

Potrivit dispozițiilor art. 131, ca să existe stare de necesitate trebuie să fie întrunite următoarele condițiuni: a) să existe un pericol grav, iminent și fortuit, adică neprevăzut; b) acest pericol să amenințe viața sau integritatea corporală a agentului sau a unei rude sau a unei persoane de care este legat printr-o temeinică afecțiune; c) pericolul să nu poată fi înlăturat altfel decât săvârșindu-se faptul penal; d) cel aflat în primejdie să nu fi avut obligația legală de a înfrunta pericolul. La aceasta, doctrina și jurisprudența adaugă, ca și la constrângere, condițiunea ca pericolul să nu fi fost provocat de cel ce invoacă starea de necesitate.

În ce privește starea de necesitate referitoare la avere, pe lângă condițiunile de mai sus, legea cere ca bunul salvat să fie propriu și să aibă o valoare vădit mai mare decât bunul sacrificat.

De observat, că legiuitorul român a înglobat în starea de necesitate, reglementată în al. I al art. 131 și așa numitul drept de intervențiune, dar numai pentru salvarea

1) Vezi N. Buzea, op. cit. pag. 382.

persoanei, nu și a averii rudelor sau persoanelor legate printr-o temeinică afecțiune.

2) *Legitima apărare* (art. 132 c. p.)

O definiție care să înglobeze toate formele legitimei apărări este greu de dat. Reproducem aici definițiunea adoptată de conferința penală internațională de la Varșovia din anul 1927, după care legitima apărare constă într'un „acte nécessaire pour defendre contre une agression actuelle et illicite un bien quelconque appartenant a soi même ou à autrui.”¹⁾

Condițiunile legitimei apărări prevăzute în mod expres de legiuitorul nostru sunt: a) un atac material, direct, imediat și injust; b) atacul să fie îndreptat contra persoanei fizice, onoarei sau averii celui atacat sau ale unui terțiu.

Deși textul nu o prevede expres, desigur că se impune ca o condițiune firească, logică, ca să existe o proporționalitate între atac și chiar între mijloacele întrebuintate, pentru ca apărarea să fie legitimă, precum deasemeni se impune ca atacul să nu fi fost provocat de cel ce invoacă legitima apărare. Legiuitorul asimilează legitimei apărări, așa cum am definit-o mai sus, și cazul când agentul, sub imperiul tulburării, temerii sau teroarei, a trecut peste marginile apărării. Această legitimă apărare asimilată se apropie foarte mult de starea de necesitate, care are deasemeni la bază o tulburare sufletească, panica, frica, provocate însă de împrejurări neprevăzute, iar nu de atacuri injuste, opera omului.

Justificarea juridică a legitimei apărări se bazează pe teoria delegațiunei dreptului societății de a apăra, în folosul indivizilor aflați în anumite situațiuni de fapt, în care societatea, prin forța publică constituită, n'ar putea interveni în mod util pentru salvarea individului amenințat de un atac injust.²⁾

3) *Cazul fortuit*. (art. 134 c. p.). Doctrina deosebește cazul fortuit de cel de forță majoră, prin aceea că, în caz de forță majoră agentul are conștiința că săvârșește un fapt ilicit, prevăzând și rezultatul lui, dar sub presiunea unei

1) Buzea, op. cit. pag. 409.

2) Buzea, op. cit. pag. 423.

forțe irezistibile el nu-l poate evita. În cazurile fortuite, dimpotrivă, agentul nu prevede nici actul și nici rezultatele lui, el fiind surprins de întâmplare.

Se dă următorul exemplu tipic de caz fortuit : X, mergând pe stradă, alunecă și în căderea lui lovește un alt trecător, care cade și el și se rănește grav.

Ceiace este de esența cazurilor de forță majoră sau fortuite, este că ele se datoresc forțelor naturii sau împrejurărilor, fiind independente de voința agentului și de neînălăturat.

Îl eguiitorul nostru, în art. 134, ia în considerațiune numai cazul fortuit, ignorând cazurile de forță majoră.

4) *Ordinul legii și comanda autorității legitime.* (art. 137 c. p.). În prima parte a aliniatului I, art. 137 declară că nu se socotește infracțiune faptul impus sau autorizat de lege, dacă este executat în condițiile ei. Această dispozițiune se referă la cei chemați să aplice legile în mod direct și nemijlocit.

În cea de a doua parte, art. 137 se ocupă de situația funcționarilor în subordine, cari primesc ordine de serviciu dela organele superioare, funcționari cari — deci — nu au inițiativa executării legilor. Pentru ca comanda autorității să înlătore caracterul penal al faptului, se cer întrunite condițiunile prevăzute de text și anume, să existe un ordin de serviciu emanând de la autoritatea ierarhică competentă, dat în formele legale și fără caracter vădit ilegal.

În cazul când funcționarul a avut posibilitatea să aprecieze ilegalitatea ordinului executat, răspunde de infracțiunea comisă, alături de superiorul care a dat ordinul ; în caz contrar, răspunde numai cel care a dat ordinul, executantul fiind apărat de pedeapsă, deoarece el a fost de bună credință.

În toate cazurile arătate mai sus, instanțele vor pronunța achitarea, în temeiul art. 4 pct. I al. 4 pr. penală.

Încetarea urmăririi.

I. Cauzele legale care sting acțiunea penală.

Art. 4 pct. II pr. pen. dispune că încetarea urmăririi se pronunță când acțiunea penală este stinsă printr'o cauză legală.

Stingerea acțiunii penale nu are nici o influență asupra acțiunii civile rezultată din infracțiune.

Iată care sunt aceste cauze :

1) *Moartea învinutului.* (Art. 163 c. pen.) Moartea învinutului stinge încriminarea faptei comise și deci acțiunea penală deschisă împotriva lui, deoarece, în acest caz, obiectul acțiunii penale și anume, aplicarea pedepsei și a măsurilor de siguranță, nu mai poate fi realizat prin dispariția persoanei fizice a învinutului. Această cauză de stingere a acțiunii penale este personală, cu efecte în personam, iar nu în rem. Moartea unuia din inculpați nu are nici o influență asupra coautorilor sau complicilor.

În cazul când sunt corpuri delictive, care urmează a fi confiscate, potrivit art. 80 c. pen., moartea învinutului nu stinge și dreptul de a confisca acele obiecte.

2) *Prescripția.* (Art. 164 c. pen.) Spre deosebire de caracterul prescripției din dreptul civil, care este considerată ca fiind de interes privat, deși întemeiată și ea pe motive de ordine publică, prescripția penală este de ordine publică și ca atare trebuie să fie luată în considerare din oficiu, ea fiind dobândită inculpatului de plin drept și operând stingerea acțiunii penale chiar împotriva voinței lui.

Prescripția operează totdeauna în rem.

Pentru tot ce privește termenele prescripției, momentul începerii curgerii lor, precum și cazurile de întrerupere și suspendare a prescripției, trimitem la disp. art. 164-167 c. p.

Menționăm numai că, spre deosebire de legiuitorul anterior, nouile legiuri penale consideră termenul prescripției ca o chestiune substanțială de fond, iar nu de procedură, reglementând-o în codul penal.

3) *Amnistia* (Art. 172 c. pen.) Prin modificarea adusă codului penal la 24 Septembrie 1938, suprimându-se aliniatul final al art. 172, amnistia a devenit o cauză de stingerea acțiunii penale posibilă pentru toate infracțiunile, iar nu numai pentru cele politice, așa cum era sub regimul vechilor legiuri penale și chiar anterior acestei modificări aduse actualului cod penal.

Amnistia nu are nici un efect asupra măsurilor de siguranță pronunțate sau care se vor putea pronunța chiar după intervenirea legii de amnistie.

Ea operează în rem, cu excepția cazurilor când legea de amnistie cere ca infractorul beneficiar al iertării legii să îndeplinească anumite condițiuni personale, în care cazuri desigur că produce efecte în personam, excluzând de la beneficiul ei pe cei care nu întrunesc condițiunile legii.

Amnistia, ca și prescripția, este de ordine publică, trebuind a fi luată în considerare din oficiu și neputând fi refuzată de învinuit.

4) *Abrogarea legii* (Art. 2 c. pen.) Abrogarea legii stinge atât încriminarea, cât și pedeapsa, măsurile de siguranță, precum și toate consecințele penale ale hotărârii judecătorești de condamnare. Prin excepție de la principiul general al art. 2, infracțiunea săvârșită sub imperiul unei legi temporare este urmărită și după abrogarea legii prin ajungerea ei la termen (art. 3 al. II).

Abrogarea legii trebuie a fi luată în considerare din oficiu.

5) *Autoritatea lucrului judecat* (Art. 5 pr. pen.)

Nu putem stăruii asupra acestei importante cauze legale de stingere a acțiunii penale, față de scopul pe care îl urmărim.

Este suficient să arătăm că autoritatea lucrului judecat, ca și prescripția, fiind de ordine publică, constituie pentru Ministerul Public o prohibițiune de a promova acțiunea penală, iar dacă, din eroare, aceasta a fost pusă în mișcare, judecătorii sunt obligați să o ia în considerare din oficiu și să pronunțe încetarea urmăririi.

În afară de cauzele generale de stingere a acțiunii penale arătate mai sus, mai există și altele, pe care le vom numi speciale, fiind proprii unor anumite infracțiuni.

Astfel:

6) *Împăcarea părților*. Art. 174 c. pen. dispune, că împăcarea stinge încriminarea numai în delictelor și contravențiile pentru care legea permite în mod expres aceasta.

În aceste infracțiuni, care se pun în mișcare la plângerea prealabilă a părții vătămate, legiuitorul socotește lezată mai mult interesul particular al acesteia, decât cel general al societății și permite ca acțiunea penală să se stingă prin împăcare.

Împăcarea este bilaterală, fiind rezultatul consensului

ambelor părți, diferențiindu-se din acest punct de vedere de iertare, care este numai rezultatul voinței părții vătămate.

Împăcarea constituie un drept personal, netransmisibil moștenitorilor. Ea operează în personam, deci numai față de inculpatul cu care s'a împăcat reclamantul. Împăcarea poate stinge nu numai acțiunea penală, ci și acțiunea civilă rezultată din infracțiune, însă trebuie ca voința părții civile să se manifeste expres în acest mod.

După codul penal, astăzi în vigoare, împăcarea stinge încriminarea în următoarele infracțiuni:

a) Delictelor de lovire și vătămare simplă și gravă a integrității corporale (art. 470-472 c. pen.), precum și în cazul când aceste delictes au fost comise în condițiunile art. 476 și 478 c. pen., prevăzute de art. 481 al. ultim c. pen.

b) Delictelor de injurie, calomnie, defăimare, defăimare a memoriei defunctului (art. 507-512 c. pen.), prevăzute de art. 518 al. ultim c. pen.

7) *Renunțarea la pretențiunile civile.* Principiul formulat de art. 3 al. I pr. pen., este că renunțarea la exercițiul acțiunii civile nu are nici o influență asupra acțiunii penale, afară de cazurile când legea dispune altfel. Prin modificarea adusă codului de procedură penală prin legea din 25 Iunie 1943, s'a prevăzut prin al. II al art. 3, că în infracțiunile în care acțiunea penală poate fi stinsă prin împăcarea părților, dacă partea civilă a renunțat necondiționat la pretențiunile sale, sau a lipsit nemotivat la două termene succesive de judecată, instanța va pronunța încetarea urmăririi.

Legiuitorul a creiat pe lângă renunțarea la pretențiunile civile a părții vătămate, pe care a asimilat-o iertării, și o prezumție legală a unei asemenea renunțări, trasă din faptul că partea vătămată a lipsit nemotivat la două termene succesive de judecată. Această prezumție poate fi însă înlăturată și deci acțiunea penală declarată stinsă poate fi reînviată, dacă partea civilă, pe calea apelului sau a contestației împotriva hotărârei, dovedește că a fost în imposibilitate de a se prezenta la judecată la acele termene sau invoacă orice altă justificare temeinică a absenței sale.

Această cauză de încetare a urmăririi operează în rem, iar beneficiul ei se impune inculpatului, care nu poate renunța la el cerând instanței să judece în fond acțiunea penală.

Curând după introducerea al. II al art. 3 din procedura penală, s'au ivit divergențe de păreri în chestiunea dacă această dispozițiune se aplică numai la prima instanță sau și în apel. Unele instanțe s'au pronunțat în primul sens (Trib. Tulcea S. I. sent. No. 1288 din 3 Dec. 1943) și acest fel de a vedea pare destul de juridic, pentru considerațiunea că, dacă s'ar aplica în apel s'ar da naștere la situațiuni stranii, cum ar fi, de pildă, cazul când un inculpat condamnat de prima instanță la o pedeapsă mică s'ar mulțumi cu aceasta și nu ar mai declara apel. În schimb, partea civilă atacând cu apel cartea de judecată și lipsind nemotivat la două termene de judecată, va obliga instanța să pronunțe încetarea urmăririi, deși inculpatul achitase, spre exemplu, amenda la care fusese condamnat. Alte instanțe (Trib. Constanța S. I., sent. Nr. 119 din 14 Ianuarie 1944) s'au pronunțat în sensul că dispozițiunea din al. II al art. 3 se aplică și în apel, pentru considerațiunea că textul nu distinge și procedura penală fiind o lege de strictă interpretare nu se poate adăuga la ea. Alte considerațiuni de amănunt, care, dacă le-am menționa, ar depăși cadrul acestui studiu, pledează și într'un sens și în celălalt. ¹⁾

8) *Iertarea părții vătămate* stinge acțiunea penală numai în cazul delictului de adulter (art. 445 c. pen.). Iertarea soțului inocent operează în rem și produce efecte și după darea hotărârei definitive, atrăgând stingerea pedepsei. Iertarea, ca și împăcarea, constituie un drept personal, netransmisibil. Ea nu poate fi refuzată de inculpat.

9) *Retragerea plângerii prealabile*. Principiul pus de art. 3 al. ultim pr. pen., este că retragerea plângerii prealabile, după ce instanțele de judecată au fost sesizate, în cazul infracțiunilor pentru care legea condiționează punerea în mișcare a acțiunii penale de plângerea prealabilă a părții vătămate, nu produce încetarea urmăririi, decât dacă legea prevede expres aceasta. Singura excepție prevăzută de codul penal, în care retragerea plângerii prealabile stinge acțiunea penală, este aceea din art. 526 c. pen. După acest text, retragerea plângerii stinge acțiunea penală în cazul furtului săvârșit între rude, ori de către minor sau o per-

¹⁾ Vezi detalii în Nr. 1-2/944, din Justiția Dobrogei, pag. 71 și urm.

soană pusă sub curatelă în paguba tutorului sau curatorului său, precum și în cazul furtului săvârșit de o persoană care se găsește în aceeași locuință cu acela dela care a furat, prevăzut de art. 525 pct. 5, litera d.

Retragerea plângerii prealabile în aceste cazuri operează în personam, numai față de persoanele prevăzute de textul art. 526 c. pen.

10) *Repararea integrală a prejudiciului* sau restituirea lucrurilor sustrase stinge acțiunea penală în cazul delictului de abuz de încredere (art. 537), cât și cel calificat prevăzut de art. 538 pct. I, săvârșit de o persoană din serviciul sau din intimitatea celui lezat.

Această reparare a prejudiciului, care produce efecte în rem, trebuie însă să aibă loc până la pronunțarea hotărârei definitive, ea fiind inoperantă în ce privește pedeapsa dacă intervine ulterior.

11) *Căsătoria dintre autor și victimă*. Art. 427 c. pen. prevede că delictele de viol, violență contra pudoarei, atentatul la pudoare fără violență și de seducțiune nu se pedepsesc, dacă, mai înainte ca hotărârea penală să fi rămas definitivă, a intervenit căsătoria între autor și victimă. De asemenea, potrivit art. 461, nu se pedepsește răpitorul care se căsătorește cu fata răpită, reținută sau sechestrată.

Observăm că mariajul trebuie acceptat de victimă și trebuie să aibă loc în fapt, nefiind suficientă declarația autorului că voește să ia în căsătorie pe victimă, precum nici chiar declarația ambilor că se vor căsători în viitor.

Deși din modul cum sunt redactate art. 427 și 461 c. pen., ar rezulta că această cauză de stingere a acțiunii penale ar produce efecte în rem numai în cazul art. 427, socotim totuși, că și în cazul art. 461 coautorii și complicitii vor fi apărați de pedeapsă, dacă autorul principal se căsătorește cu victima, nefiind nici o rațiune ca ei să sufere consecințele unei fapte iertate de lege.

12) *Moartea părții vătămate*, a soțului inocent, prevăzută de art. 445 c. p. în cazul delictului de adulter. Legiuitorul considerând delictul de adulter în primul rând ca o ofensă adusă soțului, a cărei pedepsire numai el o poate cere și pe care el o poate ierta în timpul vieții, a socotit că desfațarea căsătoriei prin moartea lui nu mai legiti-

mează pedepsirea adulterinilor și ca atare a prevăzut stingerea acțiunii penale în acest caz.

Moartea soțului inocent produce efecte în rem, însă numai în ce privește acțiunea, ea fiind inoperantă dacă intervine după hotărârea definitivă.

13) *Anularea căsătoriei*, în cazurile art. 443 și 445 c. pen. Anularea primei sau celei de a doua căsătorii a inculpatului în cazul delictului de bigamie și anularea căsătoriei soțului culpabil, în caz de adulter, stinge deasemeni acțiunea penală, atât față de autor cât și de complice.

14) *Retragerea autorizărei* dată de Ministerul Justiției pentru urmărirea delictelor de ofensă a Regalității și ofensă a autorității Regale (art. 205, 206 c. p.), atrage stingerea acțiunii penale potrivit art. 206 al. ultim c. pen.

15) *Buna purtare în timpul anului de încercare*, în cazul libertății supraveghiate aplicată minorului ca măsură de siguranță, potrivit art. 147 c. pen., stinge acțiunea penală deschisă împotriva minorului.

În toate aceste cazuri, instanța constatând stinsă acțiunea penală, va înceta urmărirea, potrivit art. 4 pct. II pr. penală.

Unii autori au considerat printre cauzele legale de stingere a acțiunii penale și *oblațiunea*, adică posibilitatea pe care o are infractorul, potrivit art. 220 pr. pen. al pen-ultim, ca în materie de contravențiuni flagrante și pedepse de lege numai cu amendă, să plătească minimul amenzii, dacă declară că își recunoaște vinovăția și voește să nu mai fie supus judecății.

Credem, însă, că oblațiunea este mai mult un mijloc prin care se preîntâmpină promovarea unei acțiuni penale, după cum se exprimă însăși textul, astfel că nu poate fi trecută printre cauzele legale de stingere a acțiunii penale.

Anularea urmăririi.

Anularea urmăririi se pronunță, potrivit art. 4 pct. III pr. pen., când lipsește autorizarea sau plângerea prealabilă necesară, precum și în cazurile când nulitatea este prevăzută de lege.

Le vom examina sumar.

I) *Cazuri în care urmărirea este condiționată de o autorizare.*

Sunt unele infracțiuni care, dacă ar fi supuse judecății, ar pune în discuțiune, prin desbateri, persoane și instituțiuni a căror autoritate trebuie să rămână neștirbită. Deaceia legiutorul a prevăzut că în asemenea infracțiuni acțiunea penală nu poate fi promovată fără autorizarea Ministerului Justiției, iar dacă, din eroare, acțiunea penală a fost pusă în mișcare fără respectarea acestei condițiuni, instanțele vor pronunța anularea urmăririi.

Reamintim că în cazul când autorizarea a fost dată și apoi retrasă, instanțele vor pronunța încetarea urmăririi, potrivit art. 206 al. ultim. c. pen., iar nu vor anula urmărirea.

Iată câteva exemple, când este necesară autorizarea :

Ofensa Regalității (art. 205 c. p.), ofensa autorității Regale (art. 206 c. p.), ofensa contra persoanei șefului unui stat străin (art. 220 c. p.), ofensa drapelului unui stat străin (art. 222 c. p.), sdruncinarea creditului (art. 417 c. p.) etc.

II) *Cazurile când urmărirea nu poate avea loc fără plângerea prealabilă.*

În unele infracțiuni pe care legiutorul le consideră ca lezând mai mult interese private decât interesul societății, punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de plângerea prealabilă a părții vătămate.

Aceste infracțiuni, prevăzute în codul penal, sunt următoarele : violul (art. 419), violența contra pudorii (art. 420), atentatul la pudoare fără violență (art. 421-422), atentatul fraudulos la pudoare (art. 423), corupția sexuală (art. 433 al. I.), favorizarea prostituției (art. 433 al. II), proxenetismul (art. 436), adulterul (art. 445), incestul (art. 447), răpirea de minori (art. 456 al. I și II), răpirea de femei (art. 458), răpirea copilului propriu (art. 459), lovirea și vătămarea integrității corporale (art. 470 și urm.), violarea de domiciliu (art. 496-499), calomnia, defăimarea, injuria (art. 507-512), abuzul de încredere (art. 537), gestiunea frauduloasă (art. 539-540), fraudarea creditorilor (art. 548), strămutarea de hotare, desființarea semnelor de hotar, turburarea posesiei și degradarea lucrului altuia (art. 556-559).

III) *Cazuri când nulitatea este prevăzută de lege.*

Dispozițiunile privitoare la punerea în mișcare a ac-

țiunei penale și sesizarea instanței, potrivit art. 103 pr. pen., sunt întotdeauna prescrise sub pedeapsă de nulitate. Această nulitate nu poate fi înlăturată în nici un mod, ea poate fi propusă în orice stare a procesului și trebuie să fie pronunțată chiar din oficiu.

Astfel :

1) Neobservarea dis. art. 13 pr. pen., privitoare la încercarea de împăcare a sfaturilor de împăciuire, înființate prin legea de organizare judecătorească, pentru infracțiunile prevăzute și pedepsite de art. 470, 494 al. I, 508, 512, 513, 556-559 din codul penal, atrage anularea reclamației în justiție și deci și a urmăririi pornită pe baza ei.

2) Nerespectarea disp. art. 228 pr. pen., privitoare la punerea în mișcare a acțiunii penale prin plângere directă, în materie de delikte de competența Tribunalului, are aceiași consecință.

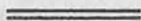
În toate aceste cazuri se va pronunța anularea urmăririi, potrivit art. 4 pct. III pr. pen. Hotărârea de anulare a urmăririi nu împiedică o nouă urmărire, dacă acțiunea penală nu este stinsă, neavând autoritate de lucru judecat.

” “ ”

În ce privește condamnarea, a patra ipoteză prevăzută de art. 4 pr. pen., prin care acțiunea penală ia sfârșit, credem că nu este necesar nici un comentariu.

Este dela sine înțeles că, instanța în fața căreia a fost dedusă acțiunea penală va pronunța condamnarea, ori de câte ori nu va constata vreuna din ipotezele prevăzute de pct. I, II și III ale art. 4 pr. penală.

Pentru a fi urmărit cu ușurință mecanismul stingerii acțiunii penale, redăm — alăturat — un tablou sinoptic al art. 4 pr. pen., care are cea mai întinsă aplicare în distribuirea justiției.

I. Achitarea

- 1) Când se constată inexistența faptului imputat.
- 2) Când faptul nu a fost comis de cel învinuit.
- 3) Când faptul deși imputabil, nu cade sub prevederile nici unui text de lege penală sau când unul din elementele infracțiunii lipsește.
- 4) Când există o cauză legală care :

a) înlătură responsabilitatea

sau

b) caracterul penal al faptului.

- 1) Starea de inconștiență provenită din cauza alienației mintale sau alte cauze (art. 128 c. pen.)
- 2) Starea de beție completă (art. 129 c. pen.)
- 3) Constrângerea morală (art. 130 c. pen.)
- 4) Constrângerea fizică (art. 133 c. pen.)
- 5) Minoritatea (art. 139 c. pen.)
- 6) Surdo-mutismul (art. 154 c. pen.)

- 1) Starea de necesitate (art. 131 c. pen.)
- 2) Legitima apărare (art. 132 c. pen.)
- 3) Cazul fortuit (art. 134 c. pen.)
- 4) Ordinul legii și comanda autorității legitime (art. 137 c. pen.)

Art. 4 pr. pen.

Acțiunea penală ia sfârșit prin hotărârea instanței în fața căreia a fost dedusă, care poate pronunța :

II. Incetarea urmăririi

Când acțiunea penală este stinsă printr-o cauză legală.

- 1) Moartea învinuitului (art. 163 c. pen.)
- 2) Prescripția (art. 164 c. pen.)
- 3) Amnistia (art. 172 c. pen.)
- 4) Abrogarea legii (art. 2 c. pen.)
- 5) Autoritatea lucrului judecat (art. 5 pr. pen.)
- 6) Impăcarea părților (art. 174 c. pen.)
- 7) Renunțarea la pretențiunile civile (art. 3 al. II pr. pen.)
- 8) Iertarea (art. 445 c. pen.)
- 9) Retragerea plângerii prealabile (art. 3 al. ultim pr. pen.)
- 10) Repararea integrală a prejudiciului (art. 537 și 538 pct. 1 c. pen.)
- 11) Căsătoria dintre autor și victimă. (art. 427 și 461 c. pen.)
- 12) Moartea părții vătămate (art. 445 c. pen.)
- 13) Anularea căsătoriei soțului culpabil (art. 443 și 445 c. pen.)
- 14) Retragerea autorizării (art. 205 și 206 c. pen.)
- 15) Buna purtare în timpul anului de încercare (art. 147 c. pen.)

III. Anularea urmăririi

- 1) Când lipsește autorizarea sau plângerea prealabilă necesară.

- 2) În cazul când nulitatea este prevăzută de lege.

art. 205, 206, 220, 222, 417 c. pen., etc.
art. 419, 420, 421-422, 423, 433 al. I și II, 436, 445, 447, 456 al. I și II, 458, 459, 470 și urm., 496-499, 507-512, 526, 537, 539, 540, 548, 556-559 c. pen.

IV. Condamnarea

Când instanța nu constată nici una din ipotezele prevăzute mai sus.

CONSIDERAȚIUNI GENERALE ASUPRA NORMELOR DE PROCEDURĂ PENALĂ A U. R. S. S.

de **ALEXANDRU CERNĂUȚEANU**
Judecător de Instrucție Trib. Constanța

Citind, ocazional, tratatul de procedură penală al D-lui M. S. Strogovici, savantul profesor al Academiei de științe juridice din Moscova, am socotit că este extrem de interesant pentru juriștii și mai ales practicienii dreptului din țara noastră, să cunoască principiile fundamentale ale organizării represiunii penale din marele Stat vecin.

În sistemul organelor de Stat sovietice, justiția, ca organ ce împarte dreptatea, ocupă un loc important, după cum arată savantul penalist rus. Constituția sovietică, prin art. 112, consacră principiul inamovibilității magistraților, principiu ce garantează nu numai o bună organizare a justiției, ci și o temeinică pregătire și selecție a celor ce o servesc.

În definiția procedurii penale redată de savantul profesor, definiție de altfel împărtășită de toți penaliștii sovietici, se reflectează principiul politic ce stă la baza organizării Statului și a realizării justiției. Procedura penală este „ordinea relațiilor, stabilite de legile puterii sovietice, dintre instanțele de judecată, ministerul public și organele de cercetare, cu cetățenii ce iau parte în activitatea acestor organe, în legătură cu cercetarea și judecarea proceselor penale, relațiuni stabilite pe principiile Statului socialist, care asigură realizarea justiției socialiste“.

Făcând istoricul procedurii penale sovietice, aflăm că prima lege a puterii sovietice referitoare la norme de pro-

cedură penală a fost decretul Nr. 1 din 24 Noembrie 1917, care a pus temelia justiției populare sovietice. Prin acest decret s'au înființat și tribunalele revoluționare.

Decretul Nr. 2, din 22 Februarie 1918, a completat și dezvoltat dispozițiunile din decretul Nr. 1 și, între alte dispozițiuni, s'a prevăzut că instanțele de judecată pot în-trebuința limba pe care o vorbește populația ținutului res-pectiv, iar din complexul de judecată vor face parte și delegații poporului, care se vor pronunța asupra culpabili-tății inculpaților și pedepsei ce urmează a li se aplica, ma-gistratii luând parte în discuție numai cu vot consultativ, având obligația să dea delegaților indicii despre măsura pedepsei.

Prin decretul Nr. 3, din 20 Iunie 1918, s'a majorat competența instanțelor de judecată populare.

Dar primul act legislativ, care a stabilit mai detaliat normele de organizare și procedură a instanțelor de jude-cată, a fost legea din 30 Noembrie 1918, înlocuită ulte-rior prin legea din 21 Octombrie 1920. Aceste legi ar pu-tea constitui așa zisa legislație intermediară a revoluției so-vietice.

Codul de procedură penală din 24 Iunie 1922 a fost însă propriu zis primul cod de procedură penală sovietic. Între alte dispozițiuni, acest cod prevedea aceleași norme de procedură pentru instanțele populare de judecată și tri-bunalele revoluționare.

Ulterior, acest cod de procedură penală a fost reexa-minat și la 15 Februarie 1923 s'a promulgat un nou cod de procedură penală, care este în vigoare și în prezent, cu mai multe modificări survenite în decursul timpului.

În partea sa generală codul de procedură penală sovi-etic reglementează competența diferitelor instanțe judecăt-o-rești și aceste dispozițiuni, din punctul de vedere al crite-riilor adoptate, nu diferă mult de dispozițiunile din codul nostru de procedură penală. O deosebire mai importantă constă în aceea, că procedura sovietică, prin art. 40, nu admite conflictele de competență.

Tot în această parte generală se prevăd normele de recuzare a magistraților, precum, în plus, și norme de re-cuzarea grefierilor care iau parte la ședință.

În materie de probe, diferența mai pronunțată între cele două coduri de procedură penală constă în faptul, că procedura penală sovietică prevede că orice persoană poate figura ca martor, exceptând dela această obligație, prin art. 61, numai pe apărătorul inculpatului și persoanele ce suferă de lipsuri fizice și psihice și din această cauză nu pot să-și dea seama de faptele ce sunt în legătură cu procesul.

Martorii se audiază fără a presta jurământul, însă ei pot fi sancționați pentru mărturie mincinoasă.

Ocupându-se de urmărirea penală, tratatul profesorului Strogovici o definește ca fiind „complexul actelor de procedură, care țintește la demascarea persoanei ce a comis vre-o infracțiune“, iar procesul penal este definit ca „o normă ce cuprinde activitatea organelor de cercetare și judecată, precum și a persoanelor ce participă la această activitate“.

Urmărind mersul procesului penal aflăm că punerea în mișcare a acțiunii penale poate fi promovată de instanțele de judecată — și aceasta constituie o deosebire importantă — de ministerul public sau organele de cercetare cari hotărăsc să reacționeze contra unui fapt calificat infracțiune. Punerea în mișcare a acțiunii publice este determinată de denunțul sau plângerea cetățenilor și a diferitelor uniuni sau organizațiuni, de comunicările instituțiilor de Stat, de declarația infractorului în care recunoaște că a comis un fapt sancționat de legile penale, de dispozițiunea parchetului și a organelor de cercetare, precum și de instanțele de judecată. Primele cercetări se pot efectua de parchet, judecător de instrucție, organele N. R. V. D-eului, de organele miliției (poliției), de organele diferitelor inspectorate și de șefii instituțiilor de Stat, însă pentru aceasta numai în privința funcționarilor în subordine.

Judecătorul de instrucție poate să se sesizeze din oficiu și poate cerceta toate infracțiunile ce cad în competența lui.

Organele N. R. V. D-eului cercetează numai în materie de infracțiuni politice, iar inspectoratele, cum sunt inspectoratele financiare, sanitare, tehnice și ale muncii, efectuează primele cercetări numai în infracțiunile ce sunt în legătură cu activitatea lor.

După ce din primele cercetări s'a constatat infracțiunea și s'a identificat autorul ei, judecătorul de instrucție, printr'o ordonanță, deschide acțiune penală contra inculpatului. Ordonanța de mai sus se aduce la cunoștința inculpatului, în termen de 48 ore, și inculpatul este obligat să semneze că a luat cunoștință, chiar pe această ordonanță.

Din acest moment judecătorul de instrucție poate lua următoarele măsuri de siguranță contra inculpatului: domiciliul forțat, garanția personală și materială, cauțiunea arestării preventive și arestul domiciliar.

Domiciliul forțat constă în obligațiunea inculpatului de a nu părăsi o localitate aleasă de el sau de judecătorul de instrucție, fără permisiunea judecătorului de instrucție sau a instanței de judecată. În acest scop, inculpatul semnează o adeverință, iar în cazul când acesta nu respectă obligațiunea luată, ea se înlocuește cu o măsură de siguranță mai aspră.

Garanția personală constă în faptul că o persoană, streină de proces, garantează prezentarea inculpatului înaintea judecătorului de instrucție și instanței de judecată. Dacă inculpatul nu se prezintă la aceste instanțe, contra garanțului se deschide acțiune penală.

Garanția materială constă în aceia că o persoană, în caz de neprezentarea inculpatului la instrucție sau la instanța de judecată, se obligă a plăti o anumită sumă de bani sau de a transmite, în proprietatea Statului, un imobil proprietatea sa.

Arestul domiciliar este o măsură de izolarea inculpatului la domiciliul lui, cu sau fără pază, însă în practică această măsură de siguranță se aplică foarte rar.

Despre arestarea preventivă și cauțiune nu ne mai ocupăm, întrucât normele referitoare la aceste măsuri de siguranță sunt aproape identice cu normele din procedura noastră penală, cu singura diferență, că mandatele de arestare emise de judecătorul de instrucție se confirmă de parchet.

Instrucția este secretă, ca și în sistemul procedurii noastre penale.

Durata instrucției este de maximum 2 luni și se poate prelungi prima dată de procurorul ținutului, iar a doua oară de procurorul republicii.

În unele din pricini acest termen nu poate fi însă mai mare de 10 zile.

După terminarea instrucției, în caz când judecătorul de instrucție s'a hotărât să trimită în judecată pe inculpat, el este obligat să pună în vedere inculpatului această hotărâre, permițându-i să ia cunoștință de actele din dosar.

Cu această ocazie, inculpatul poate propune noi probe și în cazul când ele sunt admise, judecătorul de instrucție, după ce a administrat aceste probe, repetă aceiași procedură. Respectarea dispozițiilor de mai sus se constată printr-o ordonanță, după care se dă ordonanța definitivă, care poate fi atacată cu recurs în termen de 7 zile.

Judecătorul de instrucție poate dispune suspendarea instrucției, însă numai în următoarele două cazuri: a) când inculpatul este dispărut și b) când suferă de o boală mintală sau altă boală gravă. În primul caz, judecătorul de instrucție este obligat ca în termen de 2 luni să facă investigațiuni pentru a stabili domiciliul inculpatului și numai după expirarea acestui termen poate dispune suspendarea instrucției. În al doilea caz, judecătorul de instrucție poate dispune internarea inculpatului într'un ospiciu, pentru a stabili natura boalei și dacă se constată că boala de care suferă inculpatul este incurabilă, poate dispune încetarea urmăririi, înaintând dosarul instanței de judecată spre a lua contra inculpatului măsuri de ordin medical. Suspendarea instrucției durează până la expirarea termenului de prescripțiune a incriminării sau până la înlăturarea cauzelor cari au provocat suspendarea.

Pricinele în care judecătorul de instrucție a dat ordonanță definitivă de trimitere în judecată, dacă nu sunt sancționate cu pedepse privative de libertate, se trimit direct instanței de judecată, iar în caz contrar ele se înaintează parchetului.

Primind pricina, parchetul examinează ordonanța definitivă și în cazul când este de acord cu conținutul ei, o confirmă și trimite dosarul instanței competente spre judecare. Parchetul poate constata că instrucția s'a făcut incomplet și în acest caz va restitui pricina judecătorului de instrucție, pentru completarea instrucției.

Parchetul însă poate să nu se unească cu calificarea faptului pus în sarcina inculpatului prin ordonanța definitivă. În acest caz, dacă prin schimbarea calificării situația

inculpatului nu se face mai grea, parchetul poate schimba această calificare a faptului, înlocuind ordonanța definitivă dată de judecătorul de instrucție printr'o ordonanță dată de parchet.

Ordonanța definitivă înlocuită se va restitui de parchet judecătorului de instrucție, cu indicarea erorilor comise; dacă, însă, prin schimbarea calificărei situația inculpatului devine mai grea, întreaga pricină se va restitui judecătorului de instrucție.

Parchetul mai poate dispune încetarea urmăririi, când constată că nu sunt motive pentru trimiterea în judecată a inculpatului.

Înainte de judecarea procesului, instanța de judecată sesizată examinează pricina primită dela parchet, într'o ședință preliminară, spre a stabili dacă faptul imputat inculpatului întrunește elementele infracțiunii prevăzute în ordonanța definitivă, dacă instrucția este completă, dacă acuzațiunile aduse inculpatului sunt bazate pe fapte materiale, dacă calificarea faptului este bine făcută, dacă de organele de cercetare s'au respectat toate dispozițiunile procedurale și, în fine, dacă ordonanța definitivă este bine redactată.

În cazul când se constată o abatere sau o eroare asupra dispozițiunilor de mai sus, instanța de judecată, în ședința preliminară, poate dispune încetarea urmăririi sau restituirea pricinei judecătorului de instrucție pentru completarea instrucției.

Stabilind că cerințele de mai sus sunt îndeplinite, instanța de judecată tot în ședința preliminară mai examinează și cererile părților referitoare la admiterea nouilor probe, stabilește lista persoanelor ce urmează a fi citate la judecarea procesului, confirmă, modifică sau revocă măsurile de siguranță luate contra inculpatului, stabilește limba care va fi întrebuințată în desbaterile procesului și fixează timpul și locul unde se va ține ședința.

În instanța de judecată acuzator al Statului este ministerul public; dar mai pot figura în aceeași calitate, ca acuzatori ai societății, reprezentanții diferitelor organizațiuni sociale și acuzatorul particular — partea vătămată. După

o dispozițiune specială a instanței de judecată, pot figura în calitate de acuzatori și alte persoane.

Momentul luării interogatorului depinde de răspunsul inculpatului la întrebarea președintelui complexului de judecată, pusă inculpatului la începutul ședinței, după cum recunoaște sau nu faptul ce i se impută. Dacă inculpatul recunoaște faptul, se procedează la luarea interogatorului, iar în caz contrar, se trece mai întâi la administrarea celorlalte probe și numai după aceasta se ia interogatorul inculpatului. Această ordine rezultă din aceea, că interogatorul luat inculpatului la începutul ședinței, în care el nu recunoaște învinuirile aduse lui, nu constituie nici o probă.

În codurile de procedură penală a Republicelor Sovietice a Ucrainei și a Gruziei, stabilirea momentului când instanța de judecată urmează a lua interogatorul inculpatului este lăsat la aprecierea instanței de judecată.

La începutul ședinței, președintele complexului de judecată atrage atenția martorilor să declare tot ce cunosc în legătură cu pricina ce se judecă, punându-le în vedere că, în caz contrar, ei vor fi sancționați și martorii semnează câte o declarație prin care se obligă să declare adevărul, după care, din ordinul președintelui, sunt conduși într-o cameră specială, unde așteaptă momentul când vor fi invitați să dea depozițiile lor.

Procesele penale, între alte motive, se amână și din cauza lipsei inculpatului, contra căruia, în acest caz, se va emite mandat de aducere sau se vor lua alte măsuri de siguranță. Judecarea proceselor penale în lipsa inculpatului se admite numai când infracțiunea pusă în sarcina inculpatului nu este sancționată cu pedepse privative de libertate, când inculpatul a consimțit expres ca judecarea procesului să aibă loc în lipsa lui și în fine, când instanța de judecată constată că inculpatul a evitat primirea citațiunei sau a dispărut.

În ceiace privește sfârșitul acțiunei penale, trebuie să arătăm că procedura penală sovietică cunoaște numai două feluri de hotărâri: de condamnare și de achitare. Totuși pe cale de dispozițiuni, instanțele de judecată pot dispune încetarea urmăririi penale, însă numai în următoarele cazuri: a) încetarea din viață a inculpatului; b) autoritatea

lucrului judecat și c) împăcarea părților, în procesele de interes particular.

Trecând la căile de atac, trebuie să remarcăm că procedura penală sovietică prevede numai o singură cale de atac și anume recursul. Această limitare este motivată pe considerațiunea că, în instanța de apel s'ar repeta instrucția făcută la prima instanță și prin acest procedeu se întârzie numai executarea hotărârei. Deasemeni, adoptarea unei singure căi de atac se justifică și pe faptul, că instanțele sovietice de casare în cercetarea recursurilor nu se mărginesc numai la examinarea chestiunilor de formă, ci examinează și fondul hotărârei pronunțată de prima instanță, pentru a stabili dacă ea este justă.

Din această cauză, s'ar părea că instanțele sovietice de casare îndeplinesc și atribuțiunile instanțelor de apel, însă această impresie dispare, dacă se iau în considerație trăsăturile fundamentale și caracterul acestor instanțe, la care forma nu se desprinde de fondul procesului, deoarece în atribuțiunile lor nu intră examinarea numai a faptului dacă organele de instrucție și instanțele de judecată au respectat dispozițiunile legale, ci și examinarea hotărârei, pentru a stabili dacă ea a fost bine pronunțată.

Dreptul de recurs este deschis părților și ministerului public împotriva hotărârilor și încheerilor instanțelor ordinare de judecată, cu excepția hotărârilor instanței supreme de judecată a U. R. S. S. și a instanțelor supreme de judecată a republicelor care fac parte din Uniune, ale căror hotărâri nu pot fi atacate pe nici o cale.

Prin examinarea recursului, după actele din dosar sau actele depuse de părți, instanța superioară de judecată verifică legalitatea și temeinicia hotărârei pronunțată de prima instanță.

În privința formei recursului, în procedura penală sovietică nu se prevede nici o dispozițiune, recursul putând fi redactat și fără arătarea motivelor, întrucât în urma recursului făcut instanțele de casare sunt obligate a examina din oficiu întreg dosarul, fără a se mărgini numai la examinarea motivelor recursului.

Termenul de recurs contra hotărârilor pronunțate de instanțele populare de judecată este de 5 zile dela pronun-

țare sau comunicarea hotărârei, iar contra hotărârilor pronunțate de celelalte instanțe de judecată se poate face recurs în termen de 72 ore.

În caz de casarea hotărârei, pricina se trimite spre o nouă judecare la o altă instanță de judecată similară sau la instanța a cărei hotărâre a fost casată, însă, în acest din urmă caz, magistrații cari au pronunțat hotărârea casată nu mai pot face parte din complexul de judecată.

Procedura penală sovietică prevede și dispozițiuni în privința recursului făcut în interesul legii. Acest recurs se poate declara numai de procurorul U. R. S. S., procurorul republicii care face parte din uniune, președintele instanței supreme de judecată a U. R. S. S., și președintele instanței supreme de judecată a republicii care face parte din uniune.

Persoanele arătate mai sus au drept să dispună și suspendarea executării pedepsei în pricinile în care s'a declarat recurs.

În fine, executarea hotărârilor rămase definitive se face de instanța care a pronunțat hotărârea. Instanța respectivă comunică numai copie după hotărâre închisorii, miliției sau altor organe însărcinate cu executarea hotărârilor, cu dispozițiuni de executare.

În rezumat, din cele mai sus expuse, rezultă că procedura penală sovietică nu este structural deosebită de sistemul codurilor ce organizează instrucțiunea criminală în celelalte state europene. O notă caracteristică o reprezintă însă în această procedură puterile mari atribuite ministerului public, atât în ce privește urmărirea cât și instrucția propriu zisă. Suprimarea căii de atac a apelului nu sacrifică nici una din garanțiile unei bune judecăți, întrucât instanța de recurs evocă și fondul cauzei. Ea realizează însă ideia de promptitudine, ce trebuie să stea la baza justiției represive.

Partea I-a
J U R I S P R U D E N Ț A
MATERIE CIVILĂ, COMERCIALĂ ȘI FISCALĂ

Inalta Curte de Casație și Justiție Secțiuni Unite
Audiența din 21 Octombrie 1943.

SPETA Nr. 18. — Responsabilitate civilă. Accident de autovehicul. Paza juridică a lucrului. Presumție legală de culpă. Dovada contrarie. Condițiuni. (art. 1000 c. civ.)

Prin art. 1000 c. civ. legiuitorul a stabilit o regulă de responsabilitate, de sine stătătoare, independentă de responsabilitatea cuprinsă în art 998 c. civ., stabilind o presumție de culpă în contra aceluia care are sub păza sa un lucru neînsuflețit, care produce o daună altuia.

Această presumțiune legală de culpă, stabilită în contra aceluia care are paza juridică a lucrului, nu poate fi înlăturată decât prin dovedirea unui caz fortuit sau de forță majoră, a culpei victimei sau atunci când dauna este produsă de o terță persoană pentru care nu suntem ținuți a răspunde.

CURTEA: Văzând deciziunea atacată cu recurs, din care rezultă următoarele:

Curtea de Apel București s. VI-a prin deciziunea nr. 277/939, admitând apelul în contra sentinței Tribunalului Ilfov s. I-a c. c., nr. 367/939, prin care s'a respins ca inadmisibilă acțiunea intentată în contra recurentului, pentru a răspunde de daunele cauzate de autovehiculul său pe care-l avea în pază în calitate de proprietar, a obligat pe Alexandru Constantinescu să plătească Anei G. Constantinescu suma de lei 60.000, cu titlu de daune civile.

Pentru a da această deciziune, Curtea de Apel arată ca motive:

Că este necontestat în fapt că recurentul era proprietarul mașinei care a produs accidentul a cărui victimă a fost soțul întinatei.

Că prin art. 1000 al. 1 c. civ. se stabilește o răspundere o-

bicteivă pentru lucrurile care se găsesc în paza noastră și deci, afirmă instanța de apel, acela care are paza juridică a lucrului este prezumat a fi în culpă pentru prejudiciul cauzat de lucrul său.

Că de această prezumție nu poate fi exonerat decât dovedind culpa victimei sau cazul fortuit ori forța majoră.

Că este indiferent cine are paza de fapt a lucrului, deoarece cine are paza juridică a lucrului, adică proprietarul, are și dreptul de a da dispozițiuni cu privire la supravegherea lucrului, cum și de a controla activitatea lucrurilor sale, fiind indiferent dacă aceste atribuțiuni sunt îndeplinite în fapt de alte persoane și deci este neconcludentă dovada cu martori, afirmă Curtea de Apel, pentru a se dovedi că șoferul care conducea mașina în momentul accidentului nu ar fi săvârșit nicio culpă.

În contra acestei deciziuni, numitul Alexandru Constantinescu a introdus recurs, formulând trei motive de casare, din care secțiunea I-a a acestei Înalte Curți, prin deciziunea nr. 156/1940-1941 a respins primul motiv, iar în ceace privește celelalte două motive de casare, constatând că s'a ivit divergență de păreri, le-a trimis înaintea completului de divergență, însă neîntruindu-se nici înaintea acestui complet numărul legal de glasuri, aceste motive au fost trimise prin jurnalul nr. 5197/1941 în judecata secțiunilor-unite.

Văzând motivele II și III de casare.

Având în vedere că prin aceste motive se susține că instanța de apel, pentru a putea admite acțiunea în daune, prin exces de putere și printr'o greșită interpretare și aplicațiune a art. 1000 c. civ., a creat un caz de responsabilitate neprevăzută de codul civil.

Că s'a violat dreptul de apărare atunci când Curtea de Apel a respins proba cu martori, pentru a dovedi că șoferul nu a săvârșit în momentul accidentului nicio culpă și că numai prin exces de putere și dând o greșită motivare, străină de firea pricinii, a putut Curtea de Apel să afirme că răspunderea proprietarului mașinei este angajată, prin aceea că el este proprietarul mașinii, indiferent de culpa șoferului.

Având în vedere că problema de drept dedusă în judecata secțiunilor-unite este aceea de a ști dacă proprietarul unui lucru neînsuflețit are vreo răspundere, în caz de accident, numai pentru simplul fapt că are în paza sa un asemenea lucru.

Având în vedere că prin art. 1000 c. civ. se prevede că suntem răspunzători de prejudiciul cauzat prin fapta persoanelor pentru care suntem obligați a răspunde sau de lucrurile care sunt sub paza noastră.

Considerând că prin acest text de lege legiuitorul a stabilit o regulă de responsabilitate, de sine stătătoare, independentă de responsabilitatea cuprinsă în art. 998 c. civ., stabilind o prezumție de culpă în contra aceluia care are sub paza sa un lucru neînsuflețit, care produce o daună altuia.

Considerând că această prezumțiune legală de culpă, stabilită în contra aceluia care are lucrul în paza sa, nu poate fi înlăturată decât prin dovedirea unui caz fortuit sau de forță majoră, a culpei victimei sau atunci când dauna este produsă de o terță persoană pentru care nu suntem ținuti a răspunde; că prin paza legiuitorul a înțeles paza juridică a lucrului și nu pazamaterială.

Că, dar, în acest sistem de probațiune, cuprins în principiul edictat prin art. 1000 c. civ., proprietarul lucrului neînsuflețit nu poate fi admis să dovedească că el n'a săvârșit nicio greșală, ci, pentru a răsturna prezumția legală de culpă stabilită în contra sa, rezultată din paza juridică a lucrului, trebuie să dovedească, după cum s'a arătat, fie existența unui caz fortuit sau de forță majoră, fie culpa victimei sau situațiunea în care accidentul este produs de o terță persoană pentru care nu suntem ținuti a răspunde pentru paza lucrului.

Că, dar, astfel fiind, proba cu martori cerută de recurent, pentru a dovedi că șoferul nu are nicio culpă, este neconcludentă, deoarece legea stabilind, prin textul citat, o prezumție de culpă legală, ea nu poate fi înlăturată de cât în cazurile arătate mai sus.

Că, prin urmare, motivele de casare deduse la secțiunile unite, nefiind întemeiate, recursul trebuie respins.

(Cas. S. U., Decizia Nr. 48/1943. Președinția D-lui D. G. Lupu, prim președinte).

Inalta Curte de Casație și Justiție S. I-a

Audiența din 5 Iunie 1942

SPETA Nr. 19.— **Jurnale de trimitere în posesiune. Acte de jurisdicțiune grațioasă. Deși executorii potrivit art. 104 pr. civ., apelul este totuși suspensiv de executare.**

Deși jurnalele de trimitere în posesiunea unei succesiuni a moștenitorilor nesezinari sunt executorii, potrivit prevederii exprese a art. 104 pr. civ., totuși prin acest caracter, pe care ele îl au în baza legii, nu sunt exceptate dela regula generală după care apelul este suspensiv de executare.

Posibilitatea suspendării executării acestor jurnale rezultă și din disp. art. 401 pr. civ., dispozițiuni care au o aplicațiune generală privitoare la materia suspendării, afară de cazul în care un text formal ar hotărî altfel.

CURTEA: Asupra recursului introdus de Maior Eugen Popescu, în calitate de cesionar al drepturilor succesoriale ale Elisa-

betei Căpățână și Constantin Bărdeanu, tutor al minorei Elisabeta Bărdeanu-Coceanu, în contra jurnalului nr. 4748 din 21 Iunie 1941 al Curții de Apel București S. V-a :

Având în vedere jurnalul atacat cu recurs, din care rezultă că Tribunalul Ilfov S. III civ. cor., prin jurnalul nr. 9640 din 10 Iunie 1941, a dispus trimiterea în posesia averii succesoriale, mobilă și imobilă, rămasă pe urma defunctului Constantin Tudorache, prevăzută în procesul verbal de inventariere dresat la 5 Iunie 1941 de d-l judecător supleant, a rudelor de sânge ale defunctului și anume : Maria Bărdeanu decedată și reprezentată prin fiica ei minoră Elisabeta Bărdeanu-Coceanu prin tutorele ei C. Bărdeanu și pe Elisabeta Bărdeanu-Coceanu reprezentată prin Maior Eugen Popescu cesionar de drepturi, respingând totdeodată cererea de trimitere în posesiune formulată de Maria Tudorache, soția defunctului Constantin Tudorache. În contra jurnalului tribunalului introducând apel Maria Tudorache, această parte a cerut Curții de Apel București S. V ca, până la judecarea apelului său, să se suspende executarea jurnalului atacat cu apel, cerere care a fost admisă prin jurnalul Curții de Apel atacat cu recursul de față. Pentru a da această soluțiune, Curtea de Apel arată că, potrivit art. 42 din legea accelerării judecăților, are facultatea de a suspenda execuția provizorie acordată de prima instanță, pe baza apelului declarat împotriva hotărârei primei instanțe ; că, mai adăugă Curtea de Apel, în principiu un jurnal de trimitere în posesiunea unei averi, cum e cel în speță, nu se poate executa în fapt, întru cât el are darul de a investi pe cel ce solicită trimiterea în posesie cu drepturile și acțiunile defunctului, trimiterea în posesiune purtând nu asupra unui bun individualizat, ci asupra unei universalități juridice. În baza acestor considerațiuni și apreciind, Curtea găsește că este locul a se admite cererea de a se suspenda executarea în fapt a jurnalului menționat al tribunalului, până la judecarea apelului introdus în contra celui jurnal.

Văzând motivele I și III de casare ;

Având în vedere că prin motivul I de casare se susține că instanța de apel a violat și a aplicat greșit art. 42 din legea accelerării judecăților, a comis denaturare, omisiune esențială și exces de putere ;

Că, în dezvoltarea motivului I de casare, se susține că instanța de apel întemeindu-se pe art. 42 din legea accelerării judecăților — articol care se referă la suspendarea execuțiilor provizorii — a denaturat prin aceasta cuprinsul jurnalului de trimitere în posesiune, din care rezultă că el nu era o hotărâre cu execuție provizorie, ci era o hotărâre executorie dela lege, în baza art. 104 pr. civ., distincțiune pe care a omis să o facă ;

Având în vedere că prin motivul III de casare se susține că instanța de apel a violat art. 104 pr. civ., a comis exces de putere, omisiune esențială și denaturare, atunci când nu ține seama că tribunalul, prin jurnalul menționat, nu a soluționat un proces

contencios și atunci când denaturează natura și obiectul procesului, confundând noțiunea de „contradictor” cu aceea de „contencios”, mențiunea eronată „pronunțat în ședință publică” neputând influența natura afacerii; că violarea art. 104 pr. civ. a comis-o Curtea de Apel, când decide că un jurnal de trimitere în posesiunea unei succesiuni nu este executoriu de drept în puterea legii;

Considerând că în regulă generală jurnalele prin care instanțele judecătorești dispun trimiterea în posesiunea unei succesiuni a moștenitorilor nesezinari sunt acte de jurisdicțiune grațioasă și sunt pronunțate în baza dispozițiilor art. 104 pr. civ.;

Considerând că, deși hotărârile date în baza art. 104 pr. civ., sunt executorii, potrivit prevederii exprese a acestui text de lege, fără a fi necesar ca judecătorii să prevadă că le acordă execuția provizorie, totuși prin acest caracter pe care ele îl au în baza legii nu sunt exceptate dela regula generală, după care apelul este suspensiv de executare;

Că, această regulă privește nu numai ipoteza hotărârilor date cu execuție provizorie, pentru care e necesar o încuviințare dată de judecători și la care se referă art. 42 din legea accelerării judecăților, ci și oricare alte hotărâri care sunt executorii în baza legii, posibilitatea suspendării executării acestora rezultând și din dispozițiunile art. 401 pr. civ., dispozițiuni care au o aplicațiune generală, formulând regula generală privitoare la materia suspendării și deci ele au a fi aplicate în toate cazurile în care un text formal nu ar hotărî altfel;

Că astfel fiind, urmează în speță că obiecțiunile aduse prin întreg motivul I și prin o parte a motivului III de casare sunt fără interes a fi discutate, deoarece chiar dacă instanța de apel, pentru a justifica măsura suspendării executării jurnalului de trimitere în posesiunea succesiunii, ar fi invocat și s’ar fi întemeiat în mod greșit pe dispozițiunile art. 42 din legea accelerării judecăților—dispozițiuni ce se referă numai la hotărârile cu execuțiune provizorie, acordată de judecători — în orice caz soluțiunea sa constând în suspendarea executării unui jurnal de trimitere în posesiunea succesiunii, dat conform art. 104 pr. civ., este întemeiată pe baza principiului de drept și a dispozițiilor legale expuse mai sus, cu care înalta Curte poate substitui motivarea Curții de fond;

Având în vedere că instanța de apel nu arată că a considerat jurnalul tribunalului de trimitere în posesiunea succesiunii ca un act de jurisdicțiune contencioasă, și nici ca o hotărâre ce nu ar fi executorie în baza legii, și dacă atare considerare ar rezulta din faptul că a invocat și s’a sprijinit pe art. 42 din legea accelerării judecăților, invocarea acestui text de lege, după cum mai sus s’a arătat, chiar greșit de ar fi făcută, nu constituie un motiv neapărat necesar pentru menținerea soluțiunei;

Că de altfel, caracterul de act de jurisdicțiune grațioasă al

jurnalului tribunalului pentru trimiterea în posesiunea succesiunii, indiferent de faptul că se menționează prin el că a fost dat în ședință publică, rezultă clar din cuprinsul motivării lui, motivare prin care tribunalul nu se pronunță și nu stabilește niciun drept, ci se mărginește a examina sumar calitatea și drepturile părților numai după aparența lor, după cum expres o arată în jurnalul amintit;

Că, în consecință, este neîntemeiat și motivul III de casare Pentru aceste motive Curtea respinge recursul.

(Cas. S. I-a, Decizia Nr. 414/1942. Președinția D-lui D. Cihodariu, președinte).

Inalta Curte de Casație și Justiție S. III-a

Audiența din 24 Martie 1943.

SPETA Nr. 20. — Ipotecă convențională. Nu poate fi constituită decât prin act autentic. Acceptarea ei poate însă rezulta și dintr'un act sub semnătură privată. (Art. 1772 c. civ.)

Dispozițiunile art. 1772 c. civ., după care ipoteca convențională nu poate fi constituită decât prin act autentic, constituind o excepțiune dela principiul general al încheerii convențiunilor prin simplul acord de voință al părților, ele sunt de strictă interpretare și deci nu pot fi aplicate decât cazurilor expres prevăzute în text, adică numai la constituirea ipotecei convenționale, iar nu și la acceptarea unei asemenea ipotece.

Art. 1772 c. civ., neprevăzând nimic în privința modalității acceptării ipotecilor convenționale, înseamnă că acceptarea unor asemenea ipotece se face conform regulii generale a încheerii convențiunilor, ea putând rezulta în mod expres sau tacit din orice act scris sub semnătură privată.

CURTEA: Asupra motivului III de casare, dedus în judecata complectului de divergență, astfel enunțat:

„Greșită interpretare și falsă aplicare a art. 1772 cod. civ., „exces de putere, violarea dreptului de apărare. Nemotivare, de „naturare, omisiune esențială“.

Având în vedere că, chestiunea care se pune în discuțiune prin motivul III de casare, dedus în divergență, este aceea de a se ști, dacă pentru acceptarea unei ipotece convenționale se cere solemnitate, ca și pentru constituirea ipotecei, sau este suficient

ca acceptarea să rezulte dintr'un act sub semnătură privată, putând fi expresă sau tacită.

Considerând că, în drept, convențiunile, atât cele principale cât și cele accesorii, fiind pur consensuale, acordul de voință al părților contractuale, fără nici o solemnitate, este suficient pentru încheierea lor;

Considerând însă, că dela acest principiu general legiuitorul a derogat prin dispozițiuni exprese de lege și a prevăzut că unele convențiuni sunt considerate ca inexistente, dacă consimțământul părților nu s'a dat în mod autentic;

Considerând că, în ce privește ipoteca convențională, care este fără discuțiune un act juridic bilateral, legiuitorul, prin art. 1772 cod civil, prevede că ea nu va putea fi constituită decât prin act autentic; că, însă, despre modalitatea acceptării ipotecii, textul art. 1772 nu vorbește nimic;

Considerând că acest text de lege, constituind o excepțiune dela principiul general al încheerii convențiunilor, dispozițiunile lui sunt de strictă interpretare și deci ele nu pot fi aplicate de cât cazurilor expres prevăzute, adică numai atunci când este vorba de constituire de ipotecă convenționale, iar nu și când este vorba de acceptarea unei asemenea ipotecă;

Că, în adevăr, art. 1772 cod civil neprevăzând nimic în privința modalității acceptării ipotecilor convenționale, înseamnă că acceptarea unor asemenea ipotecă se face conform regulii generale a încheerii convențiunilor, potrivit căreia pentru valabilitatea acceptării ipotecii nu se cere act autentic, ci poate rezulta din orice scris, putând fi expresă sau tacită;

Că, dacă legiuitorul ar fi înțeles ca acceptarea ipotecii convenționale să se facă tot în mod autentic, ca și constituirea ipotecii, ar fi prevăzut expres aceasta în vreun text, cum a făcut de exemplu atunci când a fost vorba de acceptarea donațiunilor (art. 814 c. c.).

Considerând că, deși art. 1781 cod civil dispune, că la facerea inscripțiunilor ipotecare creditorul și debitorul în persoană, sau prin mandatar cu procure autentice, vor prezenta președintelui tribunalului actul autentic al convențiunei, de aci nu se poate trage concluziunea, că și acceptarea ipotecii de către creditor trebuie făcută în mod autentic, deoarece nici acest text, care vorbește numai de inscripția ipotecară, și nici vreun altul, nu prevede o asemenea cerință de excepție, cu privire la modalitatea acceptării ipotecii din partea creditorului;

Că, de altfel, nici rațiunea prevederii solemnității pentru anumite acte,—solemnitate care constă în aceia de a face atente părțile contractante asupra gravității consecințelor ce pot rezulta din act,—nu poate duce la concluziunea că acceptarea ipotecii din partea creditorului trebuie să aibă loc în mod autentic, deoarece constituirea ipotecii din partea debitorului și acceptarea ei din partea creditorului, îi aduce această beneficiu și nici de cum

nu-l poate vătăma, cum este cazul cu acceptarea donaţiunilor, unde donatarul poate fi expus la oarecare sarcini ce i se pot impune prin donaţiune, ceea ce a îndreptăţit pe legiuitor să ceară solemnitatea acceptării donaţiunii;

Că, dar, faţă de consideraţiunile expuse mai sus, urmează a se decide că, pentru acceptarea ipotecii convenţionale nuse cere act autentic, ci este suficient ca ea să rezulte în mod expres sau tacit din orice act scris sub semnătură privată.

Că, așa fiind și întrucât în speță, Curtea de Apel a decis că pentru acceptarea ipotecii trebuie act autentic, prin aceasta a violat și interpretat greșit dispoziţiunile art. 1772 cod civil, și deci motivul III de casare în această privință este fondat.

Pentru aceste motive... Curtea admite recursul.

(Cas. S. III-a, *Complet de Divergență, Decizia Nr. 1157/1943. Președinția D-lui C. Macri, președinte*).

Curtea de Apel Constanța

Audiența din 21 Decembrie 1943.

SPEȚA Nr. 21.— Responsabilitate civilă ¹⁾. Accident la pasaj de nivel. Răspunderea obiectivă a proprietarilor trenului și ai liniei ferate. Art. 30 legea de poliție C. F. R. nu derogă dela disp. art. 998 și urm. c. civ.

1) În regimul art. 1000 al. 1 c. civ., răspunderea pentru daunele cauzate prin faptul lucrurilor neînsușite constituind o răspundere obiectivă bazată pe ideea de risc, independentă de orice culpă a proprietarului care are paza juridică a lucrului, reclamantul nu are de dovedit decât materialitatea faptului, prin stabilirea raportului causal între daună și faptul generator al acesteia.

2) Art. 30 din legea de poliție și exploatare C. F. R. nu dispensează Direcția C. F. R. de obligaţiunile generale de prudență, disp. art. 998 și urm. c. civ. rămânându-i aplicabile, dispensa de a închide prin bariere un pasaj de nivel și de a-l păzi nefiindu-i acordată decât pe riscul și pericolul său, ea fiind ținută de a lua toate precauţiunile necesare pentru a semnală celor ce uzează de drum prezența unui pasaj de nivel, mascat de dispoziţiunile naturale ale locului.

CURTEA în majoritate: Asupra apelurilor civile de față, in-

¹⁾ A se vedea Decizia No. 48/1943 a Înaltei Curți de Casație Secțiunii Unite, publicată în acest număr.

troduse împotriva Sentinței civile No. 615 din 2 Decembrie 1940 a Trib. Constanța S. II-a, apeluri conexe prin jurnalul No. 2230 din 14 Mai 1941;

Având în vedere actele din dosar și concluziunile orale și scrise ale părților, din care se constată, în fapt, următoarele:

În seara zilei de 13 Decembrie 1938, automobilul proprietatea lui Aloman Comănescu, condus chiar de el, pe când venea spre Constanța pe șoseaua națională Tulcea-Constanța, a fost surprins, la intersecția șoselei cu linia ferată Ovidiu-Constanța, de către locomotiva C. F. R. Nr. 326366, ce trăgea un tren de marfă care căra piatră. Lovit în plin pe când traversa linia ferată, automobilul a fost distrus, iar doi din pasagerii lui, Aloman Comănescu și Vasile Crăciun au fost omorâți, scăpând cu viață numai Udrea Radu, al treilea ocupant al mașinei.

Având în vedere că, în urma desbaterilor de fond dela 13 Aprilie 1943 (Jurnal Nr. 1673), Curtea găsindu-se în divergență de opinii conform celor enunțate în jurnalul Nr. 1958 din 8 Mai 1943, au urmat în cauză noi desbateri înaintea complectului de divergență din ședința dela 14 Decembrie 1943, când s'au pus concluziunile consemnate în jurnalul Nr. 5669/1943;

În ce privește apelul succesorilor Aloman Comănescu;

Având în vedere că aceștia au chemat în judecată Statul Român prin Administrația Comercială a Porturilor și Căilor de Comunicație pe Apă și pe presupușii Regiei C. F. R., anume Gheorghe Naghy, mecanicul locomotivei și pe Gheorghe Gavrilă, conducătorul trenului, pentru ca, în mod solidar cu Regia C.F.R., să fie obligați la plata daunelor suferite din cauza culpei acestora, întemeindu-și acțiunea pe disp. art. 998 și urm. din c. civ., precum și pe regulamentele și instrucțiunile de semnalizare și mișcare C. F. R.

Având în vedere că culpa Administrației Porturilor a fost stabilită de prima instanță, aceasta decurgând din faptul că nu s'a îngrijit să-și organizeze măsurile de pază și siguranță pe linia ferată proprietatea sa și anume: nu a înființat o barieră la pasajul de nivel și nici nu a instalat vre-o lumină sau cantonier, măsuri cari aveau menirea să marcheze traversarea șoselei de linia ferată și să prevestească trecerea trenului, ținând seama că șoseaua Ovidiu-Constanța fiind drum național are un trafic de pietoni și vehicule foarte frecvent, iar în apropierea pasajului de nivel se prezintă în săpătură cam de 0,60 m., având pământul provenit din șanț aruncat pe taluz, ceiace face ca vizibilitatea înspre ambele laturi ale șoselei să fie cu totul redusă și deci nu se putea observa venirea trenului dela o prea mare distanță, linia ferată traversând și o perdea de salcâmi situată la 1/2 km. de pasajul de nivel.

Aceste măsuri de prevedere trebuiau luate și din considerațiunea că, linia ferată fiind o linie de exploatare, de care se

folosea exclusiv D. P. M-ul pentru aprovizionarea cu piatră de carieră, trenurile care circulau nu aveau orar fix, așa că pe acest traseu trenurile circulau cu totul neregulat.

Că din toate probele administrate se precizează că nu există barieră la pasajul de nivel și că, în afară de o cruce a Sf. Andrei, nu se află instalat nici un cantonier care să semnalizeze apropierea trenului și nici vre-un alt indicator luminos, care să marcheze noaptea amplasamentul pasajului de nivel, constatări cari nu sunt contestate nici de Administrația P. C. A. și că deci, Administrația P. C. A., potrivit art. 999 c. civ., este ținută la reparația prejudiciului rezultat din culpa sa.

Având în vedere că culpa Regiei C. F. R. prima instanță o stabilește din următoarele împrejurări:

Locomotiva care a isbit automobilul circula cu tenderul înaintea și că trăgea după dânsa un convoi de 11 vagoane platformă; că accidentul s'a produs în seara zilei de 13 Decembrie 1938, când, după cum s'a constatat, era complet întuneric și că era ceață și vânt; că dat fiind aceste împrejurări Direcția C. F. R. urma să se conformeze instrucțiunilor cuprinse în cap V pag. 187, referitoare la semnalele optice de zi și de noapte și anume că fiind întuneric și locomotiva mergând cu tenderul înaintea, potrivit instrucțiunilor, tenderul trebuia să fie prevăzut în față cu semnale luminoase materializate în timpul nopții prin două lumini roșii sus și una albă la mijloc.

S'a stabilit însă că aceste semne luminoase nu erau aplicate pe tender în mod reglementar; că deci, cum au fost așezate luminile de semnalizare pe tender nu erau de natură să semnalizeze exact direcția în care circula trenul, care fiind și puțin vizibile nu au putut deștepta atenția lui Aloman Comănescu, conducătorul automobilului, mai ales că din cauza întunericului, prin felul cum erau aplicate, puteau să producă o confuzie în ceea ce privește direcția și cum circula trenul.

Diracția C. F. R. în combaterea acțiunei, se prevalează de disp. art. 30 din legea de poliție și exploatare C. F. R., susținând că textul suscitât prin al. II o exonerează de orice răspundere și creiază o prezumție legală de culpă în sarcina celor ce nu s'ar conforma obligației de a se opri mai întâi pentru a se convinge că linia este liberă, suscitatul text impunând obligația căilor ferate de a înființa bariere la pasagii, numai pentru siguranța circulației trenurilor nu și a celor cari voesc să treacă printr'un pasaj de nivel.

Tribunalul în considerentele sale înlătură această apărare, pentru motivul că această exonerare de răspundere se referă numai la ipoteza când liniile ferate îi aparțin, iar nu și atunci când, după cum s'a constatat în speță, linia ferată aparține Administrației Porturilor.

Pe lângă această argumentare a Tribunalului, chiar în ipoteza când linia ferată i ar fi aparținut, Regia C. F. R. nu poate

să-și creeze o lege, care s'o exonereze de răspunderea ce are la bază culpa sa, cu nesocotirea principiilor în materie de culpă, mai ales când culpa constituie cauza directă a daunei.

Că această lege nu o dispensează de obligațiunile generale de prudență ce i se impun Direcției C. F. R., disp. art. 998 și urm. c. civ. rămânându-i aplicabile, dispensa de a închide prin bariere un pasaj de nivel și de a-l păzi nu-i este acordată de cât pe riscul și pericolul său, ea fiind ținută de a lua toate precauțiunile necesare pentru a semnala celor ce uzează de drum prezența unui pasaj de nivel, mascat de dispozițiile naturale ale locului.

Tribunalul, în conformitate cu disp. art. 1000 al. 3 c. civ., stabilind că accidentul s'a produs din culpa prepușilor Direcției C. F. R. de a nu fi dat prelungite și frecvente semnalizări acustice, în timpul și cu ocazia serviciului încredințat acestora, o declară răspunzătoare de faptul lor în calitate de comitentă, fiind ținută personal la repararea prejudiciului cauzat, în virtutea unei presupuse lipse de supraveghere.

Tribunalul, reținând în considerentele sentinței și răspunderea prepușilor Regiei C. F. R., nu-i obligă la plata daunelor cauzate și din vina lor, în mod solidar cu comitentă C. F. R.,—rămânând a se vedea dacă culpa Regiei C. F. R. este integrală și în lipsa oricărei culpe din partea prepușilor săi, soluția primei instanțe este corectă numai în ceea ce s'a dispus, nu și ca motivare, care contrazice dispozitivul sentinței;

Având în vedere că acțiunea Mariei V. Crăciun și moștenitorilor săi, Tribunalul o întemeiază în drept pe disp. art. 998 și urm., urmează a se examina, dacă atât Direcția C. F. R. cât și P. C. A., ca proprietara liniei ferate, nu răspund și în virtutea art. 1000 al. 1 cod civil, moștenitorii victimei V. Crăciun prin acțiunea lor prevăzând și răspunderea ce derivă și din acest text, adică obligația de a răspunde de lucrurile ce sunt în paza părților.

Având în vedere că fiind de principiu, că răspunderea pentru daunele cauzate prin faptul lucrurilor neînsușite constituie o răspundere obiectivă bazată pe ideia de risc, independentă de orice culpă a proprietarului care are paza juridică a lucrului, în regimul art. 1000 al. 1 cod civil reclamantul nu are de dovedit decât materialitatea faptului, prin stabilirea raportului causal între daună și faptul generator al acesteia; că atât Direcția C. F. R., ca proprietara trenului, cât și P. C. A. ca proprietara liniei ferate, folosind lucrurile și având asupra lor puterea de direcție și de control, în virtutea art. 1000 al. 1 cod civil, care consacră principiul răspunderii obiective, a riscului creiat, urmează a fi răspunzătoare de daunele cauzate și din acest punct de vedere.

Având în vedere că, în ceea ce privește culpa ce se pune în sarcina prepușilor Direcției C. F. R., Gheorghe Naghy, mecanicul locomotivei și Gh. Gavrilă, conducătorul trenului, este acela că nu au făcut tot ce le stătea în putință pentru a preveni acci-

dentul, fie manevrând frâncle de oprire, fie utilizând mijloacele de semnalizare acustice.

Având în vedere că reexaminând probatorul administrat în cauză, deși rezultă din depozițiile martorilor Christian Strom și Preot Ion Turcu, audiați în fața Tribunalului la 15 Iunie 1940, că nu au auzit nici un semnal acustic dat de către mecanicul locomotivei, totuși aceste declarații sunt combătute de Gheorghe N. Gavrilă, conducătorul trenului, care fiind audiat tot în calitate de martor în fața Tribunalului, la 23 Noembrie 1939, declară că mecanicul locomotivei Gh. Naghy a dat semnalele acustice și că a încercat să oprească locomotiva, înainte de a ajunge la pasajul de nivel și că la locul accidentului nu a văzut pe preotul Ion Turcu, martorul mai sus menționat, care a declarat că nu a auzit nici un semnal acustic.

Că, în acelaș sens, declară și martorul Baltă Ștefan, audiat ca martor în fața Tribunalului militar, care precizează că, în dreptul viei D-lui General Anghelescu, adică cam la o distanță de 1 km. de pasajul de nivel, a auzit locomotiva fluierând, declarație întărită și de martorul Gheorghe Ispas audiat la Tribunalul militar.

Că față de aceste declarațiuni contradictorii ale martorilor, este de admis că mecanicul trenului Gh. Naghy a dat semnalele acustice dictate de împrejurarea că se apropia de pasajul de nivel, însă după cum s'a constatat. în acea seară de iarnă bătând un vânt puternic, nu au putut fi auzite în mod clar de către primii martori, Cristian Strom și Preotul Ion Turcu și nici de ocupanții automobilului, a cărui capotă era închisă.

Având în vedere că nestabilindu-se în sarcina prepușilor C. F. R. Gh. Naghy și Gh. Gavrilă vre-o culpă, că aceștia au dat semnalele acustice încă dela o distanță de 1 km. departe de pasajul de nivel și au făcut toa'e eforturile pentru a opri trenul, dând contra presiune locomotivei, însă oprirea nu s'a produs decât prea târziu, linia fiind în pantă și trenul circulând cu o viteză de 25 km. pe oră, nu se poate face o compensare a culpelor, culpa atât a C. F. R.-ului cât și a P. C. A.-ului, pentru considerentele mai sus expuse, fiind integrală.

Considerând că, în cauză, stabilindu-se culpa a însăși comitentei Administrația C. F. R., responsabilitatea sa este obiectivă și deci subsistă, față de reclamanți, independent de a prepușilor săi, contra cărora îi rămâne deschisă calea acțiunii de regres, cu atât mai mult cu cât s'a stabilit în fapt că ei n'au o culpă proprie.

Având în vedere că, în ce privește daunele, Curtea — apreiind — le găsește proporționate în quantumul stabilit de prima instanță și le menține, socotind că nu este cazul a fi majorate cum cer reclamanții succesori ai defunctului Aloman Comănescu.

În ceea ce privește apelul Mariei V. Crăciun și al moștenitorilor, de a se obliga la daune și moștenitorii defunctului Aloman Comănescu.

Având în vedere că s'a stabilit din probatoriul administrat în cauză, că victima Aloman Comănescu, conducătorul automobilului, pentru a se convinge că linia este liberă și dat fiind că în acea seară fiind ceață și bătând un vânt puternic, nu ar fi putut auzi semnalele prin fluier ale locomotivei trenului.

Că, pe lângă aceste împrejurări, imputațiunea ce s'a adus victimei Comănescu, că unul din ocupanții automobilului anume V. Crăciun, i-a atras atenția că s'ar auzi un sgomot și că totuși nu a oprit automobilul pentru a preveni pericolul prin traversarea pasajului de nivel, urmează să fie înlăturată pe considerentul că martorul Udrea Radu, singurul supraviețuitor din acest accident, a revenit asupra declarației ce a făcut-o în fața Tribunalului la 4 Noembrie 1939, retrăgând-o în totul prin declarația dată la 18 Mai 1940, în care afirmă categoric „că nu a auzit pe V. Crăciun să fi făcut atent pe A. Comănescu“.

Având în vedere că este lipsită de interes chestiunea dacă victimele Vasile Crăciun au luat loc în automobil în mod benevol sau nu, atâta timp cât s'a făcut dovada culpelor integrale a C. F. R. și a P. C. A., care nu este partajabilă nici față de prepușii celei dintâi și nici față de moștenitorii defunctului Aloman Comănescu, în calitate de conducător al automobilului.

Considerând că, sub aspectul tuturor celor discutate mai sus, atât apelurile reclamantilor cât și ale părților, invederându-se nefondate, urmează a fi respinse ca atare.

O P I N I E

Subscrișii Consilieri Nic. I. Mogoș și R. Frumușeanu suntem de următoarea opinie, redactată în cuprinderea de mai jos:

Reexaminând lucrările dela dosar și ținând seamă de principiul de apel „tantum devolutum quantum apelatum“, se constată în fapt următoarele: nu se contestă în apel de părți și deci rămâne bine stabilit: existența accidentului la timpul și locul arătat; moartea victimelor Aloman Comănescu și Vasile Crăciun; calitatea reclamanților Comănescu și V. Crăciun, dovedită cu actele de stare civilă dela dosar; existența pasajului de nivel la intersecția șoselei naționale Tulcea-Constanța cu linia ferată Canara-Constanța; că Direcțiunea Porturilor este proprietara liniei ferate; cum și faptul că locomotiva cu vagoanele și personalul conducător aparțineau Direcției C. F. R.

Rămâne să se stabilească în fapt și în drept din culpa cui a avut loc accidentul și consecințele cu privire la pretențiile liganților.

Din reexaminarea primelor cercetări făcute de șeful de post din comuna Ovidiu, din arătările martorilor audiați la instrucția Tribunalului Militar, la prima instanță și în apel, rezultă în fapt următoarele cu privire la culpă:

În seara de 13 Decembrie 1938, pe la ora 6 seara, fiind în-

tuneric și ceață, venea dinspre comuna Ovidiu spre Constanța pe șoseaua națională cu automobilul său Aloman Comănescu conducând mașina, având la dreapta pe Vasile Crăciun, supraveghetor la cariera No. 3 exploatată de Comănescu și în fund pe R. Udrea, pe cari îi aducea la Constanța gratis, invitați de Comănescu, fiindcă toți aveau familiile în Constanța. Mașina venea cu viteză potrivită și cu farurile aprinse și puternice, așa încât nu numai că au putut fi văzute de Nagy, mecanicul trenului și Gavrilă, șeful de tren, dar se stabilește că au și fost efectiv văzute, fapt confirmat de ambii în procesul verbal încheiat de șeful de post (a se vedea și depunerile martorilor Radu Udrea, Radu Nechitan, Cristea Stroia, Cristea Gheorghiu Vârtejanu).

Aproape de pasajul de nivel sunt grămezi de pământ pe ambele laturi ale șoselei; pământul așezat pe maluri e scos din săpatul șanțurilor, fiind de 50-60 cm. (depoziția martorului Stegărescu, conductor și Ivan Marin);

În același timp pe linia ferată, proprietatea Direcției Porturilor, venea dinspre Constanța spre Canara locomotiva Nr. 326366 cu 11 vagoane platforme goale, proprietatea Direcției Căilor Ferate, având mecanic pe Nagy și șef de tren pe Gavrilă, și mergând cu o viteză de 25 km.

Trenul venea la vale, locomotiva având tenderul înainte cu 2 lumini, una roșie alta verde, insuficient luminate spre a putea fi văzute de departe (Pr. verbal încheiat de șeful de post Ovidiu, depunerile martorilor Lazăr Tudor la Trib. Militar, Radu Udrea, Gh. Gheorghiu, Cristian Strom, Radu Nechitan, Somachi Stegărescu, Ivan Marin, Baltă Stefan, Ispas Gh., Silbert);

Luminile tenderului erau atât de invizibile, încât Preotul I. Turcu, care venea pe șosea, declară că n'a văzut la locomotivă nici o lumină;

Când locomotiva s'a apropiat de intersecția căii ferate cu șoseaua națională, nu s'a dat nici un semnal acustic (martorul Radu Udrea, Preot Turcu Ion, Cristian Strom);

Frânarea trenului și contra presiunea n'au fost efectuate la timp spre a opri accidentul, deoarece deși mecanicul Nagy Gh. a văzut farurile luminoase ale automobilului pe când acesta se afla la o distanță de 1500 m. de pasaj, totuși nu s'a dat contra presiune mașinei și nu s'a frânat pentru a fi oprită sau cel puțin micșorată viteza decât în ultimul timp, când locomotiva era la o distanță de 50 m. de locul accidentului.

Aceasta reese din declarațiile date de mecanicul Nagy, de șeful de tren Gavrilă Gh., frânarul Tuma Ion (la primele cercetări și Tribunal), frânarul Davarian D., toți în serviciul Direcției C. F. R., audiați imediat după accident de către șeful de post. precum și din cercetarea la fața locului făcută de șeful de post Ovidiu, care constată pe teren că tamponul tenderului intrând în motorul automobilului l-a târât 108 m. pe linie, fără ca să poată fi oprit trenul, ceea ce nu ar fi putut avea loc dacă mecanicul și

șeful de tren ar fi fost mai diligenți la vederea farurilor înaintând spre linia ferată pe șoseaua națională;

La intersecția șoselei naționale cu linia ferată nu exista nici o barieră, nici un cantonier și nici vre un indicator luminos, care să semnalizeze călătorilor ce veneau pe șoseaua națională apropierea trenurilor, deși s'ar fi convenit să fie, față de intensă circulație pe șoseaua națională care leagă Constanța cu Tulcea și neregulata circulație a trenurilor, acestea neavând ore fixe, ci funcționând la orice oră după necesitate (fapte necontestate și afirmate de toți martorii);

Măsurile de precauție se cereau cu atât mai mult cu cât vederea liniei ferate este împiedicată, la o distanță de aproximativ 800 m. de pasaj, de o perdea de salcâmi. proprietatea General Angelescu (martorii Atirbu, subinginer Naghel, Baiceanu M.);

Pe de altă parte, trebuie să constatăm în sarcina defunctului A. Comănescu, că el, având în exploatare 3 cariere de piatră la Ovidiu și locuind în Constanța, era nevoit să facă acest drum zilnic, așa încât nu se poate spune că nu cunoștea situația locului, deci existența liniei ferate care traversează șoseaua națională și nici nu-i verosimil să se susțină că Comănescu n'a putut vedea semnalul Sf. Andrei când s'a apropiat cu farurile aprinse, semnal care trebuia să-l facă mai prudent la trecerea liniei ferate chiar în împrejurările sus arătate, în care nici o semnalizare optică sau acustică nu a fost văzută sau n'a putut fi văzută și auzită.

Din toate cele expuse rezultă că accidentul de automobil, care a cauzat moartea lui A. Comănescu și V. Crăciun, s'a datorit culpei Administrației P. C. A., Direcției Căilor Ferate și prepușilor acesteia, Naghy și Gavrilă și neprevăderii și neglijenței victimei Al. Comănescu, deci o culpă comună;

În ceiace privește Direcția Porturilor, culpa constă în faptul că, deși era proprietara liniei ferate Constanța-Canara, a neglijat să ia măsurile imperios cerute de siguranța circulației la pasajul de nivel, existența Crucii Sf. Andrei fiind insuficientă și deci prin aceasta a contribuit la producerea accidentului care a cauzat moartea victimelor Crăciun și Comănescu;

În ceiace privește pe mecanicul Naghy și pe șeful de tren Gavrilă, aceștia sunt în culpă pentru că n'au oprit la timp trenul, deși au văzut farurile automobilului la distanță și nici măcar n'au semnalizat conform instrucțiunilor de semnalizare (disp. Cap. V pag. 187) prin 2 lumini roșii sus și una la mijloc, întrucât, așa cum s'a făcut semnalizarea cu una roșie și o lumină verzuie puțin vizibile, nu numai că nu puteau trezi atenția celor de pe șosea, dar a putut să-i inducă în eroare cu privire la direcția în care mergea trenul;

Pârâții se apără invocând dispozițiunile art. 30 din legea de exploatare și poliție a C. F. R. din 1 Aprilie 1937, care prevede că Administrația C. F. R. are facultatea de a desființa ba-

rierile existente și că oricine voește a traversa linia ferată printr'un pasaj de nivel păzit sau nepăzit, prevăzut sau nu cu bariere, este obligat să se oprească înaintea indicatorului de atenție și să se încredințeze dacă în acel moment nu cumva trece vre-o locomotivă și numai în urmă să traverseze linia, Administrația C. F. R. nerăspunzând de accidente ce s'ar întâmpla prin nerespectarea acestor dispoziții;

Având în vedere însă că această dispoziție nu poate exonera Administrația C. F. R. și cu atât mai mult Direcția Porturilor, de plano, de orice răspundere în caz de accident, îndepărtând orice posibilitate de culpă din partea Administrației C. F. R., căci art. 30 edictează numai o prezumție de culpă din partea victimei care nu s'a conformat acestei dispoziții, prezumție juris-tantum; Că deci, fiind o simplă prezumție de culpă, este evident că această prezumție se poate înlătura, dacă victima este în stare să facă dovada că prepușii Direcției C. F. R., prin culpa lor totală sau parțială, au determinat accidentul;

Or, în cazul de față, succesorii victimelor Al. Comănescu și Vasile Crăciun, prin probele sus amintite, au dovedit suficient că prepușii C. F. R. nu s'au conformat Instrucțiunilor pentru semnalizarea trenurilor și locomotivelor (pag. 177);

În adevăr, conform acestor Instrucții (pag. 186 și 187), semnalizarea optică, când trenul circulă noaptea cu tenderul înainte, se face prin trei lumini puse pe tender, două roșii sus și una jos la mijloc, mecanicul și șeful de tren rămânând responsabili de neîndeplinirea acestor îndatoriri (art. 23 din Instrucțiuni), iar semnalizarea acustică se face printr'un șuerat lung cu fluerul locomotivei (pag. 221 Instrucțiuni);

Deasemenea mecanicul și șeful de tren nu s'au conformat obligațiunilor impuse de art. 124 din Instrucțiunile pentru serviciul de mișcare (pag. 263, 264);

Că deci, se dovedește că atât mecanicul Naghi cât și șeful de tren Gavrilă sunt în culpă;

Că prin urmare, în baza art. 998 și 999 c. civ., acești doi pârâți urmează să răspundă de prejudiciul suferit de reclamanti, deoarece au contribuit prin neglijența lor la producerea accidentului;

Că, prin consecință, urmează să răspundă și Direcția C. F. R. în baza art. 1000 cod civil, ca comitentă pentru prepușii ei, culpa direcției C. F. R. fiind prezumată—juris et de jure—decă o responsabilitate pur obiectivă;

Că, în ceiace privește Direcția Porturilor, aceasta fiind proprietara liniei ferate, era datoră să ia toate măsurile necesare ca să împiedice orice accident pe linia sa ferată, precum instalarea de cantonieri, bariere, etc., fără să se poată pune la adăpostul unei iresponsabilități trasă din art. 30 comb. cu art. 3 din legea de exploatare C. F. R. În adevăr, dacă i se dă drept să desființeze barierele, acolo unde nu e nevoie, în schimb este obli-

gată să le înființeze acolo unde frecvența circulației impune aceste precauțiuni și culpa sa consistă tocmai în faptul că nu a prevăzut necesitatea luării acestor precauțiuni la intersecția unei linii ferate cu o șosea extrem de frecventată;

Că deci urmează să răspundă în baza art. 998 și 999 c. civ.

Având în vedere că, așa dar, în ceiace privește acțiunea în daune intentată de Lucreția Comănescu, personal și ca tutoare, urmează să decidem că accidentul s'a petrecut din culpa comună a mecanicului Naghi și a șefului de tren Gavrilă, precum și a Direcției Porturilor și Direcției C. F. R. ca comitenți, urmând să răspundă toți în baza art. 998 și 999 cod civil, afară de Direcția C. F. R. care va răspunde în baza art. 1000 al. 3 cod civil;

Că la această culpă comună ia parte și victima Aloman Comănescu, într-o mai mică măsură însă decât ceilalți;

Că, prin urmare, procentul de responsabilitate urmează să fie micșorat în măsura procentului de culpabilitate dovedit în sarcina victimei Aloman Comănescu și în măsura gradului de pericolozitate a vehiculului condus de Comănescu, după principiul că, în caz de ciocnire între două vehicule inegal de periculoase, cel mai periculos—în speță locomotiva—este cauza principală a accidentului;

Având în vedere că nu poate exista autoritate de lucru judecat trasă din ordonanța de clasare dată de Parchetul Tribunalului militar cu privire la nici una din părțile litigante;

Că, prin urmare, în ceiace privește acțiunea introdusă de Lucreția Comănescu și minorii rămași de pe urma defunctului ei soț;

Având în vedere daunele materiale ce li s'au produs prin distrugerea automobilului, cum și daunele morale, apreciind urmează să se admită în parte apelurile făcute de pârâtele Regia C. F. R. și Administrația Comercială a Porturilor și Căilor de Comunicație pe Apă, contra sentinței civile Nr. 615/940, să se admită în parte și apelul reclamantei Lucreția Comănescu și fii defunctului Aloman Comănescu, și reformând în parte sentința apelată, să fie obligați în solidar pârâții Regia Autonomă C. F. R., Administrația P. C. A., mecanicul Naghy și șeful de tren Gavrilă, să plătească Lucreției Comănescu suma de lei 500.000 (cinci sute mii), iar fiilor defunctului Aloman Comănescu suma de lei 900.000 cu titlu de daune și să se compenseze cheltuelile de judecată în apelurile dintre Regia C. F. R. și Administrația P. C. A., pe de o parte și Lucreția A. Comănescu cu fii, pe de altă parte.

In ceiace privește acțiunea Mariei Crăciun și descendenților defunctului Vasile Crăciun:

Văzând că aceștia prin apelul lor au cerut obligarea în solidar a tuturor celor chemați în judecată la Tribunal;

Că printre aceștia la Tribunal nu figurează mecanicul Naghy și șeful de tren Gavrilă, deci cu privire la acest capăt de cerere

urmează să se respingă apelul, neputându-se introduce în cauză pârâții direct în apel;

Văzând că la prima instanță s'a cerut și obligarea succesorilor defunctului Aloman Comănescu;

Adând în vedere că, după cum s'a arătat mai sus, e stabilit în fapt că defunctul V. Crăciun a fost luat în automobil de către Aloman Comănescu în chip cu totul benevol, spre a fi adus acasă la locuința sa din Constanța; că accidentul s'a produs pe când venea în automobilul condus de Comănescu, prin ciocnirea cu locomotiva trenului la pasajul de nivel;

Având în vedere că, deși în conformitate cu art. 1000 cod civil, oricine e responsabil de prejudiciul cauzat prin fapta lucrurilor neînsușite ce sunt sub paza sa, iar culpa este prezumată și deci victima nu este obligată să facă altă dovadă decât a faptului vătămător, deci o responsabilitate obiectivă, totuși e admis în jurisprudență, că responsabilitatea de plin drept încețază și urmează să se aplice principiile responsabilității delictuale de drept comun (998 și 999 c. civ.), când proprietarul vehiculului sau cel care are paza juridică a lucrului, făcând un act de complezență, de curtuozie, a adus victimei un serviciu gratuit, luându-l în automobil, precum e cazul de față;

Având în vedere că s'a stabilit mai sus, că Aloman Comănescu a săvârșit și el o imprudență trecând peste pasajul de nivel fără să se oprească și să cerceteze dacă linia este liberă, — imprudență care a contribuit împreună cu culpele Direcției Porturilor și a prepușilor Direcției C. F. R. să producă accidentul care a avut drept rezultat moartea lui V. Crăciun;

Că, deci, din acest punct de vedere, apelul făcut de Maria Crăciun și fii săi urmează să fie admis și în consecință să fie obligați solidar, pe lângă Direcția C. F. R. și Administrația P. C. A. și moștenitorii defunctului Aloman Comănescu să plătească, drept daune materiale și morale, suma de lei 400.000 Mariei V. Crăciun și suma de câte 50.000 lei fiecăruia din copii ai defunctului, adică față de Maria Zlote, Ion Crăciun, Ioșefina Crăciun, Cristea V. Crăciun, Angela Crăciun, Vasile Crăciun, daune morale, toți fiind majori și nedovedindu-se că erau întreținuți materialicește de defunctul V. Crăciun.

(C. Apel Constanța, Decizia civilă Nr. 106/1943. Președinția D-lui Ioachim Iosipescu, consilier-președinte; redactor D-l **Alexandru G. Grefiens**, consilier. Apelanții reclamanți reprezentați prin D-nii avocați Ion Bentoiu, Vasile Bellu și Al. D. Constantinescu; apelanta-pârâtă prin D-nii avocați M. Ottulescu și Al. Mavrodin).

Curtea de Apel Constanța

Audiența din 11 Martie 1944.

SPETA Nr. 22.— Partaj. Dobândire prin persoane interpușe, în fraudă legii pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 1882. Lege de ordine publică. Dovada simulației. Presumțiuni. Admisibilitate.

Din dispozițiunile legii pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 1882 se desprinde ideea, că Statul a voit, pe de o parte, să favorizeze pe agricultori, iar, pe de alta, să populeze ținutul Dobrogei cu element românesc, stabil și sub acest aspect ea este o lege de ordin economic și social, luând caracterul unei legi de ordine publică, orice încălcare a dispozițiilor ei fiind nulă și de nul efect. Astfel fiind, dovada simulației unui act de cumpărare prin persoane interpușe, făcut în fraudă acestei legi, se poate face prin orice mijloc de dovadă, deci și prin martori și prezumțiuni, potrivit art. 1203 cod civil.

CURTEA: Asupra apelului de față introdus de către Maria Mihăescu și Mihaica Trufașu, — acest din urmă nume rectificat prin jurnalul Curții Nr. 2937 din 13 Iulie 1941 cu numele de Ștefana Trufașu, — ambele din comuna Țepeș Vodă, județul Constanța, prin cererea înregistrată la Nr. 4335/941, în contra sentinței civile a Tribunalului Constanța, Secția I-a cu Nr. 107 din 25 Februarie 1941, prin care s'a admis în principiu acțiunea de eșire din indiviziune formulată de Dima Trufașu și Maria Ștefan Oprea, ambii cu domiciliul ales în Constanța, la avocat D. Popescu, prin care s'a dispus împărțirea averii rămase de pe urma defunctului Tudor Trufașu și a Mihaichii Trufașu.

Având în vedere că din actele dosarului, în fapt, se constată următoarele;

Dima Trufașu și Maria Ștefan Oprea intentă în fața Tribunalului Constanța S. I-a, prin petiția înregistrată la Nr. 11345/940, acțiune de eșire din indiviziune, cerând ca, contradictoriu cu Maria Mihăescu și Ștefana Trufașu, să se dispună împărțirea averii rămase de pe urma fratelui lor Enache Trufașu, compusă din 10 ha. teren de cultură ce face parte din lotul 358/1888, împărțit în două diviziuni, teren care a fost folosit de tatăl lor — după decesul fratelui lor — Tudor Trufașu, cu consimțământul tuturor, până la 23 Martie 1932, când acesta a cedat și dela care dată se stăpânește de surorile lor, pârâtele din acțiune, cum și averea rămasă de pe urma mamei lor Mihaica Trufașu, constând într-o suprafață de teren de cultură de 1 ha. 6666 m., p. situat pe me-reaua comunei Țepeș Vodă, rămas dela tatăl său Gh. Besnea, par-

taș la care, în cursul instanței de apel, reclamanții intimati de azi au renunțat, rezervându-și o acțiune aparte, restrângându-și astfel acțiunea numai asupra împărțelii averii rămase depe urma lui Enache Trufașu, după cum rezultă din jurnalul Curții cu Nr. 2532 din 23 Mai 1942.

Prima instanță, stabilind gradul de rudenie între părți, constată decesul lui Enache Trufașu, fratele lor, că după urma acestuia nu au rămas ca moștenitori decât tatăl lor Tudor Trufașu, că deasemenea depe urma lui Enache Trufașu a rămas ca avere 10 ha., că acest teren i-a revenit lui Tudor Trufașu și că după moartea lui, în Martie 1932, se stăpânește de pârâte și potrivit art. 669 și 673 c. civ., pronunță admiterea în principiu a acțiunii civile de partaj intentată de reclamanți și declară deschisă succesiunea defunctului Tudor Trufașu și Mihaicăi Trufașu — pentru aceasta din urmă s'a renunțat în cursul instanței de apel după cum s'a arătat — stabilind masa succesorală la averea de 10 ha. care face parte din lotul Nr. 358/1888 și pe care Tudor Trufașu o stăpânește dela fiul său decedat, Enache Trufașu, cu consimțământul tuturor copiilor săi, ordonă eșirea din indiviziune a averii rămase depe urma defunctului Tudor Trufașu, constată filiațiunea și calitatea de moștenitori legitimi a reclamanților și pârâtelor și numește expert pentru formarea loturilor.

În contra acestei sentințe se introduce de către pârâți apelul de față, invocând ca motive, între altele, că de pe urma lui Enache Trufașu nu a rămas nici o avere care să o lase moștenitorilor; iar tatăl lor Tudor Trufașu a avut 30 ha. teren, în loturi de câte 10 ha. cu Nr. 358, 253 și 165, pe nume interpușe de Enache și Dima, iar unul al său,—iar în desvoltarea acestor motive, oral și prin concluziile scrise și depuse la dosar în ziua de 12 Februarie 1944 și prin cele suplimentare în ziua de 7 Martie 1944, susțin că Tribunalul a declarat deschisă succesiunea lui Tudor Trufașu, fără să se fi făcut dovada morții acestuia în conformitate cu legea actelor de stare civilă; că cumpărarea loturilor prin persoane interpușe a fost determinată de interdicția legii pentru regularea proprietății rurale în Dobrogea dela 1882, care permitea capilor de familie majori, cultivatori și români de a achiziționa numai câte un lot în suprafață de 10 ha. și pentru a avea mai mult pământ a cumpărat și pe numele copiilor săi minori câte un asemenea lot, cumpărare care s'a făcut la un timp când aceștia erau minori și nu aveau dreptul după lege să cumpere—și că deci toate aceste loturi au aparținut lui Tudor Trufașu și acestea toate deci urmează a fi aduse la masa succesorală, cu rezerva asupra averii testate pârâților cu testamentul autentic dela dosar și acelei din actul dotal autentic dela dosar, prin care constituie dotă Ștefaniei Trufașu 7 ha., acte pentru care cere ca Curtea să le țină în seamă, revenindu-se astfel la decăderea pronunțată în ședința din 17 Ianuarie 1944, prin jurnalul Nr. 319, iar dacă întrec cotitatea disponibilă să fie raportate; și, în sfârșit, că Tribunalul

bine a dat hotărârea asupra împărțelii moștenitorii lui Tudor Tru-
fașu.

Având în vedere că examinând acțiunea introductivă a in-
timaților cum și sentința Tribunalului, rees două fapte : în prim
rând, intimații în mod clar și categoric solicită împărțirea averii
lui Enache Trufașu, fratele lor, compusă din 10 hectare formând
lotul Nr. 358/1888; în al doilea rând, prima instanță după ce
constată obiectul cererei, într'unul din considerentele sale arată
că după urma acestuia nu au rămas ca moștenitori decât tatăl
lor Tudor Trufașu și tatăl părților din proces; continuând, prin-
tr'un alt considerent, arată că acest teren a revenit defunctului
Tudor Trufașu, pentru ca apoi, conchizând, să pronunțe admite-
rea în principiu a acțiunii de partaj intentată de reclamanți, să
declare deschisă succesiunea defunctului Tudor Trufașu, compusă
din 10 ha. lotul Nr. 358/1888, pe care acesta l-a stăpânit dela
fiul său Enache Trufașu și să ordone eșirea din indiviziune a
averii imobile a aceluiaș Tudor Trufașu.

Din cele de mai sus se constată că Tribunalul a schimbat
atât obiectul acțiunii cât și cauza ei, cum și calitățile părților,
schimbare care necontestat că se poate face în fața primei ins-
tanțe, însă cu consimțământul părților sau sub forma unei acțiuni.

Având în vedere cele constatate mai sus, sentința Tribuna-
lului nu poate fi luată în considerație, întrucât nu motivează
dece dispune împărțirea averii altui decuius decât cel indicat de
reclamanți și penține consideră pe Tudor Trufașu unic succesor
al lui Enache și dece pretinsa avere a lui Enache a trecut asu-
pra tatălui său în întregime, ea fiind în totală contradicție cu
ceiace s'a cerut și susținut.

Având în vedere că, în conformitate cu art. 332 pr. civilă,
apelul este devolutiv, în sensul că în fața instanței de apel afa-
cerea se poate repune din nou în întregul ei—cazul din speță—,
urmează a cerceta în fond temeinicia acțiunii introductivă în în-
tregul ei.

Având în vedere susținerea intimaților, că în sentința Tri-
bunalului s'a strecurat o eroare materială, ea este fără interes în
cauză pentru că, fie că constatările din sentința apelată consti-
tuesc o eroare materială, fie o cauză de revizuire, ambele con-
form art. 288 și 292 pr. civilă, nu se pot discuta decât în cazul
când este vorba de o hotărâre rămasă definitivă, nu și atunci
când o cale de atac este încă deschisă, când asemenea erori se
pot repara prin rejudecarea pricinii fie în instanța de apel — ca
în speță — fie când hotărârea este atacată cu recurs și reformată
în fața Înaltei Curți, dat fiind că revizuirea este o cale extraor-
dinară de atac, accesibilă numai pentru hotărârile instanțelor de
fond, rămase definitive.

Considerând că față cu împrejurarea, că prima instanță cu
dela sine putere a schimbat complet acțiunea reclamanților in-
timați, atât din punct de vedere al calității părților în proces,

cât și al obiectului și cauzei, aceasta nefiind încuviințată de reclamant, conducătorii acțiunii, nu poate constitui un drept pentru intimat de a pretinde că bine s'a dispus împărțirea averii altei persoane decât a aceleia pentru care s'a cerut împărțirea, în speță a lui Tudor Trufașu și să ceară constatarea masei succesoriale a acestuia, considerațiuni pentru care susținerile lor în acest fel apar cu totul nefondate, urmând ca să se cerceteze acțiunea de partaj introdusă de intimatii reclamant și să se constate temeinicia ei.

Având în vedere că intimatii au cerut împărțirea averii rămase depe urma defunctului lor frate Enache Trufașu, deces ce a avut loc în 1884, după cum rezultă din recunoașterile acestora și că la data decesului s'a aflat în patrimoniul lui lotul Nr. 358/1888, compus din două diviziuni, fiecare de câte 5 ha., situat în comuna Țepeș Vodă Jud. Constanța.

Având în vedere că este necontestat, că după decesul acestuia au rămas în viață Tudor Trufașu și Mihaica Trufașu, părinții lui, decedați și ei, cel dintâi în 1932, fapt recunoscut cu Dima Trufașu și necontestat de ceilalți, iar cealaltă în 1928, după cum se constată din extractul de deces depus la dosar, reclamantii cum și pârâții apelanți de azi, toți chemați la succesiunea lui Enache, înainte de a se stabili dacă bine sau nu s'a cerut împărțirea întregului lot de 10 ha. al acestuia, urmează mai întâi u a constata dacă în patrimoniul lui au existat sau nu cele 10 hectare.

Având în vedere că apelanții atât prin apel, cât și oral și prin concluziunile scrise, au afirmat că Tudor Trufașu a cumpărat mai multe loturi mici de câte 10 hectare prin persoane interpușe, fii săi minori, Dima și Enache; că toate aceste loturi au aparținut lui Tudor Trufașu, tatăl lor, iar nu copiilor săi, întrucât fiind minori nu puteau cumpăra pământ după această lege și în consecință nu putea lăsa nimic la moarte.

Având în vedere că în susținerea acestei afirmațiuni intimatii au invocat dispozițiunile legii pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea din 1882, care prin art. 1 prevede că proprietatea imobiliară din Dobrogea se dobândește, se conservă, se transmite și se pierde conform legilor în vigoare de dincoace de Dunăre și a dispozițiunilor speciale prevăzute în acea lege, iar conform dispozițiunilor art. 2, numai Românii pot dobândi proprietatea imobiliară rurală. Românii de origină cari, conform art. 9 din Constituție, pot dobândi recunoașterea fără stagiul și printr'un simplu vot al adunărilor, au acelaș drept, iar cultivatorii stabiliți în Dobrogea la promulgarea legii de față, sunt considerați ca români și se bucură de acelaș drept.

Această lege a suferit modificări în 1884, 1885, 1889, 1893 și 1910.

Prin legea dela 1882, nu se putea cumpăra pământ decât de cei cari îndeplineau condițiunile de mai sus și în loturi anume

determinate da câte 10 ha. și erau capi de familie, deci majori.

Din dispozițiunile de mai sus se desprinde ideea, că Statul a vrut pe deoparte să favorizeze pe agricultori, iar pe de alta, să populeze ținutul Dobrogei cu element românesc, stabil și sub acest aspect ea este o lege de ordin economic și social, luând caracterul unei legi de ordine publică și ca orice lege cu asemenea caracter, orice încălcare a dispozițiunilor ei sunt nule și de nul efect.

Având în vedere că la acea dată se acordau loturi de câte 10 hectare cultivatorilor români, stabili, capi de familie, situație pe care defunctul Toader Trufașu o avea la acea dată, fapt necontestat de niciuna din părți.

Că, după chiar recunoașterea intimaților reclamanți în concluziile scrise aflate la dosar, Tudor Trufașu, tatăl atât al lui Enache cât și al părților din proces, în dorința de a avea cât mai mult pământ, a cumpărat și pe numele lui Enache, fiul său, lotul Nr. 358/1888, de 10 hectare, cerut spre a fi împărțit azi.

Având în vedere că este stabilit, că Enache Trufașu a cedat la anul 1894, când avea numai 14 ani, iar cumpărarea lotului Nr. 358 s'a făcut la 1888, rezultă că acest lot a fost cumpărat când acesta avea vârsta de 8 ani, deci minor și mai rezultă, după însăși recunoașterile intimaților, că a fost cumpărat de tatăl său Tudor Trufașu.

Că, față de cele de mai sus, urmează a se stabili dacă Enache Trufașu a fost o persoană interpusă în această vânzare, situație care de va fi stabilită, atunci simulația apare în mod evident și cum în speță este vorba de o lege de ordine publică, orice înfrângere a dispozițiunilor ei sunt de nul efect, conform art. 5 din codul civil.

Având în vedere cele constatate mai sus;

Având în vedere starea de fapt existentă în acel timp, când toți cultivatorii de pământ—considerați ca atare de lege—căutau să aibe cât mai mult pământ, față cu dispozițiunile avantajoase de cumpărare ale legii, cumpărau loturi prin persoane interpuse, soție, copii minori sau alte rude mai îndepărtate.

Că această stare de fapt rezultă din legea interpretativă din 1910, care pe lângă interpretarea ce dădea unor dispozițiuni ale legii din 1882, cu modificările ulterioare, cuprinde și dispozițiuni prin care anulează dreptul persoanelor interpuse și face să treacă de drept toate aceste bunuri în proprietatea adevăratului cumpărător, cu anumite condițiuni: un surplus de plată, etc.

Având în vedere că această dispoziție nu a avut alt scop decât să facă să înceteze o stare de nesiguranță, atât a persoanelor interpuse, luându-se măsura depozitării lor, cum și a celor care cumpăraseră asemenea loturi și cu scopul final de a întări în acest mod situația cultivatorilor, a elementului românesc.

Având în vedere că, dacă aceasta era situația la acea dată, se atrage prezumția că cumpărarea lotului Nr. 358/1888 este fă-

cută de Tudor Trufașu prin persoană interpusă, fiul său decedat Enache, în vârstă numai de 8 ani la data cumpărării, dovedindu-se astfel că cumpărarea este simulată.

Având în vedere că, după cum s'a arătat, în speță fiind vorba de o lege de ordine publică, dovada simulației actului de cumpărare, făcut în fraudă acestei legi, se poate face prin orice mijloc de dovadă, deci și prin martori și prezumțiuni, conform art. 1203 cod civil.

Considerând deci, că Enache Trufașu la data cumpărării lotului menționat avea vârsta numai de 8 ani, fără ca pe deoparte să îndeplinească condițiunile după legea din 1882 de a dobândi bunuri rurale în Dobrogea, iar pe de alta, chiar când s'ar considera că minor fiind putea să achiziționeze asemenea bunuri, întrucât nu a fost dovedită îndeplinirea formalităților cerute de lege, pentru a putea face acte de dispozițiune și față de starea de fapt existentă, recunoscută de intimați, toate acestea constituiesc puternice prezumțiuni cari fac deplina dovadă a simulațiunii, cu consecința, că el nu a fost decât o persoană interpusă a lui Tudor Trufașu, tatăl său, care a cumpărat prin el, întrucât Statul prin legea dela 1910 cunoscând că o mare parte din loturile mici acordate micilor cultivatori de pământ din Dobrogea au fost luate pe nume de persoane fictive sau interpusă—ca în speță—, în loc să-i deposeze pe acești deținători—prin persoane interpusă— i-a recunoscut ca proprietari, dacă îndeplineau condițiunile cerute de lege pentru a dobândi astfel de terenuri, Tudor Trufașu de la început a fost totdeauna proprietarul lotului de 10 hectare cu Nr. 358/1888, cumpărat pe numele fiului său decedat Enache.

Această prezumție rezultă și din certificatul Primăriei Comunei Țepeș Vodă cu Nr. 759/1941.

Considerând că se constată că Enache Trufașu niciodată nu a fost proprietar pe cele 10 ha. ce formează lotul Nr. 358/1888 și în consecință, întrucât reclamații nu fac dovada existenței altei averi decât aceasta, neexistând o avere de împărțit a acestuia, acțiunea intimaților apare în totul nefundată.

Având în vedere că intimații în apărarea lor obiectează, că chiar dacă s'ar considera că cele 10 ha. luate de Tudor Trufașu, pe numele fiului său Enache, ar constitui o donație deghizată, raportul trebuie să se facă în bani.

Având în vedere că apelanții în apelul lor au susținut că urmează să se împartă averea lui Tudor Trufașu, întrucât cumpărăturile au fost făcute prin persoane interpusă, iar instanța de apel reținând spre rezolvare numai punctele din acțiunea de partaj, întrucât prima instanță numai printr'o aplicare greșită a legii a schimbat în totul acțiunea reclamaților, apărarea referitoare la modul dobândirii averii lui Enache rămâne valabilă în cererea de partaj a averii lui și intimații când au articulat că Enache nu a fost decât o persoană interpusă a tatălui lor, ei au invocat implicit simulația și ca se referă la fraudarea unei legi de ordine

publică, nu la nulitatea vânzării, pentru că aceasta, după cum s'a arătat, a fost validată, iar nu ca donație deghizată, căci în speță s'a dovedit că cumpărarea lotului Nr. 358/1888 a fost nulă de drept, însă validată prin legea din 1910— și nu putea produce nici un efect față cu Enache Trufașu; nu voința de a avantaja pe Enache Trufașu a condus la cumpărarea lotului, ci dorința tatălui de a avea el personal cât mai mult pământ.

Nu este posibil să se mențină o fraudă la o lege de ordine publică, prin introducerea ideii de donație deghizată, pentru simplul motiv că actul lui Tudor Trufașu dela 1888, prin care cumpăra pământ pe numele copilului său, înfrângea dispozițiunile legii din 1882 și nu putea produce față de acesta nici un efect, nici chiar al aceluia de donație deghizată; singurul efect a fost acela al legii din 1910.

Numai în cadrul unui partaj, în care s'ar cere raportul datorat de succesori, discuția simulațiunii donațiunilor poate fi arătată atât în lumina dispozițiunilor art. 812 cod civil, cât și a dispozițiunilor care interzic atingerea rezervei; ori discuția din speță s'a purtat de către apelanți atât asupra succesiunii lui Tudor Trufașu, cu care ocazie s'a cerut raportarea darurilor, cât și asupra succesiunii lui Enache Trufașu, când prin motivul 4 din apel, se afirmă că pe urma acestuia nu a rămas nici un bun de împărțit, pentru că toată averea a fost a tatălui lor, ceea ce a reținut și Curtea spre judecată, și cu această ocazie a făcut constatări de mai sus, așa că și din acest motiv apărarea intimațiilor este nefundată, pentru că ea ar fi putut fi dedusă în discuție numai în raport cu succesiunea tatălui, când pentru această cumpărare s'ar fi cerut să se constate că ea constituie o donațiune deghizată; însă în raport cu succesiunea lui Enache Trufașu, ea nu se poate pune pentru considerațiunile arătate.

Pentru aceste motive... admite apelul și respinge acțiunea ca nefondată.

(C. Apel Constanța, Decizia civilă Nr. 39/1944. Președinția D-lui Theodor Candea, consilier; redactor D-l Pandelescu, consilier. Apelanții prin D-l avocat Gr. Crăciunescu, intimații prin D-l avocat Dumitru Popescu).

Curtea de Apel Constanța Audiența din 14 Octombrie 1944.

SPEȚA Nr. 23.— Hotărâri judecătorești. Minută. Este necesară numai când hotărârea se redactează ulterior pronunțării.—Contestație fiscală. Suspendarea provizorie a executării. Obligatorietatea cauțiunii. Distincțiuni. (Art. 118 pr. civ.; art. 276-278 pr. fiscală).

1). Din interpretarea art. 118 pr. civ. rezultă că facerea

minutei — procesul verbal cuprinzând dispozitivul hotărârei — este necesară numai în cazul când motivele hotărârei au fost redactate ulterior pronunțării, deoarece rațiunea unui atare dispozitiv separat este numai aceea de a garanta că hotărârea ce urmează a se redacta ulterior va corespunde exact cu ceea ce instanța a pronunțat în ședință.

Mențiunea din hotărâre, că a fost dată și pronunțată în ședință publică, dă naștere la prezumția că motivele au fost redactate odată cu pronunțarea dispozitivului și ca atare nu mai este necesară încheierea unui dispozitiv separat.

2). Din dispozițiile înscrise în cap. VII din pr. fiscală, referitoare la „Contestațiile la urmărirea mobiliare” — art. 276-278 —, rezultă că dispensa de cauțiune, prevăzută de art. 278 pentru categoriile de contestatori enumerate în mod expres în cele 4 puncte de sub acest articol, se aplică nu numai la introducerea contestației, ci și la cererile de suspendarea executării formulate odată cu introducerea contestațiilor.

CURTEA: Asupra recursului introdus de Eugen Cerchez, din orașul Constanța, contra Jurnalului Nr. 5792 din 27 Septembrie 1944, pronunțat de Tribunalul Constanța S. III-a în complet de divergență;

Având în vedere că din examinarea actelor dela dosar, se constată că recurentul Eugen Cerchez, prin petițiunea înregistrată la Nr. 9563 din 25 Septembrie 1944, a introdus contestație la S. III-a a Tribunalului Constanța, contra procesului verbal de poprire Nr. 2 din 29 Iulie 1944, dresat de percepția Circ. II Constanța, prin care, în baza art. 28 și 29 din legea de percepere și urmărirea veniturilor publice, s'a declarat înființată poprirea asupra salariului ce îl are de primit ca șef portărel, până la concurența sumei de lei 44.393, sumă datorată din ratele de chirie exigibile pe anii 1942-1944 în calitate de chiriaș către C. N. R.;

În același timp, odată cu introducerea contestației, recurentul contestator a mai solicitat Tribunalului, prin petiția înreg. la Nr. 9564 din aceeași zi, și suspendarea executării, fără cauțiune, până la judecarea contestației;

Prin jurnalul Nr. 5792 din 27 Septembrie 1944, jurnal care face obiectul recursului de față, tribunalul în complet de divergență a respins cererea de suspendarea executării fără cauțiune, pe considerațiunea că, potrivit dispozițiilor art. 273 și urm. din pr. fiscală, suspendarea executării nu se poate admite în speță, fără depunerea anticipată a sumei datorată, drept cauțiune.

Contra acestui jurnal, contestatorul Eugen Cerchez a intro-

duc recursul de față, invocând în sprijinul său trei motive de recurs.

Având în vedere primul motiv de recurs formulat astfel:

„Violarea art. 118 din procedura civilă al. 1 și 2, prin aceea că nu s'a redactat minuta“.

Prin acest motiv de recurs, contestatorul recurent susține că hotărârea atacată cu recurs este lovită de nulitate, deoarece după formarea majorității completul de judecată era obligat să redacteze minuta, act care a fost omis și care atrage nulitatea hotărârii conform art. 118 din pr. civ., întrucât din cuprinsul hotărârii atacată cu recurs, nu se constată că hotărârea a fost redactată înainte de pronunțare.

Având în vedere că din examinarea dosarului de fond al tribunalului, se constată că minuta, adică ceea ce tribunalul a pronunțat în ședință publică imediat după formarea majorității, nu a fost redactată;

Considerând că după dispozițiunile înscrise în art. 118 al. 1 și 2 din pr. civilă, rezultă că după formarea majorității se va încheia un proces verbal cuprinzând dispozitivul hotărârii, care după ce va fi semnat de magistrații completului și grefier, se va citi de președinte, părților, în ședință publică.

Că, din modul cum este redactat acest articol, rezultă că legiuitorul a urmărit prin aliniatele 1 și 2 să facă reguli aparte în ce privește alcătuirea și pronunțarea dispozitivului, spre deosebire de aliniatele 3 și 4 din acelaș articol, care prevăd derogări dela aceste reguli, în sensul că motivele hotărârii se pot redacta și ulterior, atunci când ele nu au putut fi redactate odată cu minuta.

Că deci, facerea unui dispozitiv separat de hotărâre, este necesar numai atunci când odată cu încheierea lui nu s'a putut redacta și hotărârea, deoarece prezența unui atare dispozitiv separat își are rațiunea de a garanta că hotărârea ce urmează a fi redactată ulterior va corespunde exact cu ceea ce instanța a pronunțat în ședință publică.

Că, potrivit acestor norme de procedură, Curtea urmează a stabili dacă motivele hotărârii au fost redactate odată cu minuta sau ulterior, caz în care era necesară facerea unei minute separate.

Având în vedere că din examinarea jurnalului care face obiectul recursului de față, jurnal care, indiferent de denumirea dată de instanță, constituie o hotărâre supusă regulilor înscrise în art. 115 și urm. din proc. civilă, se constată că la finele lui are mențiunea că a fost dat și pronunțat în ședință publică, mențiune care dă naștere la prezumția că motivele au fost redactate odată cu pronunțarea dispozitivului și ca atare, potrivit dispozițiilor aliniatului 3 din articolul 118 din pr. civilă, nu mai era necesar încheierea unui dispozitiv separat de hotărâre.

Că astfel fiind, primul motiv de recurs apare ca nefondat și că a fi respins ca atare.

Având în vedere al doilea motiv de recurs astfel formulat:

„Violarea și greșita interpretare a art. 276, 277, 278 pr. fiscală și nemotivare, prin aceea că interpretând izolat art. 277, instanța găsește necesar pentru acordarea suspendării executării în contestație, consemnarea sumei urmărite, contrar disp. art. 278 pr. fiscală, fără să arate în fapt pentru ce este necesară depunerea cauțiunii“.

Având în vedere că în dezvoltarea acestui motiv de recurs, contestatorul recurent se plânge că tribunalul, numai prin violarea și greșita interpretare a art. 276 și urm. din proc. fiscală, a respins cererea de suspendare pe motiv că nu s'a depus drept cauțiune jumătate din suma urmărită, deoarece textul din procedura fiscală este categoric și nu face nici o distincție între contestație și suspendare, text care nu i se poate da interpretare numai în legătură cu art. 273.

Având în vedere că din analiza hotărârii atacată cu recurs, rezultă că tribunalul, pentru a ajunge la respingerea cererii de suspendare, își întemeiază soluțiunea dată pe considerațiunea, că dispozițiunile art. 278 din pr. fiscală nu se referă la suspendarea executării ci la forma în care urmează a fi introdusă o contestație, și ca atare acest text trebuie pus în legătură cu dispozițiunile art. 276 și 273 din acelaș cod, iar nu cu cele înscrise în art. 277.

Considerând însă că din dispozițiunile înscrise în capitolul VII din codul de procedură fiscală, referit la: „Contestațiile la urmărirea mobiliare“, rezultă că legiuitorul prin acest capitol a prevăzut, în primul rând, o serie de norme privitoare la natura, modul, termenele, etc. în care trebuiesc făcute contestațiile și, în al doilea rând, la unele obligațiuni pe care debitorii sau terții contestatori trebuie să le respecte sub sancțiunea nulității contestației.

Că printre obligațiunile impuse de legiuitor, sub sancțiunea nulității, se află și obligațiunea înscrisă în articolul 277, referitoare la consemnarea unei sume de bani egală cu $1/2$ sau 10% din suma urmărită, drept cauțiune, după calitatea pe care contestatorii o au în contestație, obligațiune pe care legiuitorul a înțeles să o mențină și prin art. 277 atunci când cei în drept solicită suspendarea.

Că însă legiuitorul, prin articolul următor acestor obligațiuni și anume prin art. 278, a derogat dela acest principiu al obligativității consemnării unei cauțiuni, numai pentru o anumită categorie de contestatori și anume pentru acei prevăzuți în mod expres în cele patru puncte de sub acest articol.

Ca atare, ori de câte ori această categorie de contestatori, fie în calitate de debitori sau terți, fie în calitate de popriți, întrunesc asemenea condițiuni, ei pot fi dispensați de consemnarea sumei urmărite, cu respectarea bineînțeles a celorlalte condițiuni de formă și fond a contestațiilor.

Având în vedere că, în speță, se constată că recurentul Eu-

gen Cercez, odată cu introducerea contestației prin care atacă procesul verbal de poprire pentru motive de formă și fond, a introdus înaintea aceluiaș Tribunal și o cerere de suspendarea executării, până la soluționarea contestației.

Că față de dispozițiunile înscrise de legiuitor în capitolul VII din procedura fiscală analizate mai sus, contestatorul recurent atacând prin contestație procesul verbal de poprire, rezultă că el face parte din categoria acelor debitori dispensați de cauțiune, enumerați la punctul 4 de sub articolul 278.

A restrânge beneficiul acordat de legiuitor numai la contestații, iar nu și la cererile de suspendare formulate odată cu introducerea contestațiilor, atunci când cei în drept fac parte din asemenea categorii, ar însemna nu numai să înlăturăm intențiunea care a călăuzit pe legiuitor când a acordat aceste dispense, dar a viola și dispozițiunile categorice ale textului, atunci când pe cale de interpretare subrogăm principiile generale dela unele texte cu alte texte derogatorii dela aceste principii, după cum, în speță, a hotărât instanța de fond.

Că astfel fiind, al doilea motiv de recurs apare ca fondat și ca atare, Curtea cată a-l admite, fără a mai fi necesar și analizarea ultimului motiv.

C. Apel Constanța, Decizia civilă Nr. 60/1944. Președinția D-lui Nicolae I. Mogoș, consilier; redactor D-l Grigore Ghiculescu, consilier; recurentul prin D-l avocat Titu Petrescu, intimatul prin D-l avocat public Al. Cinschi).

Curtea de Apel Constanța

Audiența din 8 Martie 1944.

SPEȚA Nr. 24.— Contravenție fiscală. Codebitori solidari. Apel. Tranzacția unui codebitor nu interzice calea de atac a celorlalți.— Cesiune de creanțe netaxată. Sancțiunea: amenda prevăzută de art. 84 legea timbrului. (Art. 1056, 1039 și 1391 c. civ.; art. 14 par. 10, art. 47 și 84 legea timbrului).

1). Deși prin tranzacția intervenită între unul din codebitorii solidari contravenienți și fisc, litigiul a fost stins definitiv cu privire la raporturile dintre fisc și contravenienți, astfel că, din acest punct de vedere, calea de atac a apelului exercitată de ceilalți contravenienți ar apărea ca fără interes, ea este totuși utilă și deci admisibilă, deoarece numai pe această cale, contradictoriu cu fiscul, aceștia își pot face apărările, care, eventual, să-i exonereze de obligația de

a suporta cota parte din debitul lichidat greșit prin tranzacția încheiată de unul dintre ei.

2). Cesiunea de creanță fiind un act juridic enumerat de art. 14 par. 10, adică din acele la care impozitul se percepe prin viză, coli timbrate sau timbre mobile, sancțiunea neplății nu este cea prevăzută de art. 76 legea timbrului, aplicabilă numai actelor juridice al căror impozit proporțional se percepe exclusiv prin viză, ci o amendă egală cu de trei ori impozitul, prevăzută de art. 84 din aceeași lege.

CURTEA: Asupra apelului declarat de Dumitru St. Dimitriu comerciant din Constanța str. Carol No. 65, cu petiția înregistrată la Nr. 13623 din 3 Decembrie 1940, contra procesului verbal de contravenție din 4 Octombrie 1938, dresat de inspectorul financiar Ion Orez depe lângă Administrația Financiară a sectorului I galben București;

Având în vedere actele și lucrările din dosar, precum și concluziunile orale și scrise ale părților, din care rezultă că în fapt lucrurile stau astfel: prin procesul verbal de contravenție mai sus amintit, soc. „Ford Româna“ din București a fost condamnată, solidar cu apelantul D. St. Dimitriu și alții, să plătească Statului suma de lei 6.981.140, din care 1.745.285 lei impozit și 5.235.855 lei amendă egală cu de trei ori impozitul, în conformitate cu dispozițiunile art. 84 din legea timbrului, pentru faptul de a nu fi plătit taxa de timbru proporțional de 0,60% pentru cesiunile de creanțe în valoare de 290.880.795 lei, intervenite de la 1 Aprilie 1935 până la 1 Septembrie 1938, între Soc. „Ford Româna“ și ceilalți contravenienți, printre care și apelantul D. St. Dimitriu, contravenind astfel dispozițiunilor art. 14 par. 10 din legea timbrului; că procesul verbal de contravențiune aprobat de Ministerul Finanțelor, a fost atacat cu apel de Soc. „Ford Româna“ și D. St. Dimitriu; că, în apelul soc. „Ford Româna“, adresat Curții de Apel din București și repartizat secțiunei I-a, soc. „Ford Româna“ a declarat că a făcut tranzacție cu Ministerul de Finanțe, în sensul de a plăti numai 1.047.171 lei taxe și 261.793 lei amendă, achitate cu chitanța No. 2.762.429; că diferența de 698.114 lei taxe și 4.974.062 lei amendă fiind dată la scădere, prin borderoul No. 2631/941, debitul soc. „Ford Româna“ a fost complet lichidat, cum rezultă și din adresa Administrației Financiare Constanța No. 57.032 din 23 Octombrie 1943; că apelanta soc. „Ford Româna“ a declarat înaintea acestei instanțe, că, nemaî având nici un interes, își retrage apelul și cere închiderea dosărului, ceiace Curtea de Apel București S. I-a a și dispus prin jurnalul No. 7195 din 15 Octombrie 1941; că D. St. Dimitriu, în calitatea sa de debitor solidar a valorii contravențiunei, a atacat și dânsul cu apel procesul verbal de contravenție

la Curtea de Apel Constanța, în circumscripția căreia își are sediul comerțului său;

Având în vedere că prin petiția de apel cât și prin concluziunile sale, apelantul D. St. Dimitriu a formulat următoarele motive:

- 1) Nulitatea procesului verbal de contravenție, nefiind aprobat de Ministerul Finanțelor.
- 2) Inexistența contravențiunii, actul juridic încriminat nefiind o cesiune de creanță, ci transmisiunea unor cambii prin gir, operațiune scutită de taxe de timbre;
- 3) Lipsa de bază legală a amenzii, deoarece actul juridic a fost taxat cu taxa cea mai mare de 1,40‰ și numai din greșeala autorităților fiscale nu s'a perceput și alt impozit.
- 4) În subsidiar, a cerut ca actul juridic să fie considerat ca un gaj, taxabil cu 0,30‰; ca să se aplice amenda prevăzută de art. 76, iar nu art. 84 din legea timbrului și în sfârșit, taxa și amenda să se calculeze numai la volumul afacerilor încheiate între dânsul și soc. „Ford România“, iar nu la cifra totală a afacerilor dintre „Ford România“ și toți reprezentanții săi din țară condamnați solidar prin procesul verbal de contravenție.

Având în vedere că intimata Administrația Financiară a Județului Constanța a ridicat în prealabil o excepțiune tinzând la respingerea „de plano“ a apelului declarat de D. St. Dimitriu;

Având în vedere că în dezvoltarea acestei excepțiuni intimata a susținut, că prin transacțiunea intervenită între apelanta soc. „Ford România“ și Ministerul de Finanțe, în urma retragerii acestui apel și a închiderii dosarului, dispusă de Curtea de Apel București S. I-a prin jurnalul No. 7195/1941, litigiul este definitiv tranșat între Ministerul de Finanțe și toți contravenienții, în sensul că nici fiscul nu ar mai putea porni vre-o urmărire contra vreunuia din contravenienții condamnați solidar prin procesul verbal de contravenție, dar nici vreunul din contravenienți nu ar mai putea pune în discuțiune pe calea unui apel drepturile fiscului, care au și fost achitate de către unul din codebitorii solidari, astfel cum au fost stabilite prin transacția încheiată între fisc și soc. „Ford România“ și prin consecință, apelantul D. St. Dimitriu, neavând nici un interes, nu are deschisă nici calea de atac a apelului.

Având în vedere că, potrivit dispozițiilor art. 71 din legea timbrului și 104 din codul de procedură fiscală, orice proces de contravențiune, care a fost aprobat, poate fi atacat cu apel, cale de atac deschisă tuturor codebitorilor solidari, atâta vreme cât nu a expirat termenul în care poate fi introdusă, sau nu a fost retrasă;

Considerând că unul din efectele transacțiunii fiind acela de a curma un litigiu și Ministerul de finanțe având dreptul de a

transige conform prevederilor art. 94 din legea timbrului, prin retragerea apelului soc. „Ford Româna“ și plata de către aceasta a sumelor fixate prin transacție, litigiul a fost stins definitiv cu privire la raporturile dintre fisc și contravenienți, astfel că între fisc și contravenienți calea de atac apare ca fără interes;

Considerând însă, că, în conformitate cu art. 1056 cod civ., codebitorii solidari reprezentându-se între dânsii numai la împuținarea sau stingerea obligațiunii, în raporturile dintre codebitorii solidari, calea de atac în principiu este deschisă și utilă în același timp, unii dintre codebitori putând să invoace apărări, care, dacă ar fi primite, ar avea de efect anularea procesului verbal de contravenție și, deși admiterea acestui apel nu ar mai avea nici un efect față de fisc, interesul codebitorului este evident, nemai putându-i-se imputa cota parte din debitul lichidat greșit prin transacția încheiată de unul din codebitori;

Considerând, pe de altă parte, că inexistența contravențiunii sau anularea debitului trebuie să se facă în contradictoriu cu fiscalul, pentru a fi opozabilă codebitorului care a plătit, de unde interesul fiecăruia dintre codebitorii solidari de a-și exercita calea de atac, care este dela lege pentru fiecare dintre ei, fiind evident astfel, că excepțiunea ridicată de fisc pentru respingerea „de plano“ a unui astfel de apel, din lipsă de interes, este neîntemeiată și cată a fi respinsă ca atare.

În ceiace privește apelul lui D. St. Dimitriu;

I. Asupra primului motiv de apel scris;

Având în vedere că prin acest motiv, apelantul susține că procesul verbal de contravențiune este nul, nefiind aprobat de Ministerul Finanțelor.

Având în vedere că procesul verbal de contravenție poartă viza de aprobare a Ministerului Finanțelor, chiar pe exemplarul original aflat la dosar, aprobare comunicată cu No. 405.708/1938, astfel că acest motiv, care dealtfel nu a mai fost susținut oral, este neîntemeiat și cată a fi respins ca atare.

II. Asupra celui de al doilea motiv de apel;

Având în vedere că prin acest motiv, se susține inexistența vreunei contravențiuni, deoarece scontarea cambiilor de apelant către Soc. „Ford Româna“ nu constituie o cesiune de creanțe, supusă conform art. 14 & 10 din legea timbrului unei taxe de timbru proporțională de 0,60%, așa cum o consideră procesul verbal de contravenție, ci transmisiunea unor cambii prin gir, care este scutită, potrivit art. 22 par. 10 din legea timbrului, de plata oricărei taxe de timbru; Că, în orice caz, chiar dacă ar fi considerată ca o cesiune, astfel cum a fost denumită impropriu de părți prin clauza No. 10 din convențiunea de vânzare a vehiculelor, totuși nu întrunește elementele legale ale unei convențiuni de vânzare de creanțe, deoarece nu se constată existența consimțământului, a prețului și caracterul definitiv al transmisiunii creanței;

Având în vedere că din examinarea lucrărilor dela dosar re-

zultă că, Soc. „Ford Româna” din București are exclusivitatea vânzării în România a automobilelor marca „Ford”, cari sunt puse în vânzare sau direct de societate, sau prin intermediul unor revânzători denumiți reprezentanți, cari la rândul lor au exclusivitatea de vânzare într-un oraș sau regiune;

Având în vedere că acești revânzători, printre cari se numără și apelantul D. St. Dimitriu, vând produsele „Ford” în condițiunile legii pentru vânzarea autovehiculelor din 2 August 1929, cu excepțiunile prevăzute în convenția tip, aflată la dosar;

Având în vedere că potrivit legii de mai sus și convențiunii, când vânzarea se face pe credit, cumpărătorul este obligat să emită la ordinul revânzătorului și cambii pentru restul de preț, iar reprezentantul poate cesiona, conform clauzei No. 10 din convenția de vânzare, soc. „Ford Româna” toate drepturile sale ce rezultă din convenție și cambii;

Având în vedere că din procesul verbal de contravenție rezultă că, la verificarea actelor și conturilor reprezentanților din registrele comerciale ale Soc. „Ford Româna” prezentate inspectorului de control, acesta a constatat că acești revânzători au *cesionat soc. „Ford Româna” absolut toate drepturile cuprinse în favoarea lor din convențiunile încheiate cu clienții lor, drepturi ce constau din creanțe (cambii) emise de cumpărători la ordinul revânzătorilor și cesionate soc. „Ford Româna” împreună cu convențiile încheiate;*

Având în vedere că aceste constatări făcute personal de inspectorul de control n’au fost cu nimic combătute de apelant;

Având în vedere că aceste constatări sunt confirmate de altfel și de convențiunea, care însoțește orice vânzări de mașini, care la punctul 10 prevede în mod expres clauza: „Subscrisul reprezentant declară că *am cedat soc. „Ford Româna”, care acceptă sub rezerva anumitor condițiuni cerute de ea, absolut toate drepturile cuprinse în favoarea mea în acest act*”.

Considerând că, pentru determinarea adevăratului caracter al unei convențiuni, se va avea în vedere mai mult clauzele actului decât denumirile întrebuițate de părțile contractante, o exprimare în termeni improprii neputând denatura natura convențiunii, atunci când nu întrunește condițiunile cerute pentru asemenea convențiuni;

Considerând că, potrivit art. 1391 și urm. din codul civil, cesiunea de creanță fiind o specie a vânzării, condițiunile esențiale ale unei convențiuni de strămutarea unei creanțe sunt cele cerute pentru o convenție de vânzare, adică consimțământ și preț;

Considerând că consimțământul nu trebuie exprimat în forme sacramentale, el putând fi expres sau rezultând din manifestări exterioare ale părții contractante, cari nu mai pot lăsa nici un fel de îndoială asupra acordului lor de voință;

Având în vedere că atunci când inspectorul de control constată în procesul verbal de contravenție, că din actele prezentate de soc. „Ford Româna“, rezultă că aceasta a înregistrat în registrele sale comerciale, la partida fiecărui reprezentant, printre care și apelantul, cesionarea de către aceștia a absolut tuturor drepturilor de creanțe rezultate din convențiunile de vânzare, înscrierea în registrele Soc. „Ford Româna“ a cesiunii este exprimarea în forma cea mai categorică a consimțământului de a accepta o astfel de cesiune;

Având în vedere că și elementul „preț“ este realizat, deoarece prețul cesiunii este chiar valoarea cu care a fost înregistrată în registrele Soc. „Ford Româna“.

Având în vedere că apelantul a mai obiectat că, cesiunea având un caracter definitiv, nu se face dovada aceasta, debitorii continuând să figureze în registrele vânzătorului apelant care i-a și executat;

Considerând că această împrejurare, chiar dacă s'ar fi realizat în fapt, nu ar fi de natură să schimbe caracterul definitiv al cesiunii, executarea putând să fie continuată de cedent, în baza unui mandat foarte frecuent în raporturile comerciale dintre reprezentanți și mandanții lor;

Că din expunerea de mai sus, rezultă că este o adevărată cesiune de creanțe, care, în conformitate cu dispozițiunile art. 14 par. 10 din legea timbrului, este supusă la plata unei taxe de timbru proporțională de 0,60‰, iar nu o simplă transmisiune prin gir a unor cambii scontate, operațiune scutită, conform art. 22 și 10 din legea timbrului, de plata oricărei taxe proporționale de timbru, și apelantul nefăcând dovada că a achitat taxa de 0,60‰, contravențiunea este existentă și ca atare și acest motiv de apel urmează a fi respins ca neîntemeiat;

III. Având în vedere cel de al treilea motiv de apel, prin care se susține că amenda este lipsită de bază legală, deoarece percepându-se impozitul de 1,40‰, acesta reprezintă taxa cea mai mare în raport cu taxa de 0,60‰ pentru actele de cesiune și, dacă s'ar percepe și aceasta, ar însemna taxări cumulative, atât pentru convenția de vânzare în sine cât și pentru clauzele convențiunii, ceiace este inadmisibil, contrazicând toate principiile în materie de impozite;

Că, în orice caz, actul fiind prezentat la viză, conform art. 47 din legea timbrului, caracterizarea naturei actului se face de organele de percepere, care l-au și taxat cu 1,40‰, astfel că nu poate răspunde de greșeala organelor de percepere, putând fi obligat cel mult, potrivit art. 66 legea timbrului, să plătească diferența de impozit cu care să fie dat în debit;

Având în vedere că, în speță, convențiunea părților cuprinde mai multe operațiuni juridice, independente una de alta și anume: o convențiune de vânzare de bunuri mobiliare, taxabilă cu 1.40‰ conform art. 15 și 8 din legea timbrului și o cesiune de

creanță, facultativă, supusă unui impozit de 0,60%, amândouă operațiunile fiind distincte una de alta și deci generatoare de impozite, taxarea lor aparate neconstituind o impunere cumulativă, cum susține apelantul și ca atare partea primă a motivului de apel este nefundată;

Având în vedere, în ceiace privește partea a doua a motivului de apel, că într-adevăr, în conformitate cu art. 47 legea timbrului, caracterizarea naturii actelor impuse prin această lege se va face de organele de percepere fiscale competente, când perceperea taxelor și impozitelor se efectuează prin intermediul lor și ca atare, o greșală de caracterizare a organelor fiscale nu poate fi imputabilă părții contractante;

Considerând însă, că aceasta ar fi fost valabil numai în ipoteza în care și cea de a doua operațiune juridică din convențiunea supusă taxării prin viză și anume cesiunea creanței, ar fi fost perfectată în momentul prezentării la viză a actului, ceiace nu este cazul, deoarece acceptarea de către cesionara „Ford România” producându-se numai la data când a înregistrat creanța în registrele sale, dată ulterioară primei prezentări la taxare a convențiunii, organul fiscal nu putea percepe impozitul și pentru cesiunea de creanță care nu luase ființă, iar atunci când s'a perfectat convențiunea, apelantul nemai prezentând actul la viză și pentru această operațiune, a săvârșit contravențiunea, cu urmarea ei legală de a plăti taxa și amenda, astfel că și ultima parte a motivului de apel este neîntemeiată.

Subsidiarele.

Având în vedere că, în subsidiar, apelantul a formulat mai multe cereri, susținând în prim rând că, în cazul în care se va decide că s'a operat un transfer, să se rețină că este vorba nu de o cesiune de creanță, ci de transmisiunea unui gir, taxabil cu 0.30% conform art. 14 și 9, iar nu 0.60%.

Având în vedere că problema, dacă operațiunea juridică a transmisiunii creanței constituie o cesiune sau numai o transmisiune prin gir, a fost examinată cu prilejul discutării motivului 2 de apel, statuându-se că este vorba de o cesiune de creanță taxabilă cu 0.60%, astfel că prima parte a subsidiarului cerut, nefiind decât o reeditare sub altă formă a motivului 2 de apel, este nefondată;

Având în vedere că în partea a doua a subsidiarului, apelantul a susținut, că greșit i s'a aplicat prin procesul verbal de contravenție art. 84 din legea timbrului, care prevede de 3 ori amenda, cerând să i se aplice art. 76 din aceeași lege, care prevede numai amenda egală cu valoarea impozitului, întrucât fiecare act de cesiune de creanțe valorând mai mult de 150.000 lei, taxa timbrului nu poate fi plătită prin timbre mobile, a căror valoare nu poate fi mai mare de 100 lei conform art. 27 din legea timbrului, ci numai prin viză, iar la prezentarea la viză

organele fiscale l-au taxat din greșeală numai cu 1.40% nu și cu 0.60%.

Având în vedere că legea timbrului împarte actele și faptele juridice, din punctul de vedere al modului de taxare, în mai multe categorii, după cum urmează:

a) acte și fapte juridice la cari impozitul se poate percepe prin viză, coli timbrate sau timbre mobile, prevăzute de art. 14 din lege, așezat în Cap. III secția I și

b) acte juridice la care impozitul se percepe numai prin viză, prevăzute de art. 15, așezat în Cap. III secția II din legea timbrului.

Având în vedere că art. 76 din legea timbrului, așezat în Cap. VIII intitulat: „Sanctiuni și penalități“, dispune că cei care nu vor plăti impozitul proporțional care se *percepe exclusiv prin viză*, în termenele prevăzute în prezenta lege, se vor pedepsi, în afară de plata impozitului, cu o amendă egală cu valoarea impozitului, iar prin art. 84 din acelaș capitol, că orice persoană particulară care în tranzacțiile civile sau comerciale suse impozitului proporțional, care se poate percepe și prin coli timbrate și prin timbre mobile, se va servi de hârtie netimbrată sau timbrată insuficient, se va pedepsi în afară de plata impozitului proporțional și cu de trei ori impozitul proporțional datorat; cu alte cuvinte, evaziunile la plata impozitului ce se percepe exclusiv prin viză sunt sancționate de art. 76 legea timbrului cu amendă dublă, iar la impozitul care se percepe și prin coli timbrate sau timbre mobile, nu numai prin viză, sancțiunea este prevăzută de art. 84 și este de trei ori impozitul;

Având în vedere că cesiunea de creanță fiind un act juridic enumerat de art. 14 pct. 10, adică din acelea la care impozitul se percepe prin viză, coli timbrate sau timbre mobile, sancțiunea neplății nu este cea prevăzută de art. 76 legea timbrului, ci o amendă egală cu de trei ori impozitul, prevăzută de art. 84 din lege, astfel că și această cerere subsidiară de a i se reduce amenda la o sumă egală cu valoarea impozitului este neîntețiată.

Asupra celui de al treilea subsidiar;

Având în vedere că apelantul a mai cerut tot în subsidiar că, în orice caz, dacă se va statua că este vorba de o cesiune de creanță, impozitul și amenda nu pot fi calculate decât la volumul afacerilor încheiate direct între dânsul și societatea „Ford România“, solidaritatea de plată mărginindu-se exclusiv numai la aceste raporturi juridice.

Având în vedere că, în acest scop, apelantul a cerut în prealabil să i se admită expertiză contabilă, care să stabilească valoarea cesiunilor de creanță convenite între apelant și Societatea „Ford România“, în perioada prevăzută în procesul verbal de contravenție;

Având în vedere că prin jurnalul Curții Nr. 133 din 11 Ianuarie 1944 s'a admis această cerere, numindu-se expert contabil D-nul Mircea Roșculeț;

Având în vedere că prin raportul de expertiză se constată că apelantul are registre comerciale care îndeplinesc condițiunile legale de formă și fond și că volumul operațiunilor pe bază de efecte, dela 1 Aprilie 1934 până la 1 Septembrie 1938, se cifrează la suma de lei 24.176.777;

Având în vedere că prin procesul verbal de contravenție, apelantul a fost condamnat, solidar cu Soc. „Ford România” și alți 16 reprezentanți ai acestei Societăți, la plata impozitului și amenzii, calculată la suma de 290.880.795 lei, reprezentând valoarea cesiunilor de creanță dintre Soc. „Ford România” și toți cei 17 reprezentanți ai săi din întreaga țară;

Având în vedere că solidaritatea este prevăzută expres de art. 87 din legea timbrului atât pentru plata taxei de timbru cât și pentru amendă;

Având în vedere că, potrivit art. 1039 cod civil, obligația este solidară între mai mulți debitori, numai atunci când toți s'au obligat la același lucru;

Considerând că, deși această regulă este consacrată de codul civil, iar în materie fiscală solidaritatea legală trebuie interpretată numai în conformitate cu textele fiscale — Statul având interesul de a-și realiza în primul rând drepturile sale, — totuși principiile de bază ale solidarității sunt cele cuprinse în codul civil, neputându-se concepe o solidaritate între persoane care n'au nici o legătură juridică între ele;

Considerând că, în speță, legătura juridică dintre Societatea „Ford România” și fiecare din cei 17 reprezentanți ai săi condamnați solidar prin procesul verbal de contravenție, se limitează numai la volumul afacerilor tratate direct și exclusiv de Societatea „Ford România” cu fiecare din acești reprezentanți, cum de altfel prevede și art. 87 din legea timbrului, care obligă solidar mandanții și mandatarii lor;

Având în vedere că volumul operațiunilor vizate de procesul verbal de contravenție se cifrează pentru apelant la 24.176.777 lei, astfel că solidaritatea dintre Soc. „Ford România” și apelant se limitează numai la această sumă în calcularea taxei de timbru și a amenzii la cari au fost condamnați;

Că, din acest punct de vedere, subsidiarul este admisibil și ca atare apelul este întemeiat numai în parte, menținându-se față de apelant procesul verbal de contravenție cu toate efectele lui — taxa și amenda — calculate însă numai la valoarea afacerilor sale cu Societatea „Ford România”, așa cum a fost arătată mai sus.

(C. Apel Constanța, Decizia Fiscală Nr. 27/944. Președinte și redactor D-l Demostene Rădulescu, președinte;

apelantul reprezentat prin d-l avocat Dimitrie Dussi, iar fiscul prin d-l controlor șef Em. Vasiliu).

Curtea de Apel Constanța

Audiența din 28 Martie 1944.

SPETA Nr. 25.—Adjudecare. Licitatie publică. Impozite fiscale. Purgă. (Art. 565 pr. civ.; art. 1800 c. civ.; art. unic legea Nr. 225 din 25 Decembrie 1929).

Potrivit art. 565 pr. civ. combinat cu art. 1800 c. civ. orice imobil vândut prin licitație publică trece în patrimoniul noului dobânditor, liber de orice sarcină.

Dela acest principiu general nu există nici o excepție, nici chiar în privința fiscoi, deoarece, pentru ca privilegiul fiscoi să fie exceptat dela purgă, trebuia să existe un text expres, așa cum a existat în legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice din 1 August 1921, art. 24, abrogat însă prin articolul unic al legii Nr. 225 din 25 Decembrie 1929.

CURTEA: Asupra prezentului recurs fiscal;

Având în vedere actele și lucrările din dosarul cauzei, precum și susținerile părților.

Având în vedere că Statul Român, Ministerul Finanțelor, prin reprezentanții săi legali, a declarat recurs în contra sentinței civile Nr. 78, pronunțată de Tribunalul Constanța S. III-a în ședința dela 9 Iulie 1942, prin care s'a admis contestația declarată de către Elena Căpitan Pagone, în contra urmăririi ce i se face de către Percepția Techirghiol, agenția Carmen Sylva, prin procesul verbal de poprire Nr. 191 din 1 Februarie 1941, pentru plata sumei de 12.700 lei.

Având în vedere motivele de casare, în enunțarea următoare:

I) „Violarea art. 54 din legea de urmărire din anul „1934; violarea art. 565 combinat cu art. 505, 509 și 512 din „procedura civilă“.

II) „Violarea art. 256 din codul de procedură fiscală din „1 Aprilie 1941“.

Asupra primului motiv de casare;

Având în vedere că prin acest motiv, Statul Român, prin Ministerul de Finanțe, susține că instanța de fond a admis contestația intimatului și a considerat fiscoi decăzut din dreptul său de suită, numai prin violarea art. 54 din legea de urmărire din

1934, violarea art. 565 combinat cu art. 505, 509 și 512 din pr. civilă.

Având în vedere că din examinarea actelor din dosar, se constată că intimata a devenit proprietara unui imobil prin adjudecare la licitație publică, prin ordonanța de adjudecare Nr. 4792 din 29 August 1938, fiind pusă chiar în posesie asupra acelui imobil prin procesul verbal dresat de către Constantin Gheorghiu, portărel pe lângă Tribunalul Constanța, în ziua de 3 Maiu 1939.

Că fiscul pentru impozitele datorate pentru acest imobil, prin procesul verbal din 1 Februarie 1941, a declarat poprite sumele datorate drept impozite pe anii 1933, 1934, 1939 și 1940, în sumă totală de 12.700 lei.

Că, în contra acestei urmări, intimata a declarat contestație, care a fost admisă prin sentința ce face obiectul acestui recurs.

Că, pentru a ajunge la această soluție, Tribunalul examinează efectele trecerii unui imobil vândut la licitație publică în patrimoniul terțului achizitor și cu drept cuvânt hotărăște că, potrivit art. 565 din pr. civilă, combinat cu art. 1800 din codul civil, orice imobil vândut prin licitație publică trece în patrimoniul noului dobânditor, liber de orice sarcină.

Că dela acest principiu general înscris în art. 565 din pr. civilă nu există nici o excepție, nici chiar în privința fiscalului, al cărui privilegiu se păstrează fără să fie nevoie să fie înscris, deoarece pentru ca să fie exceptat dela purgă privilegiul fiscalului, trebuia să existe un text expres, după cum a existat în legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice din 1 August 1921, care prin art. 24 prevăzuse expres, că, prin vânzarea la licitație publică, impozitele pe clădiri nu se purghează, ele trecând în sarcina adjudecatarului.

Că, ulterior, prin articolul unic din legea Nr. 225 din 25 Decembrie 1929, s'a abrogat partea prin care se derogă dela principiile de drept comun în materie de purgă, principiu care s'a menținut și în toate legile fiscale ulterioare; la expunerea de motive a legii pentru unificarea procedurii fiscale din 1938, legiuitorul a spus-o ritos, că purga operează și în ceiace privește impozitele fiscale pe clădiri, iar fiscalului i s'a acordat noui căi de atac a vânzărilor care ar fi fost făcute cu scopul de a fraudă fiscal.

Că, așa fiind, instanța de fond n'a violat nici un text de lege din cele invocate de recurent, ci din contră a făcut o justă aplicare a lor, așa că primul motiv de casare este nefondat și cată a fi respins ca atare.

Asupra celui de al doilea motiv de casare;

Având în vedere că prin acest motiv de casare, Statul Român prin Ministerul de Finanțe, susține că în tot cazul instanța

de fond a violat art. 256 din codul de procedură fiscală din 1 Aprilie 1941, pentru impozitele datorate pe anii 1939 și 1940, după ce intimata devenise proprietară prin adjudecarea imobilului asupra ei și prin punerea ei în posesie, după cum s'a arătat mai sus.

Având în vedere că din examinarea procesului verbal de poprire, se constată că urmărirea se făcea pentru un impozit datorat pe anul 1933 în sumă de lei 2674, pentru alt impozit datorat pe anul 1934 în sumă de lei 7684, pentru impozit datorat pe anul 1939 în sumă de 830 lei și în fine, pentru un alt impozit datorat pe anul 1940 în sumă de lei 1512.

Că, dacă pentru impozitele datorate pe anii 1933 și 1934 intimata nu putea fi urmărită, pe baza principiului înscris în art. 565 pr. civilă, apoi pentru impozitele datorate pe anii 1939 și 1940 ea putea fi urmărită; deoarece cu începere dela 29 August 1938, de când imobilul a fost adjudecat asupra ei, prin ordonanța Nr. 4792, ea a devenit proprietară asupra imobilului și este datoră să plătească toate impozitele impuse acelui imobil cu începere dela acea dată.

Că, așa fiind, acest motiv de casare găsindu-se fondat câtă a fi admis ca atare, iar sentința atacată urmează a fi casată și trecând la judecata în fond a afacerii, pentru aceleași considerente contestația intimătei urmează a fi admisă numai în parte, rămânând anulată urmărirea pentru impozitele datorate pe anii 1933 și 1934 și menținându-se însă urmărirea pentru impozitele pe anii 1939 și 1940, în sumă totală de 2342 lei.

(C. Apel Constanța, Decizia fiscală Nr. 29/944. Președinția D-lui Nicolae I. Mogoș, consilier, redactorul deciziei. Recurentul prin D-l avocat public Al. M. Chirănescu, intimata prin D-l avocat G. Apostoliu).

NOTĂ. — Decizia de față elucidează, în mod foarte judicios și definitiv, o importantă și lungă controversă, ce s'a purtat cu privire la faptul dacă în ce privește drepturile fiscoi operează sau nu purga.

În sistemul dreptului nostru comun se reglementează conservarea privilegiilor imobiliare prin formalitatea inscripției și dela acest principiu în materie fiscală s'a făcut excepție un scurt interval de timp—dela 1 August 1921 până la legea Nr. 225 din Decembrie 1929—prin art. 24 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, care a prevăzut în mod expres că prin vânzarea la licitație publică impozitele pe clădiri nu se purgează.

Totuși o bună parte din jurisprudență a continuat să admită menținerea privilegiului ocult al fiscoi, chiar după ce s'a renunțat în dreptul fiscal la această excepție, în 1929.

Ne găsim în acest stadiu până la procedura fiscală, care în 1938 reia problema și cu modificările ulterioare o reglementează într'un sistem mixt—art. 265 și 317 pr. fisc.—prin care se stabilește, că privilegiul Statului pentru impozitele datorate numai de imobilul urmărit se păstrează 5 ani fără formalitatea inscripției și după acest timp numai prin luarea inscripției.

Curtea de Apel credem că, în speță, face o justă aplicațiune a acestor principii, dar greșește numai fixarea momentului de când impozitele imo-

bilului încep să fie în sarcina noului proprietar. Conform art. 565 pr. civ. „ordonanța de adjudecare rămasă definitivă și executată, trece adjudecatorului dreptul”, prin urmare, impozitele imobilului trec în sarcina noului proprietar, nu dela data ordonanței de adjudecare, cum a decis Curtea în speță, ci numai după ce aceasta a rămas și definitivă și a fost și executată, pentru că recursurile ce se fac în contra ordonanțelor cer de cele mai multe ori o lungă perioadă de timp pentru rezolvare și foarte multe ordonanțe sunt anulate prin casare, timp pentru care noul proprietar nu trebuie să plătească impozitele imobilului urmărit.

GHEORGHE APOSTOLIU

Avocat, Constanța

Tribunalul Constanța Secția I-a

Audiența din 23 Martie 1944.

SPEȚA Nr. 26.— Acțiune de eșire din indiviziune. Omisiunea unui coindivizar. Caracterul indivizibil al partajului. Nulitate absolută. Coindivizarul omis nu poate fi introdus direct în instanța de apel. (Art. 797 c. civ., art. 327 pr. civ.).

1) Este de principiu,—art. 797 c. civ. fiind aplicabil nu numai la partajul făcut de ascendent, ci la orice împărțeală care are de obiect curmarea unei stări de indiviziune,—că într-o cerere de eșire din indiviziune trebuie să figureze toți acei cari au un drept indiviz de proprietate asupra averii a cărei împărțeală se urmărește, fiind atins de o nulitate absolută partajul efectuat fără participarea tuturor coproprietarilor.

Această consecință rezultă din caracterul indivizibil recunoscut acțiunii de eșire din indiviziune, caracter ce este de esența acestei acțiuni.

2) Dacă s'a decis, că în materie de partaj, părțile fiind considerate în acelaș timp și reclamante și pârâte, o cerere nouă poate fi privită ca o apărare la acțiunea principală și ca atare valabil formulată chiar pentru prima oară în apel, totuși prin această cerere nouă nu se poate introduce direct în instanța de apel o parte care n'a figurat la prima instanță, ci se pot obține noi condamnări care n'au fost solicitate la prima instanță, însă numai între părțile între cari s'a legat acolo raportul procesual.

Tribunalul: Asupra apelului declarat de Ion I. Gontilă, din comuna Cerchezul, Jud. Constanța, împotriva cărții de judecată civilă Nr. 6 din 12 Iulie 1943, a Judecătoriei rurale Negru-Vodă, prin care i s'a respins ca nedovedită acțiunea de ieșire din indi-

viziune asupra terenului în suprafață de circa 5800 m. p., cu construcțiunile aflate pe el, situat în comuna Cerchezul, — acțiune intentată împotriva intimatei Elena Anghel Buciu, din aceeași comună.

Având în vedere actele dosarului și susținerile apelantului, din care se constată în fapt următoarele:

Prin actul de vânzare-cumpărare sub semnătură privată, transcris la Trib. Constanța sub Nr. 6309/1932, apelantul Ion I. Gontilă a cumpărat, în tovărășie cu fratele său Ilie I. Gontilă, dela locuitorul Ion Vulcan, din comuna Sardaru, jud. Covurlui, terenul în întindere nederminată, dar cu limitele și vecinătățile specificate în act, împreună cu construcțiunile aflate pe el, situat în comuna Cerchezul jud. Constanța.

Fratele apelantului, Ilie I. Gontilă, vinde partea sa indiviză de $\frac{1}{2}$ din acest teren, în două porțiuni distincte, una în suprafață de 2000 m. p. intimatei Elena Anghel Buciu, prin actul de vânzare-cumpărare aut. sub Nr. 301/1937 la Judecătoria rurală Negru Vodă, iar cealaltă porțiune, în suprafață de 1200 m. p., o vinde soțului intimatei, anume Anghel Buciu, prin actul de vânzare-cumpărare aut. sub Nr. 924/1937 la aceeași judecătorie.

Având în vedere că din cele de mai sus expuse, rezultă că partea indiviză de $\frac{1}{2}$ a fratelui apelantului, asupra terenului a cărui împărțeală se cere, a fost vândută, anterior introducerii acțiunii de față, în două loturi distincte, intimatei pârâte și soțului ei, — care nu figurează ca parte în această acțiune, — astfel încât acești dobânditori de drepturi indivize, succesori propter rem ai fratelui apelantului, au devenit coproprietari în indiviziune alături de apelant asupra acestui teren.

Considerând că este de principiu, — art. 797 cod civil care-l consacră formal fiind aplicabil nu numai la partajul făcut de ascendent, ci la orice împărțeală care are de obiect curmarea unei stări de indiviziune, — că într-o cerere de eșire din indiviziune trebuie să figureze toți acei cari au un drept indiviz de proprietate asupra averii a cărei împărțeală se urmărește, fiind atins de o nulitate absolută partajul efectuat fără participarea tuturor coproprietarilor.

Că, această consecință rezultă din caracterul indivizibil recunoscut acțiunii de eșire din indiviziune, caracter ce este de esență acestei acțiuni, deoarece nu se poate concepe ca asupra unui același bun sau averi dreptul de proprietate al celor care au luat parte la împărțeală să fie individualizat, iar drepturile celor omiși să continue a se întinde în mod abstract asupra întregii acestei averi.

Că, din acest punct de vedere, acțiunea de față îndreptată de apelantul reclamant împotriva numai a unora din achizitorii drepturilor indivize ale fratelui său, cu omisiunea celui alt dobânditor, coproprietar indiviz, trebuie a fi respinsă, ea neputând duce la un partaj valabil.

Având în vedere că apelantul Ion I. Gonțilă, prin notele scrise de concluziuni depuse de avocatul său, a cerut, în subsidiar, introducerea în cauză în această instanță și a lui Anghel Buciu, coproprietarul omis la prima instanță, solicitând un termen pentru citarea lui, pentru ca hotărârea ce se va da să-i fie opozabilă; Că, făcând o asemenea cerere, apelantul se întemeiază pe interpretarea jurisprudențială dată art. 327 pr. civilă, după care în materie de împărțeață se pot formula cereri noi în fața instanței de apel;

Considerând că într'un litigiu dedus în fața justiției, raportul procesual se angajează și se limitează la părțile care au figurat la prima instanță, aceasta ca o consecință a principiului celor două grade de jurisdicțiune, ce stă la baza sistemului nostru procedural.

Că, nu numai că nu se pot introduce părți noi în instanța de apel, dar art. 327 pr. civ. edictează, că în apel nu se poate face nici o nouă cerere care nu s'a făcut la întâia instanță, afară numai de compensație sau cereri cari servesc ca mijloace de apărare la acțiunea principală, neputându-se, pe de altă parte, schimba în apel nici cauza, nici obiectul pricinii și nici calitatea părților.

Că, dacă s'a decis, că în materie de partaj, părțile fiind considerate în acelaș timp și reclamante și pârâte, o cerere nouă poate fi privită ca o apărare la acțiunea principală și ca atare valabil formulată chiar pentru prima oară în apel, trebuie a se vedea că prin cerere nouă, în această materie, se înțelege nu modificarea raportului procesual prin introducerea în cauză a unei părți noi care n'a figurat la prima instanță, ci aceia care diferă de cererea originară fie prin obiectul ei, prin cauza juridică sau întinderea ei, fie prin calitatea pe care părțile și-au atribuit-o la prima instanță, deci cererea prin care se tinde a se obține condamnățiuni care n'au fost solicitate la prima instanță, însă numai între părțile între cari s'a legat acolo raportul procesual.

Că astfel fiind, cererea apelantului de a introduce în cauză în instanța de apel pe coproprietarul omis la prima instanță, Anghel Buciu, urmează a fi respinsă ca inadmisibilă.

(Trib. Constanța S. I-a, Sentința Civilă Nr. 71/1944. Președinția D-lui Mircea Crețoiu, judecător de ședință; redactor D-l **Corneliu Angelescu**, judecător de ședință. Apelantul prin D-l avocat C. Ionescu).

Tribunalul Constanța Secția I-a

Audiența din 19 Octombrie 1944.

SPEȚA Nr. 27. — Ancheta în futurum. Caracterul ei contradictor. Natura juridică a cererii. Necitarea părților interesate. Inadmisibilitate.

Din expunerea de motive a legii modificatoare a co-

dului de procedură civilă din 1900, se desprinde, în mod clar, natura juridică de acțiune declaratorie, în constatare, a anchetei în futurum, natură ce-i imprimă aspectul preventiv și totodată autonom al acestei proceduri.

Făcând parte din categoria acțiunilor declaratorii, ce din punct de vedere formal sunt supuse tuturor regulilor de procedură ale acțiunilor contencioase ordinare, urmează că, caracterul contradictor al cererii de anchetă în futurum rezultă în mod necesar, chiar dacă textul nu ar fi prevăzut obligațiunea chemării înaintea instanței a părților interesate, acest caracter ținând de natura juridică a unor asemenea cereri.

Ancheta în futurum trebuind a se face contradictor cu părțile interesate, căroră li se vor opune într'un eventual litigiu dovezile astfel constituite, este inadmisibilă o cerere formulată necontradictor cu nimeni, ea neputând duce la o hotărâre valabilă, care să atribue constatărilor ce se cer efectuate puterea probatorie prevăzută de lege.

TRIBUNALUL: Asupra cererii de anchetă în futurum formulată de Biserica Elenă „Metamorfosis“ din Constanța, prin reprezentantul ei legal, cu petițiunea înreg. sub Nr. 11.814/1944, prin. care cere efectuarea unei descinderi locale, expertiză și proba cu martori, pentru constatarea stricăciunilor cauzate la imobilul școlii elene, proprietatea Bisericii, situat în Constanța str. Alex. Lahovari Nr. 13, stricăciuni aduse imobilului în urma ocupării lui de către diferite autorități în cursul războiului actual.

Având în vedere că, în ședința dela 17 Octombrie 1944, Tribunalul, verificând îndeplinirea condițiilor formale ale cererii, a ridicat din oficiu și pus în discuția reclamantei chestiunea admisibilității acestei cereri, așa cum este formulată, necontradictor cu nimeni, fără indicarea și citarea părților interesate.

Considerând că este de principiu, că instanțele judecătorești sesizate cu o acțiune sau cerere în justiție sunt în drept și obligate ca, verificându-și în prealabil competența, să verifice în acelaș timp dacă aceste cereri, din punct de vedere formal, întrunesc acel minimum de condițiuni prevăzute de lege, pentru a putea duce la rezultatul urmărit printr-o hotărâre valabilă producătoare de efecte juridice, deoarece instanțele judecătorești nu pot fi considerate ca simple biurouri de înregistrare a unor acte, că, din cauza nerespectării condițiilor legale, n'ar putea produce efectele atribuite de lege;

Că examinarea modului cum a fost legată instanța, ca și regulata chemare a părților, constituind o obligație funcțională nor-

mală a instanței, nu poate fi ignorată de Tribunal, astfel încât acesta este în drept de a ridica din oficiu chestiunea admisibilității prezentei cereri, în raport cu condițiunile de formă și caracterul contradictoriu al procedurii consacrată de dispozițiunile art. 66 pr. civilă;

Considerând că legiuitorul codului de procedură civilă din 1900, introducând în legislația noastră instituția procedurală a anchetei în futurum, împrumutată din procedura civilă germană, a prevăzut prin art. 66 al. 4, că oricine are interes să constate declarația unui martor, părerea unui expert, o stare de lucruri a unor bunuri mișcătoare sau nemișcătoare, va putea cere judecătorului competente, potrivit art. 58 și urm. din acest cod, *chemarea de urgență înaintea sa a părților interesate*, pentru stabilirea cererii sale;

Având în vedere că deși din textul legii, mai sus reprodus, rezultă necontestat că ancheta în futurum nu poate avea loc decât cu citarea părților interesate, analiza naturei juridice a acestei proceduri se impune totuși, pentru a desluși rațiunea juridică și temeiurile caracterului contradictoriu ce îl acordă formal legea;

Considerând că rațiunea acestei proceduri urgente și preventive constă în necesitatea de a se putea constitui și conserva, în vederea unui eventual litigiu, dovezile ce ar putea dispărea, constatatoare ale unei stări de fapt generatoare de efecte juridice;

Că legiuitorul dispunând prin aliniatul 5 al aceluiaș articol 66 pr. civ., că constatările efectuate prin ancheta în futurum pot sluji ca acte probatorii, potrivit deosebitelor rânduești ale legii, nu le-a putut atribui această putere probatorie și opozabilitatea lor legală în litigiul ce se va deschide în viitor, decât dacă asemenea constatări sunt făcute contradictor cu partea căreia urmează a i se opune mai târziu, probele judiciare în sistemul nostru procedural fiind acte de procedură contradictorie;

Considerând că din expunerea de motive a legii modificatoare a codului de procedură civilă din 1900 rezultă, că procedura anchetei în futurum a fost considerată de legiuitor ca un corolar al facultății de a pretinde un drept sau un lucru — deci al acțiunii în realizarea dreptului — această procedură fiind privitoare la constatarea dreptului sau lucrului cerut, când este o absolută trebuință de a se dobândi grabnic o dovadă ce ar dispărea;

Că deși această expunere de motive, lămurind textul laconic al legii, adaugă la el condițiunea pericolului în întârziere neformulată expres, totuși, în ce ne interesează, se desprinde din ea, în mod clar, natura juridică de acțiune declaratorie, în constatare, a anchetei în futurum, natură ce-i imprimă aspectul preventiv și totodată autonom al acestei proceduri;

Că făcând parte, deci, din categoria acțiunilor declaratorii — acțiuni recunoscute astăzi de art. 2 al legii pentru accelerarea judecăților din 23 Iunie 1943 — ce din punct de vedere formal sunt

supuse tuturor regulilor de procedură ale acțiunilor contencioase ordinare, urmează că caracterul contradictor al cererii de anchetă în futurum rezultă în mod necesar, chiar dacă textul nu ar fi prevăzut obligațiunea chemării înaintea instanței a părților interesate, acest caracter ținând de natura juridică a unor asemenea cereri.

Că astfel fiind, ancheta în futurum trebuind a se face contradictor cu părțile interesate, cărora li se vor opune într'un eventual litigiu dovezile astfel constituite, și întrucât, în speță, reclamanta n'a indicat acele diferite autorități ce pretinde a fi cauzat imobilului său stricăciunile ce se cer constatate prin probele solicitate, și nici n'a cerut a fi introduse astăzi în instanță, cererea de față, astfel cum a fost formulată, apare ca inadmisibilă, ea neputând duce la o hotărâre valabilă, care să atribue unor asemenea constatări puterea probatorie prevăzută de lege.

(Trib. Constanța S. I-a, Sentința civilă Nr. 201/144. Președinția D-lui Elefterie Bujoreanu, prim președinte ; redactor D-l **Corneliu Angelescu**, judecător de ședință. Reclamanta prin D-l avocat Tim. Cuimgioglu).

Tribunalul Constanța Secția II-a

Audiența din 8 Aprilie 1944.

SPEȚA Nr. 28.—Acțiune în rezoluțiune pentru neplata prețului. Este independentă de acțiunea de creanță. — Acordul dela Craiova. Subrogarea legală a Statului în drepturile foștilor supuși români de origină bulgară. Efecte.

1) În cazul când o parte nu-și execută obligațiunile luate printr'un contract sinalagmatic, fie că s'a stipulat în mod expres pactul comisoriu, fie că nu s'a stipulat acest pact, conform art. 1020 și 1021 cod civil, cealaltă parte are dreptul la două acțiuni și anume: a) acțiunea pentru reclamarea executărei obligațiunei luate și b) acțiunea în rezoluțiunea contractului. Deși aceste acțiuni nasc din același contract, ele totuși sunt distincte și de naturi deosebite, acțiunea de creanță fiind o acțiune mobilă, în timp ce acțiunea în rezoluțiune este o acțiune imobiliară, fiindcă scopul ei e de a readuce bunul în patrimoniul reclamantului.

2) Clauza din contract „că în caz de neplata la termen a restului de preț vânzătorul va putea cere scoaterea în vânzare“, nu poate fi interpretată în sensul că acesta a renunțat la acțiunea în rezoluțiune, atâta timp cât nu s'a stipulat expres o atare renunțare.

TRIBUNALUL: Asupra apelului civil de față intentat de

Statul Român, prin Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Subsecretariatul de Stat al Românilizării, Colonizării și Inventarului, în contra cărții de judecată civilă Nr. 58/943 a Judecătoriei Urbane Constanța, prin care s'a admis acțiunea intentată de către Anica Rădulescu și s'a declarat reziliat contractul de vânzare-cumpărare, intervenit între Anica Rădulescu ca vânzătoare și Colin Casu ca cumpărător.

Având în vedere că din cartea civilă apelată, din actele dosarului și din susținerile părților, rezultă următoarele: În anul 1929, Anica Rădulescu, prin actul autentificat la Nr. 3738 și transcris la Nr. 4484/929 de Tribunalul Constanța, a vândut lui Colin Casu suprafața de 2 hectare teren, situat în com. Mihai Viteazu, Jud. Constanța, cu suma de 20.000 lei, din care la facerea actului a primit suma de 4.000 lei, rămânând ca restul de 16.000 lei să-i primească la data de 1 Octombrie 1930. La 27 Septembrie 1940, prin cererea înregistrată la Nr. 10.603, Anica Rădulescu poartă prezenta acțiune de reziliere, pe motiv că nu i s'au plătit cele 16.000 lei. În cursul acțiunii la prima instanță, cheamă alături de Colin Casu și pe Statul Român, iar ulterior renunță chiar la Colin Casu și se judecă numai cu Statul Român. Prima instanță, constatând că nu s'au plătit cele 16.000 lei, admite acțiunea și declară reziliat contractul de vindere-cumpărare în cauză.

Având în vedere că, în susținerea apelului său și în combaterea acțiunii, Statul Român, reprezentat prin cei de mai sus, susține următoarele:

a) Că Statul Român nu are nici o calitate, actul în cauză privind pe Colin Casu.

b) Că nu s'a făcut în nici un fel dovada vreunei legături între Colin Casu și Statul Român.

c) Nu s'a făcut cu nimic dovada că Statul Român e în posesiunea bunului ce face obiectul contractului de vindere - cumpărare.

d) Că dacă totuși se va zice, că bunul în cauză a trecut la Statul Român, reclamanta are numai un drept de creanță, conform art. 10 din acordul tratatului dela Craiova, dintre Statul Român și cel Bulgar, din 7 Septembrie 1940.

e) Că rezoluțiunea este oprită după termenii contractului, după care reclamanta, în caz de neplată, nu are decât dreptul de a proceda la scoaterea în vânzare a bunului în cauză.

Considerând că în drept, fie că s'a stipulat printr'un pact comisoriu expres, care poate să comporte trei grade cu efecte diferite, fie că nu s'a stipulat în mod expres, conform art. 1.020 și 1.021 cod civil, în caz când o parte nuși execută obligațiunile luate, în cazul unui contract sinalagmatic, cealaltă parte are dreptul la două acțiuni și anume: a) acțiunea pentru reclamarea executării obligațiunii luate, care de cele mai multe ori constă

în o sumă de bani; și b) acțiunea în rezoluțiune, adică în desființarea contractului în cauză.

Considerând că deși partea are libera alegere a oricăreia din cele două acțiuni și deși ele nasc din același contract, totuși ele au naturi deosebite și anume: acțiunea în reclamarea executării (acțiunea de creanță deci) e o acțiune mobilă, în timp ce acțiunea în rezoluțiune e o acțiune imobiliară, fiindcă scopul ei este de a readuce bunul în patrimoniul reclamantului.

Că deși o mică parte din doctrină nu împărtășește acest punct de vedere, susținând prin reprezentantul ei cel mai de seamă, — Demolombe —, iar la noi prin Primul Președinte al Curței de Apel Galați, D-l Hozoc (Pandectele Române din 1944 p. II pag.....), că acțiunea în rezoluțiune este mobilă, fiindcă prin ea nu se urmărește altceva decât realizarea creanței ce reclamantul o mai are de încasat dela pârât, creanță ce evident are caracter mobil, totuși marea majoritate a doctrinei, prin Laurent, Planiol et Ripert, Colin et Capitant, etc., sunt de părere că acțiunea în rezoluțiune e o acțiune imobiliară, fiindcă scopul, obiectul și efectul ei este tocmai de a readuce bunul în patrimoniul vânzătorului și care, fiind un drept imobiliar, dă caracterul lui și acțiunii ce-l realizează.

Că cele două acțiuni, cea de creanță și cea în rezoluție sunt egale și distincte, cu un obiect și natură deosebită.

Că deci, cele două acțiuni fiind distincte și coexistând deopotrivă în patrimoniul reclamantei, ea e liberă să aleagă pe ori care din ele, în realizarea drepturilor sale.

Că, chiar dacă părțile ar fi convenit ca, în caz de neexecutare a obligațiunilor luate, cealaltă parte să recurgă la un anumit mijloc, atâta timp cât nu se face dovada că prin această clauză au înțeles a renunța în mod categoric la celelalte mijloace, nu i se poate opune aceasta, ca un fine de neprimire.

Având în vedere că, în speță, cu actul de vânzare dela dosar, în care se arată că cumpărătorul urmează a plăti suma de 16.000 lei, la data de 1 Octombrie 1930, reclamanta a făcut dovada existenței unei obligațiuni în sarcina pârâtului, pârâtul neproducând nici o dovadă în sensul că și-a executat obligațiunea luată.

Că deci principal, făcându-se dovada neexecutării obligațiunei luate, contractul de vindere-cumpărare fiind un contract sinalagmatic, acțiunea este admisibilă.

Având în vedere că potrivit art. 4 din Acordul privitor la schimbul de populații române și bulgare, stabilit prin tratatul Româno-Bulgar dela Craiova, din 7 Septembrie 1940, „Proprietățile imobiliare rurale aparținând supușilor români de origină etnică bulgară, care vor fi obligați să părăsească teritoriul român, vor fi considerate ca bunuri abandonate și vor deveni în virtutea tratatului de față și din momentul schimbului instrumentelor de ratificare, proprietatea Statului Român“.

Că deci, potrivit acestui articol, a operat o subrogare legală, Statul Român substituindu-se în toate drepturile imobiliare rurale ale foștilor supuși români, de origină etnică bulgară, care au emigrat în Bulgaria.

Că această subrogare s'a făcut în limita drepturilor avute de cei în cauză, conform principiului bine cunoscut „*nemo plus juris ad alium transferre potest quam ipse habet*”.

Că deci, în speță, Statul Român a devenit proprietar pe bunul în cauză, proprietatea lui Colin Casu emigrat în Bulgaria, care e grevat de o creanță de 16.000 lei și pentru realizarea căreia reclamanta are cele două acțiuni arătate mai sus.

Că subrogarea în speță operând în puterea unei legi, ea e obligatorie și în dovedirea ei reclamanta nu are nevoie a face altă dovadă decât că debitorul a fost titular al bunului și că a emigrat în Bulgaria.

Că astfel fiind, bine a legat reclamanta instanța cu Statul Român și ca atare cele dintâi două obiecțiuni ce le face Statul Român, prin apelul său, nu sunt fondate.

Având în vedere că, înceiace privește cea de a treia obiecțiune, constând în aceia, că nu s'a făcut dovada că Statul e în posesiunea bunului, ținând seamă că acțiunea de față nu e o acțiune în revendicare, ci o acțiune în rezoluțiune, indiferent că prin ea se va ajunge în cele din urmă la readucerea bunului în patrimoniul reclamantei, nu e nevoie ca bunul să se afle efectiv în posesiunea Statului, pentru ca acțiunea să poată fi admisă. Ceeace se urmărește în speță este numai rezilierea contractului și nu împotrivă că un efect al rezilierii este tocmai reîntrirea bunului în patrimoniul reclamantei.

Că faptul posesiunii neafectând cu nimic acțiunea în rezoluțiune, dovada cui aparține acea posesiune nu este utilă într-o acțiune în rezoluțiune și deci cea de a treia obiecțiune a Statului, prin apelul său e nefondată.

Având în vedere că, potrivit art. 5 din același „Acord”, Statul Român și cel Bulgar iau asupra lor despăgubirea celor ce vor emigra în condițiile acestui tratat, pentru bunurile rurale ce vor părăsi, iar potrivit art. 10 pt. 3, Comisiunea mixtă, înființată în vederea executării tratatului, va avea între altele dreptul „de a constata totalul datoriilor creanțelor și drepturilor persoanelor supuse schimbului de populație”.

Că din această dispozițiune se desprinde în mod clar, că numai pentru cei ce vor emigra sunt obligatorii aceste dispozițiuni, ele luându-se tocmai în vederea stabilirii soldului între activul și pasivul patrimonial al celor emigrați, spre a se ști care e despăgubirea pe care urmează a o plăti statului.

Că deci, aceste dispozițiuni nu afectează cu nimic drepturile reclamantei, care fiind româncă și de origină etnică tot română, nu a făcut obiectul tratatului și deci ea e liberă să aleagă

în mod suveran oricare din cele două acțiuni (cea în realizarea creanței de 16000 lei sau cea în rezoluțiune).

Că astfel fiind și cea de a patra obiecțiune e nefondată și urmează a se respinge.

Având în vedere că în al cincilea rând, apelantul, Statul Român, obiectează că, după dispozițiunea finală a actului în cauză, unde se spune textual în baza acestui act de vânzare investit cu formula executorie ca și în puterea unei hotărâri definitive, vor putea cere scoaterea în vânzare a pământului vândut, spre despăgubirea de 16.000 lei, reclamanta nu ar mai avea dreptul la acțiunea în rezoluțiune, ci ea ar avea cel mult dreptul la scoaterea în vânzare a bunului.

Având în vedere că interpretând această clauză, se ajunge la concluzia că, în speță, s'a prevăzut în mod expres existența unui pact comisoriu și întrucât părârul nu a dat cei 16.000 lei în cursul instanței și nici nu a cerut termen pentru a-i plăti, nu interesează de al cătelea grad e acest pact comisoriu, car. caracterizare care ar interesa numai când s'ar fi cerut cele de mai sus.

Că partea specificând prin această clauză că va scoate bunul în vânzare, nu a înțeles cu nimic a renunța la posibilitatea de a recurge la acțiunea în rezoluțiune și că de altfel, fiind de principiu că cine poate mai mult poate și mai puțin, dacă ea poate scoate bunul în vânzare, poate să ceară și rezoluțiunea.

Că deci și cea de a cincea obiecțiune fiind nefondată, urmează a se respinge.

Având în vedere că toate obiecțiunile aduse de apelant, constituind motivele sale de apel, fiind nefondate, apelul său urmează a fi respins ca atare.

(Trib. Constanța S. II-a, sentința civilă Nr. 81/1944. Președinția D-lui St. Burghel, jude-președinte; redactor D-l Dr. Petre Roșca, jude-supleant. Apelantul prin D-l avocat public Al. Tarcinius, intimata prin D-l avocat I. C. Theodorescu Valahu).

Tribunalul Constanța Secția I-a

Audiența din 4 Decembrie 1943.

SPEȚA Nr. 29. Donațiune deghizată între soți. Acțiune în anulare intentată de soțul donator. Fraudă la lege. Admisibilitatea probei testimoniale în dovedirea simulațiunei. (Art. 937 și 940 al. II c. civ.)

1) Legiuitorul, pentru rațiuni ce interesează organizarea și moralitatea instituției familiei, și prin aceasta ordinea publică, a prevăzut prin art. 937 cod civ. revocabilitatea ad

nutum a donațiunilor făcute între soți în timpul căsătoriei, facultatea de revocare fiind de esența acestor donațiuni, donatorul neputând renunța la ea nici expres și nici implicit.

Pentru a asigura liberul exercițiu al acestei facultăți, legiuitorul a sancționat caracterul de revocabilitate al donațiunilor între soți, prin disp. alin. II al art. 940 cod civ., după care orice donațiune deghizată sau făcută unei persoane interpusă este nulă. Această nulitate, fiind prescrisă de lege drept sancțiune a eludării unui principiu de ordine publică, este de ordine publică absolută, putând fi invocată de orice parte interesată, deci și de însuși donatorul.

2) Donațiunile deghizate între soți constituind o fraudă la lege, dovada simulațiunei, a existenței unei asemenea donațiuni, se poate face prin toate mijloacele de probațiune admise de lege, deci și prin martori și prezumțiuni, indiferent de forma autentică în care s'a îmbrăcat actul oneros simulat.

TRIBUNALUL.: Având în vedere că prin petițiunea înreg. la Nr. 9712/1943, Niculae Chivu, din Constanța, cu domiciliul ales la biroul d-lor avocați D. Popescu, V. Bottea și T. Petrescu, str. V. Alexandri Nr. 12, a chemat în judecată civilă în fața acestui Tribunal pe soția sa Elena Chivu, născută Ene Alexandru, cu domiciliul în Constanța str. Alex. Lăpușeanu Nr. 58, pentru ca în contradictoriu să se constate, că actul de vânzare-cumpărare autentificat la Nr. 756/1933 și transcris la nr. 1460/1933 la Tribunalul Constanța, privitor la imobilul-terenul—din Constanța, Mahalaua Coiciu, str. Alex. Lăpușeanu Nr. 60, conține o donațiune deghizată, pe care a făcut-o soției pârâte pentru jumătate din acest imobil și că această donațiune deghizată este nulă potrivit legii, iar ca consecință a acestei nulități, să se constate că el este singurul proprietar al terenului și construcțiunilor făcute ulterior, deoarece el singur a plătit prețul terenului, precum și materialele și manopera încorporată în construcții.

Că, la termenul de 25 Noembrie 1943, reclamantul prin avocatul său a cerut să i se admită probele invocate prin petițiunea introductivă și anume, proba cu interogatoriul pârâtei, acte și martori, pentru a dovedi simulațiunea actului autentic de vânzare-cumpărare arătat mai sus și a stabili, că numai el—reclamantul — a tratat cumpărarea terenului, că el singur a plătit prețul integral, că soția sa nu a contribuit cu nimic la plata acestui preț, deoarece nu avea mijloace materiale și că numai datorită insistențelor ei a convenit să o treacă în act alături de el ca cumpărătoare; că, deasemeni, numai el reclamantul a plătit materialele și manopera construcției ridicată pe terenul cumpărat prin

acest act, soția pârîtă necontribuind cu nimic la ridicarea acestei construcții.

Că pârîta, nefăcând nici o obiecțiune în ce privește interogatoriul, s'a opus însă la admiterea probei cu acte și martori solicitată, invocând dispozițiunile art. 1173 și 1174 cod civil, priitoare la forța probatorie a actului autentic.

Considerând că potrivit art. 937 cod civil, orice donațiune făcută între soți în timpul căsătoriei este revocabilă.

Că legiuitorul, pentru rațiuni ce interesează organizarea și moralitatea instituției familiei, și prin aceasta ordinea publică, a prevăzut această revocabilitate ad nutum a donațiunilor între soți, facultatea de revocare fiind de esența acestor donațiuni, donatorul neputând renunța la ea nici expres și nici implicit;

Că, pentru a asigura liberul exercițiu al acestei facultăți, din care a făcut un principiu de ordine publică, legiuitorul, plecând dela ideia că donațiunile simulate nu urmăresc altceva decât să eludeze acest principiu, a sancționat caracterul de revocabilitate al donațiunilor între soți prin dispozițiunea conținută în alin. II al art. 940 cod civ., după care orice donațiune deghizată sau făcută unei persoane interpușe este nulă;

Că această nulitate, fiind prescrisă de lege drept sancțiune a eludării unui principiu de ordine publică, este de ordine publică absolută, putând fi invocată de orice parte interesată, deci, în speță și de însuși donatorul.

Considerând că donațiunea deghizată este aceia care se ascunde sub aparența unui contract cu titlu oneros sau care se face printr'un act simulat.

Că este necontestat, că un contract de vânzare-cumpărare, în care figurează ca cumpărători amândouă soții poate ascunde în realitate o donațiune deghizată, pe care unul din soți, care a plătit singur întreg prețul, o face celui alt soț pentru jumătate din acest imobil.

Considerând că, precum s'a arătat, donațiunile deghizate între soți constituind o fraudă la lege, o ocolire frauduloasă a unui principiu de ordine publică, sancționat de o nulitate cu același caracter, dovada simulațiunei, a existenței unei asemenea donațiuni, se poate face prin toate mijloacele de probațiune admise de lege, deci și prin martori și prezumțiuni, indiferent de forma autentică în care s'a îmbrăcat actul oneros simulat.

Că deci, este admisibilă în drept și concludentă în fapt proba cu interogatoriul pârîtei, acte și martori, cerută de reclamant pentru a dovedi simulațiunea și existența donațiunei deghizate, ce pretinde a se ascunde sub forma actului oneros de vânzare-cumpărare mai sus arătat, prin stabilirea împrejurărilor și situațiilor de fapt în care s'a contractat acest act și a situațiunei materiale a soției pârîte, rezervându-i însă dreptul la aceleași mijloace de probațiune, în ce privește construcțiile ridicate

ulterior pe acest teren, după ce, în prealabil, se va dovedi că actul încriminat ascunde donațiunea deghizată pretinsă.

Pentru aceste motive, admite probele cerute de reclamant în dovedirea simulațiunei.

(Trib. Constanța S. I-a, Jurnal Nr. 11502/1943. Președinția D-lui Elefterie Bujoreanu, prim președinte; redactor D-l Corneliu Angelescu, judecător de ședință. Reclamantul prin D-l avocat Dumitru Popescu, pârâta prin D-l avocat Călin Dinescu).

NOTĂ.— Problema de drept soluționată de Tribunalul Constanța, în speța mai sus reprodusă, a fost aceea a admisibilității probei testimoniale, cerută de reclamant în dovedirea existenței unei donațiuni deghizată sub aparența unui contract cu titlu oneros, donațiune făcută soției sale, pârâtă în proces.

Nu vom discuta caracterul nulității donațiunilor deghizate între soți, prevăzută de art. 940 al. II cod civil. Vom lua drept dovedită afirmațiunea Tribunalului, că această nulitate este de ordine publică, ca una ce sancționează principiul de ordine publică al revocabilității acestor donațiuni.

Tribunalul însă pune accentul, atunci când încuviințează proba cerută, pe considerentul că donațiunea deghizată între soți constituie o fraudă la lege, la un principiu de ordine publică, fraudă ce — spune Tribunalul — se poate dovedi prin toate mijloacele de probațiune admise de lege, deci și prin martori și prezumțiuni, indiferent de forma autentică în care s'a îmbrăcat actul oneros simulat.

Suntem astfel conduși, în cele ce urmează, să facem câteva considerațiuni generale asupra noțiunei de fraudă la lege, insistând, în ce privește partea practică, asupra modului ei de probațiune.

Ideia de fraudă nu este nouă; se pare, că a preexistat oricărui legislațiuni, deoarece ea corespunde unor instincte primare ale omului. Evoluția științei și practicei juridice n'a făcut decât să ofere celor înclinați spre ea, mijloace și instrumente tehnice noi, spre a da actului fraudulos aspect de legalitate.

Astăzi fraudă este mai frecventă și mai variată decât oricând; nu există dispoziție legală care să nu poată fi ocolită, înălăturată sau călcată prin fraudă, nu există legătură contractuală care să-i poată rezista.

Vechimea fraudei — această pecingine crescută pe terenul dreptului — și a luptei pornită împotriva ei, face și astăzi actuale constatările unui vechiu, dar nu învechit, autor francez. Chardon, care, în 1828, în introducerea la al său „Traité du Dol et de la Fraude“, scria:

„Printre oameni se găsesc mereu din aceia cari, insensibili „la strigătul conștiinței lor, profită de toate ocaziunile pentru a „răpi bunul altuia; mulți chiar au funestul talent de a le face „să nască. Pentru ei legile nu sunt decât obstacole de evitat: este „în zadar că, pentru a asigura fiecăruia drepturile sale și trans- „misiunea acestor drepturi într-o ordine legitimă, legile au stabi- „lit prohibițiuni, condițiuni, incapacități. Ei rivalizează cu ele și „prin diferite ocolișuri, caută mijloacele de a le brava, cu apa- „rența de a li se supune“.

Legiuitorul, — după cum observă Pierre Vigneron ¹⁾, în interesanta și judicioasa sa teză de doctorat — este adesea nepu- tincios împotriva fraudei, din cauza acestei circumstanțe particu- lare, că cei care o practică nu se pun în conflict deschis cu legea, ba dimpotrivă, ei caută în legea însăși un sprijin și o scuză.

Dar ce este frauda, care este înțelesul și conținutul acestei noțiuni juridice?

Înainte de a încerca o definiție, trebuie dela început să distin- ghem dolul de fraudă. Ele sunt două noțiuni cu totul distincte, deși uneori au fost confundate.

Degeaba se va căuta în lege, în codul civil, o definiție a fraudei. Această definiție nu se va găsi nici în cea mai mare parte a lucrărilor interpreților a acestui cod. Art. 1167 francez (975 româ- n), care se pare că este privit de unii autori ca sediul mate- riei, consacrand acțiunea pauliană vorbește de fraudă, fără a o defini și fără a face nici cea mai mică aluzie la elementele sale caracteristice.

Codul civil dă însă definițiunea dolului. După art. 1116 fran- cez (960 român), dolul este o cauză de nulitate a convențiunei, ce consistă în mijloacele viclene, în machinațiunile întrebuințate de către una din părțile contractante, pentru a induce în eroare pe cealaltă parte.

Dolul n'are loc decât în contracte, el este îndreptat împo- triva unei persoane determinate, pentru a-i obține consimțămân- tul la încheierea unui contract.

Frauda iarăși nu este sinonimă cu reaua credință. Noțiune ce, deși nedefinită de lege, rezultă însă prin opoziție cu buna credință, vizată de foarte numeroase texte ale codului civil.

Frauda nu urmărește încheierea unui contract și ea nu apare numai în situațiile prevăzute de codul civil, în care se face aplicațiunea bunei sau relei credințe. Frauda tinde să remedieze la o situație stabilită defavorabilă, rezultând fie din lege, fie din contract. Se recurge la fraudă pentru a se sustrage obligațiunilor rezultând din angajamentele contractuale sau pentru a evita aplicațiunea unei legi cauzatoare de prejudicii.

1) P. Vigneron: La fraude dans les transferts de droits (Paris 1923).

În acest sens înțelegea fraudă, Vignerou o definește ¹⁾: „oricé „act, orice acțiune, prin care o persoană urmărește să se sus- „tragă dela anumite sarcini, la care ea este obligată fie în vir- „tutea legii, fie în virtutea unui contract“.

După cum fraudă este întrebuințată pentru a se sustrage unei situațiuni contractuale și dirijată împotriva unei persoane determinate: creditor sau achizitor de drepturi, sau dimpotrivă, urmărește numai atingerea ordinii stabilite, sustragerea dela o lege depe urma căreia numai societatea și interesul general suferă, fraudă se clasifică, după diviziunea clasică, în fraudă contra terților și fraudă la lege.

La acestea, situațiile de criză ivite în timpul războiului mondial și după, și care au legitimat intervenția legiuitorului în jocul factorilor și legilor economice, au adăugat o a treia varietate de fraudă, aceea împotriva legilor economice, cunoscută sub numele, astăzi de curentă și nefericită aplicațiune, acela de speculă.

Ocupându-ne numai de fraudă la lege și căutând a-i da o definiție proprie, adoptăm în mod provizoriu pe aceea a savantului profesor Georges Ripert ²⁾, după care fraudă la lege înseamnă: „eludarea aplicațiunei legii care ar fi în mod normal aplicabilă, pentru că această lege jenează interesele sau voinele“.

După cum vom vedea mai târziu, Ripert are o concepție personală asupra noțiunei de fraudă la lege, în care el vede numai intențiunea de a se sustrage dela o datorie morală conținută într-o dispoziție legală imperativă.

Mijloacele întrebuințate de fraudator pentru a atinge scopul său, fie el îndreptat împotriva intereselor generale și ordinii sociale, fie numai împotriva intereselor terților, sunt infinite și variază dela caz la caz. Vignerou le clasifică în trei categorii: faptele materiale, simulațiunea și încheerea unor acte juridice reale.

Simulațiunea întrebuințată ca mijloc, instrument al fraudei la lege, urmărește evitarea unei nulități, care ar lovi un act juridic, dacă ar fi făcut în forma sa adevărată. „Este sigur—spune Ripert ³⁾ „că părțile nu pot viola o regulă de drept imperativ, ascunzând „această violare. Dacă simulațiunea nu este prin ea însăși o cauză „de nulitate, ea nu poate constitui nici un motiv de a valida un „act care ar fi nul, dacă nu ar fi simulat. Trebuie îndepărtată a- „parența și distrus actul ilicit care a fost voit în realitate și care „se ascunde sub actul simulat“.

Nu însă întotdeauna simulațiunea, chiar îndreptată în scopul sustragerii dela aplicațiunea unei reguli legale imperative, constituie o cauză de nulitate a actului voit de părți. Dacă art. 940

1) P. Vignerou, op. cit. pag. 12.

2) G. Ripert: La règle morale dans les obligations civiles, ed. III 1935, Nr. 173.

3) Ripert, op. cit. Nr. 173.

al. II cod civil sancționează această simulație, acesta este însă un caz cu totul excepțional, ca de altfel și dispoziția similară a art. 812. Jurisprudența recunoaște astăzi validitatea donațiunei deghizată sub forma unui act cu titlu oneros, deși prin acest mijloc părțile se sustrag regulei imperative a formei solemne.

Trebuie deci căutat un criteriu, un fundament juridic acestui principiu al fraudei la lege, care să-i fixeze confiniile și să-i precizeze cadrul său de aplicațiune.

Teoria fraudei la lege a fost îmbrățișată și a găsit un vast câmp de aplicațiune în dreptul internațional privat.

Doctrina și jurisprudența franceză a aplicat această teorie, în special, în materia raporturilor juridice relative la starea civilă.

Deși potrivit regulelor stabilite în materia conflictului de legi, ar trebui, într-o situație determinată, să se aplice legea străină, instanțele judecătorești aplică totuși legea națională, pentru că părțile au comis o fraudă la această lege, încercând să i se sustragă și să se supună aplicației legii străine.

Care este temeiul juridic al acestei concepțiuni? Pillet și Niboyet¹, citați de Ripert, văd în această teorie a fraudei la lege o aplicațiune, totdeauna oportună și fecundă, a noțiunei mai generale a ordinei publice.

Aplicând aceiași concepțiune în dreptul intern, suntem conduși a spune că există fraudă la lege, ori de câte ori cineva încearcă a se sustrage unei dispozițiuni legale imperative cu valoare de ordine publică.

Astfel, dispozițiunea art. 965 cod civil, care interzice pactele asupra succesiunilor viitoare, fiind întemeiată pe considerațiuni de ordine publică, nesocotirea acestei prohibițiuni va constitui o fraudă la lege, ori de câte ori părțile vor încerca să ascundă un asemenea pact sub aparența unui contract cu titlu oneros.

Să nu ne lăsăm însă induși în eroare. Simulația nu constituie singurul instrument prin care se realizează fraudă la lege. Actul întocmit pentru a eluda aplicațiunea unei dispozițiuni legale imperative poate fi și real, atunci când părțile se plasează în mod voluntar prin acest act într-o situație, pe care dispoziția legală n-o poate atinge. Acest act, în fapt, nu violează legea, ci autorul actului ese numai prin ajutorul lui din câmpul de aplicație al legii. Ceiace constituie fraudă la lege este deci numai intenția culpabilă a autorului actului.

Pentru a ilustra cele de mai sus, n'avem decât a reproduce din exemplele citate de Ripert, în lucrarea sa amintită²).

O persoană se poate sustrage legii, care în mod normal trebuia să-i fie aplicabilă, precipitând sau întârziind formarea actului juridic. Această intențiune de fraudă este culpabilă și

1) Pillet et Niboyet : Manuel de droit international privé, 1924, pag. 415.

2) Ripert, op. cit. pag. 351 infra.

atrage nulitatea actului, deși acest act este — obiectiv și formal — regulat întocmit, deoarece el a fost făcut numai în scopul de a se sustrage aplicațiunei unei legi de ordine publică. Ripert citează cazul unei congregațiuni religioase, care, prevăzând votarea unei legi ce urmărea lichidarea activului ei, își vinde bunurile ce-i constituiau averea. Casația franceză (Cass. Req. 26 Mars. 1902, S. 1902, 17) a văzut în graba de a vinde aceste bunuri de mână moartă o fraudă la lege, antrenând nulitatea actului de înstrăinare. Intențiunea culpabilă a făcut nul acest act, care în mod obiectiv întrunea toate condițiunile de regularitate. Exemplul însă cel mai tipic și revelator este acela al prodigului, care, amenințat de numirea unui consiliu judiciar, vinde bunurile sale pentru a evita efectul incapacității de care va fi lovit. Jurisprudența franceză a anulat și această vânzare pentru fraudă la lege. (Cass. Req. 10 Nov. 1919, S. 1920. 1.243).

S'a sancționat astfel intențiunea culpabilă a prodigului de mai târziu, deși actul era regulat întocmit, iar autorul lui, în momentul în care l-a făcut, era capabil de a dispune de bunurile sale.

Cu aceste exemple credem că am determinat încă o condițiune, un element constitutiv al fraudei la lege: intențiunea culpabilă. Ca să existe fraudă la lege, trebuie ca eludarea legii de ordine publică, care în mod normal ar fi aplicabilă, să fie făcută cu intențiunea determinată de a evita o situație dăunătoare sau incomodă. Astfel complectată definiția lui Ripert, pe care am adoptat-o dela început, socotim că pune în lumină toate elementele caracteristice ale fraudei la lege, precizându-i totdeauna câmpul ei de aplicațiune.

Unde ne despărțim însă de savantul profesor, este în criteriul adoptat ca temei al acestui principiu. Noi, urmând pe doctrinarii dreptului internațional privat, vedem în fraudă la lege o aplicațiune a unei noțiuni mai cuprinzătoare, aceea a ordinei publice. Profesorul Ripert vede în fraudă la lege o aplicațiune a unei reguli morale, care, după D-sa, stă la baza oricărei noțiuni și reguli de drept.

„Puțin importă, — spune D-sa, — că regulile și formele eludate „sunt imperative, dacă comandamentul nu este dictat de respectul legii morale. Teoria fraudei la lege n'are sens, decât dacă „se dă acestei expresiuni valoarea ei morală. A fraudă legea nu „înseamnă a înlătura aplicațiunea ei printr'un mijloc legal, ci a „eluda observarea ei în cazurile în care aveai datoria morală de „a o respecta.

Oricât de puțină preciziune ar avea noțiunea ordinei publice și oricât de vag i-ar fi conținutul, o preferăm totuși ca noțiune juridică față de legea sau datoria morală a lui Ripert, care ar transforma dreptul în reguli de morală și ar duce la o confuziune permanentă între domeniile celor două științe, care, dacă se întrepătrund, nu se pot totuși suprapune.

Astfel lămurit conceptul fraudei la lege, ne este ușor de a-i găsi fundamentul legal. El rezidă în textul de principiu al art. 5 din codul civil, care condamnă actele contrarii ordinii publice și bunelor moravuri și nu este nevoie a mai recurge la adagiul „*fraus omnia corrumpit*,” simplă regulă de morală sau de drept natural, neconsacrată de lege, care a fost adoptată până acum, stereotip, de hotărârile instanțelor de fond și care a justificat adeseori, după cum remarcă Vignerón, — reproșul adus magistraților, a fi animați, în aprioric, de un fel de „manie a echității” și nu de preocuparea de a respecta legea și de a-i asigura aplică ațuneia.

2. Cum se poate dovedi fraudă la lege și prin ce mijloace de probațiune.

Trăsătura caracteristică a fraudei la lege este, după cum am spus, de a ocoli legea, de a o viola în spiritul ei, sub aparența unei perfecte regularități formale și a conformării la lege.

Ori care i-ar fi însă deghizarea, ori care ar fi aparenta sa legalitate, fraudă descoperită ca atare va fi izbită de cea mai completă ineficacitate. Proba existenței sale va ridica actului fraudulos toată forța sa legală, orice legătură obligatorie.

Dacă principiul fraudei la lege n'a fost niciodată contestat în efectele sale, după cum spune Bédarride,¹⁾ s'a ridicat totuși o dificultate în ce privește modul în care fraudă este susceptibilă de a fi constatată, dovedită. Bine înțeles, este vorba de dovedirea fraudei, atunci când s'a recurs la mijlocul simulațiunii, când actul real voit de părți, interzis de o lege de ordine publică, este deghizat sub aparența unui act oneros. Este însă și cazul donațiunilor deghizate între soți, care a făcut obiectul ceretării Tribunalului, în speța ce a ocazionat această notă.

Problema se pune numai în ce privește părțile contractante. Față de terți nu poate exista nici o discuție, deoarece ei pot totdeauna și prin orice mijloace de probațiune să stabilească și să dovedească fraudă concertată în prejudiciul lor. Art. 1198 cod civil le-a stat totdeauna la îndemână, terții fiind asimilați părții care s'a găsit în imposibilitate de ași procura proba literală, actul scris.

Nici o dificultate iarăși, în ce privește părțile contractante, când ele au redactat un act secret, doveditor al înțelegerii lor reale.

Ce se întâmplă însă când ele au omis ași procura o asemenea dovadă? Trebuie să li se admită a proba prin martori contra propriului lor fapt fraudulos?

Intr'o părere mai veche, invocându-se adagiul: *nemo propriam turpitudinem*., s'a susținut negativi, spunându-se că nu

1) J. Bédarride: *Traité du Dol et de la Fraude*, 1873. Vol. III Nr. 1288

este nimic imoral în a menține prejudiciul, pe care părțile l-au provocat în mod voluntar prin eludarea legii; că dimpotrivă, ceea ce ar fi cu adevărat imoral, ar fi să se acorde o primă la toleranța legii celui care n'are alt titlu decât propria sa turpitudine. Această doctrină a putut avea succes într-o vreme în care noțiunea ordinei publice nu era încă definitiv consacrată. Astăzi ea este perimată, pentru că interesele generale, ordinea legală constituită, tot ceea ce înglobează noțiunea de ordine publică, protestează contra irevocabilității violărei ei. Dacă fraudă la o lege de interes privat este obligatorie pentru autorul ei, pe argumentul că ea nu constituie, în esență, decât o renunțare tacită la un beneficiu pe care-l putea repudia în mod expres, nu se poate însă renunța la o dispoziție de ordine publică, pentru că interesul protegit nu mai este acela al părților, ci al societății, violarea acestei dispozițiuni resfrângându-se în primul rând asupra ordinei legale constituite.

Iată pentru care motive este astăzi unanim admis, că dovada fraudei la lege, — la legea de ordine publică desigur, fiindcă numai ea intră în noțiunea fraudei la lege așa cum am definit-o mai sus, — se poate face prin toate mijloacele de probațiune admise de lege, deci și prin martori și prezumțiuni, indiferent de valoarea litigiului și de forma autentică a actului simulat. Casația franceză încă dela 1850 a fixat acest principiu și de atunci și până astăzi el n'a mai fost contestat.

În speța noastră, legea nesupunând la nici o regulă specială proba existenței donațiunilor deghizate între soți, urmează că dovada, că un act în aparență cu titlu oneros nu este decât o donațiune deghizată, poate fi făcută prin piesele și documentele cauzei, prin martori și chiar prin prezumțiuni. ¹⁾

CORNELIU ANGELESCU

Judecător de ședință Tribunalul Constanța

1) Cass. civ. 16 avr. 1850, Fuzier-Herman Rép. XVIII Nr. 6205; Cass. civ. 3 juin 1863, idem, Nr. 6205; Pothier: Du Contr. de mariage Nr. 52; Troplong t. 4 Nr. 2756; Vincent p. 266; Duranton t. 8 Nr. 267 și t. 10 Nr. 357; Marcadé, asupra art. 1100; Bonnier: Traité des preuves t. 1 Nr. 142; Laurent t. 12 Nr. 327, 331; Aubry et Rau t. 8 pag. 351 par. 765; Demolombe t. 18 Nr. 136; Baudry-Lacantinerie et Colin t. 1 Nr. 539; Alexandrescu, vol. IV partea I, pag. 769; Cas. I dec. 1351/1933, P. R. 1935, I, 25, cu nota C. Jitianu; Cas. I dec. 974/1939, P. R. 1940, I, 125, cu nota D. Băran.

Partea II-a

M A T E R I E P E N A L Ă**Inalta Curte de Casație și Justiție S. II-a****Audiența din 20 Octombrie 1943.**

SPEȚA Nr. 30. Contestație penală. Admisibilitatea în principiu a contestației în cazul art. 516 al. II pr. pen. Este suficient numai ca procedura de citare să fi fost viciată.

Din interpretarea combinată a art. 516 al. 2 și art. 515 pct. I Nr. 1 pr. pen., rezultă că, în ipoteza în care hotărârea condamnatore a fost atacată cu recurs și acest recurs a fost respins în unul din modurile prevăzute de art. 516 al. 2, pentru admisibilitatea în principiu a contestației bazează pe art. 515 pct. I Nr. 1, condamnatul are a pretinde numai, că procedura de chemare pentru ziua când a fost pronunțată hotărârea condamnatore n'a fost îndeplinită în conformitate cu legea, fără a mai fi obligat a se plânge și de comunicarea acestei hotărâri.

CURTEA: Asupra chestiunii în divergență: dacă în cazul când s'a făcut recurs, care a fost respins în condițiunile art. 517 p. p., pentru admiterea contestației mai este nevoie ca cele două condițiuni puse de art. 515 pct. 2 p. p. să fie îndeplinite, sau este suficient numai ca procedura să nu fi fost îndeplinită.

Având în vedere decizia atacată cu recurs, prin care în fapt se constată următoarele:

Impotriva executării mandatului de arestare Nr. 2277/943 emis de Parchetul Tribunalului Olt, în baza deciziei penale Nr. 157/943 a Curții de apel Craiova s. I-a, prin care i s'a respins ca nefondat apelul făcut contra sentinței Tribunalului Olt Nr. 1747/938, prin care a fost condamnat la 2 ani închisoare corecțională pentru fapitul de furt, prevăzut de art. 310 al. 2 comb. cu art. 30 din vechiul cod penal, Stoica Năgadă face contestație la Curtea de apel, pe motiv că procedura pentru termenul de 5 Februarie 1941, când s'a pronunțat deciziunea contestată, este viciată nefiind îndeplinită în condițiunile cerute de art. 82 și 87 pr. pen., deoarece nu se arată numele și pronumele agentului care a înmănat citația, pronumele soției contestatorului căreia i s'a înmănat citația și că citația a fost adresată unei alte persoane

sub numele de D. Stoica Năgadă, iar nu pe numele contestatorului Stoica Năgadă.

Curtea de apel constată că contestația este în drept admisibilă; o respinge însă pe considerațiunea, că contestațiunea nu satisface și condițiunile art. 515 pct. 2 pr. pen., întrucât contestatorul a invocat ca motiv numai faptul că procedura nu a fost bine îndeplinită pentru ziua când s'a pronunțat deciziunea contestată, iar nu și faptul că decizia nu i-a fost comunicată sau că comunicarea făcută ar fi fost nulă.

Împotriva deciziunei Curții de apel contestatorul face recurs, pe un singur motiv, enunțat astfel: „Nulități de fond prevăzute de art. 474 p. II pct. 7 pr. pen. Exces de putere și violarea art. 517 pr. pen.“, susținând că recursul făcut împotriva deciziunei contestate fiind respins de Înalta Curte ca nemotivat, contestația era în principiu admisibilă iar în fond era întemeiată, de vreme ce procesul verbal de înmânarea citației nu îndeplinea cerințele art. 87 pr. pen., fiind nul.

Înalta Curte în complect ordinar statuând asupra recursului, constată că s'a ivit divergență de păreri asupra chestiunei de drept expusă mai sus.

Având în vedere că legea de procedură penală, în vigoare la data judecării contestațiunei în discuțiune, consacră materiei Capitolul III din titlul III „Căile de atac extraordinare“, și este cuprinsă în art. 515—518“.

Că precizând cazurile în care se poate face contestația la instanța care a pronunțat condamnățiunea, legiuitorul, la art. 515 pct. 2 pr. pen, dispune că se poate face contestație: „când procedura de chemare pentru ziua când s'a judecat afacerea a cărei hotărâre se execută, nu a fost îndeplinită în conformitate cu legea și învinuitul nu a putut uza de căile de atac acordate de lege, pentru că hotărârea instanței nu i-a fost comunicată sau comunicarea e nulă“.

Că același cod, prin art. 517 al. 2, mai dispune că, în cazul art. 515 pct. 2, se poate face de condamnat contestație și când a uzat de recurs, numai dacă recursul a fost respins ca tardiv, neregulat, nemotivat sau pe motiv că instanța de casare nu poate face verificări de fapt, cazuri la care, în urma modificării dela 15 Septembrie 1943 (art. 516 partea I, punctul 1) s'au mai adăugat și acelea când recursul a fost anulat ca netimbrat, respins ca rău îndreptat și inadmisibil.

Considerând că din interpretarea combinată a acestor dispozițiuni rezultă, că subordonarea admisibilității în principiu a contestațiunei, întemeiată pe cazul prevăzut sub punctul 2 al art. 515. întrunirii concomitente a celor două condițiuni: prima, referitoare la nelegala îndeplinire a procedurii de chemare pentru ziua când s'a judecat afacerea a cărei hotărâre se execută; se-cunda, ca învinuitul să nu fi putut uza de calea ordinară a recursului, din cauză că nu i s'a comunicat acea hotărâre sau co-

municarea făcută este nulă, își găsește aplicațiunea numai în ipoteza când hotărârea condamnatoare a rămas definitivă la instanța de fond, fără a fi fost atacată de condamnat cu recurs la Înalta Curte; iar, în ipoteza în care hotărârea condamnatoare a fost atacată cu recurs de condamnat și acest recurs a fost respins în unul din modurile prevăzute de art. 517 al. 2, pentru admisibilitatea în principiu a contestației bazată pe art. 515 pct. 2, condamnatul are a pretinde numai, că pentru chemarea sa în fața instanței pentru ziua când a fost pronunțată hotărârea condamnatoare, procedura nu a fost îndeplinită în conformitate cu legea.

Că, a se susține că și în această din urmă ipoteză, adică atunci când fiind atacată cu recurs deciziunea condamnatoare, recursul a fost respins ca nemotivat, neregulat introdus, inadmisibil, tardiv, netimbrat sau pe motiv că instanța de casare nu poate face verificări de fapt, contestatorul ar fi obligat să mai pretindă și să dovedească că comunicarea deciziunii condamnatoare ar fi nulă sau că aceasta nu i-ar fi fost comunicată, ar duce la concluziunea de a se face inaplicabilă dispozițiunea cuprinsă în art. 517 al. 2, ceea ce nu poate fi atribuit legiuitorului; din contra, în urma modificării procedurii penale dela 15 Septembrie 1943, această dispozițiune nu numai că a fost menținută, dar ea a fost chiar lărgită, prin adăogirea și a altor moduri de respingere a recursului, așa cum s'a arătat mai sus.

Că așa fiind și cum în speță este constatat că deciziunea condamnatoare a fost atacată în prealabil de condamnat cu recurs, care a fost respins ca nemotivat, urmează a vedea că contestațiunea introdusă de recurent, prin care pretindea că procedura pentru termenul de judecată la fond nu a fost îndeplinită în conformitate cu legea, era admisibilă, deși partea nu invocase și nulitatea comunicării acelei deciziuni, și prin consecință, a decide că respingându-i ca inadmisibilă acea contestațiune pe considerațiunea sus expusă, a dat o greșită interpretare textelor art. 515 pct. 2 și 517 al. 2 și principiilor ce se degajă din aceste texte, mai sus expuse, pronunțând astfel o deciziune care urmează a fi casată cu trimitere spre o nouă judecare.

Pentru aceste motive . . . admis recursul.

(*Cas. II, complet divergență, Decizia penală Nr. 2376/1943. Președinția D-lui M. Mosgos, președinte*).

NOTA I.— Decizia mai sus reprodusă, pronunțată de secțiunea penală a Înaltei Curți, în complet de divergență, prezintă o deosebită importanță și cheamă atențiunea practicienilor, pentru că fixează cadrul de aplicațiune al uneia din dispozițiunile legale, cea mai discutată, din materia mereu frământată a contestației penale.

Integrată într'un sistem de interpretare, inaugurat în această materie printr'o răsunătoare decizie, fixatoare de jurisprudență—decizia No. 740 din 4 Martie 1941—ce a stărnit la timpul ei interesante discuții contradictorii (a

se vedea P. R. 1942 I pag. 21 cu notele I. Drăgănescu și M. Bărcă), ea împinge și completează acest sistem, după umila noastră părere într'un chip nu prea fericit, punând capăt diversității soluțiilor instanțelor inferioare.

Se știe că Înalta Curte, fiind chemată să se pronunțe asupra chestiunii, dedusă în fața complexului de divergență, dacă este admisibilă contestația la ultima instanță de fond atunci când partea, nefăcând recurs, se plânde numai de vicierea procedurii de chemare pentru ziua când s'a judecat afacerea, fără însă a se plânde și de lipsa sau viciata comunicare a hotărârei ce s'a pronunțat împotriva-i, a decis că o asemenea contestație este inadmisibilă, întrucât cele două condițiuni prevăzute de art. 515 pt. I Nr. 1 pr. penală (atunci art. 515 pct. 2) sunt cerute cumulativ, iar partea avea la dispoziție calea ordinară a recursului, hotărârea fiindu-i legal comunicată.

Fixând caracterul de cale extraordinară de atac al contestației, Înalta Curte arăta prin citata decizie, că ceea ce a făcut pe legiutor să consacre dispozițiunea art. 515 pct. 2 pr. pen., a fost considerațiunea că partea, neputând recurge la exercitarea căii de atac ordinară a recursului, întrucât nu avea cunoștința de cuprinsul hotărârei ce nu-i fusese comunicată, i s'a dat astfel posibilitatea de a înălțura pe calea contestațiunii executarea greșit pornită în contra sa, a unei hotărâri ce nu devenise definitivă.

Prin decizia ce adnotăm, Înalta Curte a avut să hotărască dacă, în cazul când s'a făcut recurs, care a fost respins în condițiunile art. 516 al. 2 pr. pen. (art. 517 înainte de modificarea din 25 Iunie 1943), mai este nevoie pentru admisibilitatea contestației, ca cele două condițiuni puse de art. 515 pct. I Nr. 1 să fie îndeplinite cumulativ sau este suficient numai, ca procedura de chemare pentru ziua când s'a judecat cauza să nu fi fost legal îndeplinită.

Punând alături cele două texte în discuțiune și interpretându-le combinat, Înalta Curte ajunge la concluzia, că cele două condițiuni, prevăzute de art. 515 pct. I Nr. 1 pr. pen., se cer întrunite concomitent numai în ipoteza când hotărârea condamnatore a rămas definitivă la instanța de fond, fără a fi fost atacată de condamnat cu recurs la Înalta Curte; în ipoteza însă, în care hotărârea condamnatore a fost atacată cu recurs și acest recurs a fost respins într'unul din modurile arătate de art. 516 al. 2, pentru admisibilitatea contestației este suficient numai, ca procedura de chemare pentru ziua când s'a pronunțat această hotărâre să nu fi fost îndeplinită în conformitate cu legea.

Singurul argument. în sprijinul acestei interpretări, îl trage Înalta Curte din aceia, că, în interpretarea contrarie, s'ar fi făcut inaplicabilă—fără a arăta însă de ce—dispozițiunea înscrisă în art. 516 al. 2, ceea ce nu poate fi atribuit legiutorului, care, dimpotrivă, a lărgit câmpul ei de aplicațiune prin modificarea adusă procedurii penale la 15 Septembrie 1943 (această dată este greșit indicată, ea fiind în realitate aceia de 25 Iunie 1943).

Față de motivarea sumară a soluțiunii Înaltei Curți, socotim că nu sunt de prisos câteva considerațiuni asupra problemei pusă în discuțiune.

Contestația penală, ca și cea civilă de altfel, este necontestat o cale extraordinară de atac. Acest caracter l-a avut atât sub imperiul vechii proceduri penale, cât și în noul cod astăzi în vigoare. Aceasta rezultă nu numai din locul ce-i este rezervat în cod,—în titlul ce tratează despre „Căile de atac extraordinare”,—ci și din întreaga economie a textelor ce o reglementează.

Fiind o cale extraordinară de atac, potrivit principiilor generale ce guvernează materia, ea nu poate fi folosită decât în cazul când partea n'a putut recurge la căile de atac ordinară. De aici consecința logică, că atunci când partea a avut putința de a uza de calea de atac ordinară acordată de lege, pentru a remedia prejudiciul rezultat dintr'o nulitate procedurală și totuși nu s'a folosit de ea, calea contestației îi este interzisă, fiind presupus că a dat mulțumire pe hotărârea pronunțată în condițiuni ce ar fi putut atrage nulitatea ei.

Aplicația acestui principiu o face legiutorul în art. 515 pt. I Nr. 1 pr.

pen., când condiționează admisibilitatea contestației contra hotărârei pronunțată cu o viciată procedură de chemare a părții interesate, de faptul ca această parte să nu fi fost pusă în situațiunea de a putea uza de căile de atac ordinare acordate de lege, din cauza lipsei de comunicare sau a nulității acestei comunicări.

Dacă acest principiu, consacrat printr-o formulă generală în textul mai sus citat, își găsește întreaga aplicațiune în cazul când hotărârea contestată a fost pronunțată în primă instanță, când deci partea prejudiciată avea la îndemână calea apelului, nu tot astfel se întâmplă în ipoteza când această hotărâre a fost adusă de ultima instanță de fond și când partea nu putea invoca nulitatea procedurală a citării decât pe calea recursului.

Este știut că, potrivit disp. art. 474 p. I Nr. 4 pr. pen., neregulata procedură de chemare a părților pentru ziua când s'a pronunțat hotărârea se poate invoca în recurs, constituind o nulitate de formă ce duce la casare. Legiuitorul totuși, având în vedere caracterul oarecum special al acestei căi de atac, ce funcționează în condițiuni formale și de fond riguroase și cu un mecanism tehnic pretențios, a derogat prin art. 516 al. 2 pr. pen. del. principiul arătat mai sus, dând părții dreptul de a face contestație, *chiar dacă a uzat de calea recursului*, însă acesta a fost anulat sau respins într'unul din modurile prevăzute în text, când deci instanța de casare n'a fost pusă în situațiunea de a se pronunța asupra nulității procedurale invocate. În treacăt remarcăm, că dintre aceste moduri de respingere sau anulare, majoritatea din ele indică voința părții de a renunța sau a nu stăruie în judecarea recursului formulat.

Dl. profesor Vintilă Dongoroz justifică această îngăduință a legii. în cazul special al motivelor de nulitate ce reclamă verificări de acte și fapte și dovezi noi, „fiindcă, deși formal recursul este o cale ordinară deschisă „virtual oricărui împetricin, totuși substanțial această cale de atac nu funcționează real decât atunci când partea este în măsură să invoace motive „cari pot fi propuse înaintea instanței de recurs. Când atari motive lipsesc, „calea recursului deschisă virtual este inaccesibilă real și deci din punct de „vedere practic ea apare ca inexistentă“. (Jur. Gen. 1939, notă sub speța 412, pag. 396).

S'a susținut de unii adnotatori, eminenți juriști, că din combinarea art. 516 al. 2 cu art. 515 pct. I Nr. 1 pr. pen., ar rezulta că legiuitorul a intenționat a deschide calea contestației, chiar în cazul când partea a avut la îndemână și calea recursului, de care însă n'a înțeles să uzeze (I. Drăgănescu, P. R. 1942 I pag. 21). Această opinie pare a fi împărtășită și de Dl. Profesor Dongoroz, care, în nota citată, afirma că „din alin. 2 al. art. 517 (astăzi 516) „rezultă că legiuitorul nu a aplicat recursului regula generală, care interzice „folosirea unei căi extraordinare, atunci când nu s'a folosit calea ordinară“; — și mai departe, — că „fierec, logic și util a fost deci ca legea să îngăduie părților să recurgă la calea contestației, fără a mai uza inutil de calea „recursului“.

Pentru motivele ce vom arăta mai jos în concluziunile acestei note, socotim și noi că logica și utilitatea ar dicta admisibilitatea contestației, fără a mai recurge inutil la calea recursului, numai pentru a ocoli, în sistemul actual, regula generală înscrisă în art. 515 pct. I Nr. 1 pr. pen. Față însă de textele ce cârmuesc astăzi materia, a căror redacțiune nu permite o asemenea interpretare, nu putem împărtăși teza D-lui președinte Drăgănescu, teză de altfel repudiată categoric de Înalta Curte, care, prin decizia mai sus citată, spune clar, că „făcând aplicațiunea principiilor cari guvernează exercitarea „căilor de atac în materia nulităților procedurale, vizate de art. 515 pct. 2 „pr. pen., urmează a se decide că, *din moment ce recurentul n'a uzat de calea de atac ordinară a recursului* în contra deciziei Curții de Apel care „i-a fost legal comunicată, *nu avea deschisă calea extraordinară a contestațiunii* în condițiunile art. 515 pct. 2 pr. pen.“ Această soluțiune, după cum s'a văzut, este menținută și prin decizia ce amestă.

Dar, dacă textul art. 516 al. 2 pr. pen. nu poate fi interpretat în sen-

sul că legiuitorul a înțeles a deschide calea contestației, chiar când partea n'a uzat de calea recursului pe care o avea la îndemână, el totuși, prin redacțiunea-i defectuoasă, a putut prilejui o altă controversă, pe care Înalta Curte a voit s'o tranșeze, cu aceeași autoritate a complexului de divergență, prin decizia de față. Ea a adoptat soluțiunea care se impunea potrivit principiilor generale ce cărmuresc materia nulităților procedurale și care era conformă și rațiunii și spiritului textului, deși la prima vedere s'ar părea că contrazice formal însuși acest text și jurisprudența anterioară.

Într'adevăr, „cauza de contestație arătată la art. 515 pct. 1 Nr. 1“, de care vorbește art. 516 al. 2 pr. pen., nu este alta decât aceia care, precum s'a interpretat de Înalta Curte prin decizia citată, lega inseparabil neregulata îndeplinire a procedurii de chemare pentru ziua când s'a judecat afacerea, de lipsa de comunicare sau viciata comunicare a hotărârei pronunțate.

O interpretare pur literală a art. 516 al. 2 pr. pen. ar fi dus astfel la soluțiunea contrarie celei adoptate. Ea însă n'ar fi fost cea exactă. Este de toată evidența, că, din moment ce legea face admisibilă contestația, chiar după ce s'a izvit de calea recursului, înseamnă că partea *a avut puțința de a recurge la această cale*, de care a și uzat în fapt. Partea n'a fost deci împiedecată, de modul cum a fost făcută comunicarea hotărârei, de a uza de calea de atac ordinară acordată de lege, în speță recursul. Ce rost ar mai avea deci să se cerceteze regularitatea acestei comunicări, a cărei utilitate și rațiune nu este decât aceia de a pune partea în situațiunea de a lua cunoștință de hotărârea pronunțată în lipsă, pentru a putea exercita căile de atac legale. Nu vedem cum s'ar putea concilia logic, în interpretarea contrarie, exercitarea prealabilă a recursului cu cea de a doua condițiune a art. 515 pct. 1 Nr. 1, care cere ca partea să nu fi putut uza de căile de atac acordate de lege—in speță însuși recursul. Ar fi un non sens juridic, ca legea să impună o condițiune negativă, atunci când tot ea deschide calea contestației în situațiunea ce presupune exact condițiunea contrarie.

Iată pent u ce nu mai poate prezenta interes dacă și cum a fost făcută comunicarea hotărârei contestate, în ipoteza art. 516 al. 2, deoarece prin faptul că, înainte de a face contestație, partea a uzat de calea recursului, înseamnă, necontestat, că ea a luat, în fapt, cunoștința de această hotărâre.

Dacă soluțiunea adoptată de Înalta Curte, prin decizia ce adnotăm, este logică și conformă spiritului legii, privită din punctul de vedere al consecințelor ei practice nu este lipsită de inconveniente și prin aceasta de critici. Aceste critici se adresează însă legiuitorului iar nu interpretului. Să ne explicăm.

Interpretarea Înaltei Curți, fără vina ei, duce în mod practic și necesar la ocolirea de către cei interesați a condițiunilor art. 515 pct. 1 Nr. 1 pr. pen., care în urma acestei jurisprudențe apar mult mai grele. În toate cazurile în care cei condamnați nu vor descoperi nici o neregularitate comunicării hotărârei de condamnare, vor evita a-și întemeia contestația pe art. 515 pct. 1 Nr. 1, ci introducând în prealabil un recurs, tardiv desigur, pe care-l vor lăsa în părăsire, vor uza apoi de calea contestațiunei în condițiunile art. 516 al. 2, prevalându-se astfel numai de neregulata îndeplinire a procedurii de citare la termenul când s'a pronunțat hotărârea.

Iată cum, dintr'un text care în economia legii apărea ca de excepție, regula generală în această materie fiind aceia înscrisă în art. 515 pct. 1 Nr. 1 pr. pen., practica întemeiată pe această jurisprudență va face un text de frecvență aplicat une în viitor, ori de câte ori comunicarea hotărârei a fost bine făcută.

Căutând să satisfacă logica și principiile ce reglementează materia nulităților procedurale și a căilor de atac, în interpretarea unui text derogatoriu dela aceste principii și criticabil atât ca concepție cât și ca redactare, jurisprudența Înaltei Curți stabilită prin decizia de față va trimite, în mod inutil, în fața instanțelor de casare, pe toți cei care vor găsi preferabil pentru ei de a evita condițiunile art. 515 pct. 1 Nr. 1, pentru a se încadra în situațiunea prevăzută de art. 516 al. 2 pr. penală.

N'ar fi fost oare mai firesc, mai logic și mai util, —folosind însăși cuvintele d-lui profesor Dongoroz,—ca legiuitorul să fi dat dreptul la contestație, chiar în cazul când partea nu a uzat de calea recursului ce-i fusese deschisă printr-o comunicare valabilă, fără a o mai obliga a face un recurs de formă, inutil? S'ar fi evitat astfel situațiuni inechitabile și pierderi de timp ce întârzie executarea pedepsei, ca acelea ce rezultă din respingerea atâtor recursuri în această materie, pentru motivul, de exemplu, că instanța de casare, datorită mecanismului formalist al recursului, nu poate face verificarea actelor procedurale incriminate (vezi Dec. Nr. 1201/1943 Cas. II Compl. Div., în Jur. Gen. Nr. 3/1944).

Și s'ar fi realizat totodată, în fapt, acel deziderat, de atâtea ori exprimat, pe care legiuitorul ultimelor modificări aduse codului de procedură penală, prin legea din 25 Iunie 1943, pretinde a-l fi avut totuși în vedere și anume: suprimarea formalismului procedural excesiv și accelerarea judecăților și a executării, pentru realizarea unei promptitudini în aplicarea pedepsei. *)

CORNELIU ANGELESCU **Judecător de ședință Tribunalul Constanța**

NOTA II.— În ceea ce privește aplicațiunea art. 515 pct. 1 al. 2 pr. penală privitor la contestație, atât deciziunile Înaltei Curți de Casație cât și ale instanțelor de fond, au variat, dându-se soluțiuni diferite.

Aceste variațiuni de soluțiuni se datoresc modului diferit de interpretare a coniecției „și” aflată în art. 515 pct. 1 al. 2 pr. penală. În adevăr, art. 515 pct. 1 al. 2 pr. penală, dispune: contestația la executare se poate face „când procedura de chemare a învinutului pentru ziua când s'a judecat afacerea a cărei hotărâre se execută, nu a fost îndeplinită în conformitate cu legea „și” învinutul nu a putut uza de caile de atac acordate de lege, pentru că hotărârea instanței nu i-a fost comunicată sau comunicarea e nulă. Deci problema ce se pune este aceea, dacă pentru admiterea contestației este suficient numai vicierea „chemărei” învinutului pentru ziua când s'a judecat afacerea, ori în afară de vicierea citării, se mai cere cumulativ și vicierea de comunicare?

Astfel Înalta Curte secția II-a, prin decizia 111 din 17 Ianuarie 1941, (Juris. Generală Nr. 39/1941 speța 1045) decide că dispozițiunile art. 515 al. 2 pr. penală, trebuiesc înțelese în sensul, că dreptulla contestație exista atât în cazul când citarea a fost viciată, cât și atunci când comunicarea hotărârei nu a fost regulată, coniecțiunea copulativă „și” întrebuințată de legiuitor, urmând a fi interpretată în sensul alternativ al coniecției diiunctive „sau”.

Uterior, Înalta Curte secția II-a prin decizia 740 din 4 Martie 1941 (Jurisprudența rezumată de Buznea-Dragomirescu No. 792) în complet de divergență revine și decide, că după art. 515 pct. 1 al. 2 pr. penală, contestația va fi deschisă condamnatului, numai dacă este întemeiată pe nelegala îndeplinire a procedurii de chemare pentru ziua când s'a judecat afacerea și în același timp și pentru considerațiunea că hotărârea nefiind-i comunicată sau comunicarea a fost viciată, n'a putut uza de caile de atac ordinare acordate de lege.

După aceste două deciziuni cari nu se pot concilia, Înalta Curte de Casație S. II-a, tot în complet de divergență, prin decizia Nr. 1201/1943 (Juris. Generală 3/1944), având de rezolvat un recurs prin care se ataca vicierea procedurii, statuează „că atunci când prin recurs se atacă vicierea procedurii, și când pentru cunoașterea domiciliului ultim al părții instanța de casare ar fi nevoită să verifice diferite p.țițiuni și lucrări ale dosarului, prin urmare să facă verificări de fapt, cece excede atribuțiunile sale, motivul de casare devine inadmisibil și urmează a fi înlăturat ca atare, iar ca consecință, recursul urmează a se respinge ca nefondat, rămânând deschisă recurentului pentru învederarea nulității calea contestației”.

*) A se vedea „Indrumările” legii din 25 Iunie 1943, în ediția oficială a Codului de procedură penală.

Această decizie constituie un argument în sprijinul primei soluțiuni, dată prin decizia 111/1941, în sensul că cele două condițiuni sunt cerute alternativ, iar nu cumulativ, căci dacă verificarea procedurii dela instanța de fond, este pe drept cuvânt refuzată în instanța de casare, constituind verificări de fapt, apare ca superfluă condițiunea cumulării viciului de citare cu viciul de comunicare în materie de contestație, căci a obliga partea a face recurs și apoi instanța de casare să o trimeată tot la contestație, urmează de a se admite pe calea ocolită, ceea ce se refuză direct și aceasta credem că ar fi contrar spiritului legii, impunându-se un formalism prea excesiv.

Prin speța de mai sus, sub care ne-am permis a pune aceste scurte notări, Înalta Curte secția II-a, tot în complet de divergență, — ceea ce denotă că această chestiune este destul de spinoasă, — printr-o discriminare destul de subtilă, se apropie parțial tot de soluția dată de decizia 111/1941.

Astfel, decizia Nr. 2376 ce adnotăm, distinge două situațiuni:

1. Se va cere existența concomitentă a celor două condițiuni, — anume și a viciului de citare și a viciului de comunicare, — numai în cazul când hotărârea condamnatore a rămas definitivă la instanța de fond, deci fără a fi fost atacată de condamnat cu recurs la Înalta Curte.

2. În ipoteza însă, în care hotărârea condamnatore a fost atacată cu recurs de cel condamnat, indiferent dacă recursul a fost respins ca nemițivat, tardiv, neregulat, etc., (art. 517 pct. 2) va fi suficient pentru admiterea contestației, numai existența viciului de citare.

Socotim — dacă ne este permis a spune — că această discriminare a celor două situațiuni este vulnerabilă. Nu-i mai puțin adevărat, că ceea ce a gravitat pentru această soluțiune, a fost principiul că legile trebuie să se interpreteze în sensul în care pot avea o aplicațiune, deoarece Înalta Curte motivează... „căci altfel, dacă i s'ar mai pretinde contestatorului să dovedească și nulitatea comunicării deciziei (în situațiunea dela pct. 2), ar duce la concluziunea de a se face inaplicabilă dispozițiunea cuprinsă în art. 517 al. 2, ceea ce nu poate fi atribuit legiuitorului“.

Dar tocmai pe baza principiului de mai sus, și din însuși art. 517 al. 2, se poate trage concluziunea logică, care ilustrează și mai mult că deciziunea Nr. 111 pare a fi mai aproape de echitate și spiritul legii, deoarece prevede că dispozițiunile art. 515 pct. 1, al. 2 cuprind situațiuni distincte. Astfel Înalta Curte prin decizia Nr. 2376/1943, spune că este suficient ca un contestator să fi făcut un recurs tardiv, pentru a căpăta dreptul la contestație. Așa dar, urmează că un condamnat a cărui hotărâre după comunicare a rămas definitivă prin expirarea termenului de atac, face totuși un recurs tardiv, conform soluțiunii Înaltei Curți, recurentul capătă dreptul la contestație după respingerea acestui recurs tardiv, cerându-i-se de instanță numai una din condițiunile de la art. 515 pct. 1, al. 2 pr. penală. Iar dacă condamnatul nu a făcut acel recurs tardiv, tot în cadrul deciziei 2376, urmează i se pretinde la contestație, cumulativ, cele două condițiuni menționate de art. 515.

Deci pentru similitudine de situațiuni, se dau două soluțiuni diferite, sprijinite e drept și pe art. 517, ceea ce-i criticabil, căci nu se poate susține că cel ce a făcut un recurs tardiv, inoperant de altfel, trebuie să aibă o situație favorabilă față de cel necitat regulat la prima instanță, care dorește rejudecarea în fața primei instanțe prin facerea directă a contestației.

Această soluțiune se impune atât din punct de vedere logic, cât și al echității, deoarece a admite soluțiunea contrarie, — că ambele condițiuni trebuie să întrunească „cumulativ“, — înseamnă a-i lua părții o instanță de fond, lucru înzădărnice, deoarece vicierea procedurii nu provine din culpa contestatorului, ci a agentului instrumentator și a instanței care nu a verificat în prealabil regularitatea procedurii.

Astfel, sunt întâlnite deseori hotărâri, cari prin admiterea contestației anulează numai procedura de înmânarea hotărârii, contestatorul putând astfel introduce apel în termen, — deși partea a cerut și anularea hotărârii primei instanțe, pentru neregularitatea citării pentru ziua când s'a dat acea hotărâre.

Desigur că se poate susține, că prin efectul devolutiv al apelului,

instanța de apel fiind investită cu judecarea întregului proces, partea trebuie să fie mulțumită cu această soluțiune. Socotim însă că acest argument cade față de principiul celor două grade de jurisdicțiune, căci dacă este adevărat că instanța de apel va examina din nou pricina, nu-i mai puțin adevărat că lipsa contestatorului la prima instanță, nefăcându-se din cauza sa, l-a privat de o instanță de fond, în care, față de probele ce va fi administrat, soluțiunea ar fi putut fi alta.

Recunoaștem că legiuirile penale sunt de strictă interpretare, dar nu-i mai puțin adevărat, că atunci când pentru elucidarea unui text este nevoie de a interpreta, trebuie să alegem modul de interpretare în așa fel, ca intențiunea legiuitorului să rezulte din îmbinarea legii cu spiritul ei, cu atât mai mult, cu cât prin alt mod se ajunge la situațiuni inegale de strict formalism. A trimite condamnatul întâi la un recurs tardiv și apoi la contestație, dispensat de condițiunea cumulării, face să ne amintească de vechea instituție a vânzării la romani, — per aes et libram, — când deși se inventase moneda, desființându-se dragul, totuși din cauza formalismului și solemnității excesive, vânzarea nu era perfectă până nu se atingeia moneda de balanță, în amintirea cântăririi de odinioară a barelor metalice. Desigur că și o precizare prin modificarea art. 515 se impune.

ION NEGULESCU
Jude ședință Constanța

Inalta Curte de Casație și Justiție S. II-a

Audiența din 9 Februarie 1943.

SPEȚA Nr. 31. Recuzarea magistraților. Respingere. Căi de atac. În procesele de sabotaj apelul împotriva unor asemenea încheeri este inadmisibil. Rațiune. (Art. 64 pr. pen.).

Prin art. 64 pr. pen. legiuitorul fixând regula, că încheerea de respingere a recuzărei poate fi atacată cu apel numai odată cu fondul, prin aceasta a statornicit și principiul, că asemenea încheeri nu sunt susceptibile de apel decât în cazurile în care și hotărârea asupra fondului procesului, în care a fost propusă recuzarea, este susceptibilă de o atare cale de atac.

CURTEA: Asupra recursului introdus de Mihalecz Ștefan, prin apărătorul său Andrei Brudariu, contra încheierei nr. 285 din 20 Februarie 1942 a Curții de Apel Timișoara S. III:

Având în vedere că din cuprinsul încheierei atacate cu recurs și din lucrările cauzei se constată, că prin cartea de judecată penală nr. 18 din 19 Ianuarie 1942, Ștefin M halecz, fiind condamnat la 25.000 de lei amendă pentru infracțiunea prevăzută de art. 32 alin. a și b combinat cu art. 38 din legea pentru activarea producției și reprimarea speculei ilicite și inculpatul atacând cu recurs sus zisa carte de judecată, la termenul de judecarea recursului apărătorul inculpatului, Adrian Brudariu, a introdus o cerere de recuzarea primului-președinte și a tuturor judecătorilor Tribunalului Timiș-Torontal.

Cererea aceasta, potrivit prevederilor art. 62 alin. III pr. pen., fiind înaintată Curții de Apel spre judecare, întrucât privea pe toți judecătorii tribunalului, Curtea de Apel, prin încheierea adusă în recurs, a respins-o ca nefondată.

Văzând motivele de casare, astfel enunțate:

I. „Nulitatea de formă prevăzută de art. 474 alin. 1 pct. 4 pr. pen., comisă de instanța de fond prin nerespectarea art. 64 pr. pen.“

II. „Nulitatea de fond prevăzută de art. 474 alin. II pct. 7 pr. pen., comisă de instanța de fond prin respingerea cererii mele“.

Având în vedere că, prin aceste motive de casare, recurentul pretinde că încheierea Curții ar fi nulă pentru că e dată cu violarea art. 63 combinat cu 327 pr. pen., în camera de consiliu și nu pronunțată în ședință publică; că, mai adaugă recurentul, legiitorul a înțeles să încadreze între motivele de recuzare și raporturile existente între magistrați și reprezentanții părților, respectiv apărătorii lor, nu cum prin violarea art. 59 pct. 5 și 9 și 60 pr. pen. a pronunțat soluțiunea Curtea de fond;

Având în vedere că noul cod de procedură penală după ce, în art. 59, 60 și 61, enumără cazurile în care magistrații pot fi recuzați și persoanele îndreptățite a propune recuzarea, cum și condițiunile în care astfel de cereri au a fi formulate, iar în art. 62 dispune că recuzarea ajutorului sau a judecătorilor dela judecătoria se decide de judecătorul șef, iar a judecătorului șef de el însuși; că recuzarea judecătorului de instrucție sau a unui judecător dela celelalte instanțe se decide de complexul instanței respective; că recuzarea privind pe toți judecătorii unui tribunal se judecă de Curtea de Apel, aceea a tuturor judecătorilor unei Curți de Apel, de secțiunea penală a Curții de Casație, iar a judecătorilor secțiunii penale a Curții de Casație se judecă de Secțiunile Unite ale Curții de Casație, prin art. 63 și 64 prescrie că instanța decide motivat asupra recuzărei în camera de consiliu; că încheierea asupra recuzărei se citește în ședință publică; că încheierea priu care s'a admis recuzarea nu este supusă la nicio cale atac; că împotriva încheerii prin care s'a respins recuzarea se poate face apel odată cu fondul și, în fine, că atunci când instanța de apel constată că recuzarea a fost pe nedrept respinsă, reface toate actele și probele administrate la prima instanță;

Considerând că, fixînd regula că încheierea de respingere a recuzărei poate fi atacată cu apel numai odată cu fondul, prin aceasta legiitorul a statornicit și principiul, că asemenea încheeri nu sunt susceptibile de apel decât în cazurile în care și hotărârea asupra fondului procesului, în care a fost propusă recuzarea, este susceptibilă de o atare cale de atac;

Că, de aci și consecința, că împotriva încheerii de respingere a recuzărei, fie că această încheere este pronunțată de un tribunal sau de o Curte de Apel, în condițiunile art. 62, nu poate fi deschisă nici calea apelului la instanța superioară, decât în cazul în care instanța, care a pronunțat încheierea de respingere a

cererii de recuzare, este competentă să judece fondul procesului ca instanță de apel:

Că, într'adevăr, fiind de principiu că încheerile—indiferent de caracterul lor — fie ele pregătitoare sau přemergătoare, ori date asupra unor incidente anterioare soluționării fondului nu pot fi susceptibile de alte căi de atac decât de acelea ce pot fi folosite de părți împotriva hotărârei date asupra fondului, în mod logic urmează a se conchide, că și în materia recuzării, în care propunerile de recuzare nu pot fi privite decât ca simple incidente în cursul judecăței fondului, legiuitorul însuși, precizând caracterul hotărârilor prin care se rezolvă aceste cereri, le-a numit încheeri, are a-și găsi aplicațiunea regula de drept comun în materie de încheeri, după care încheerile pronunțate în cursul unui proces nu pot fi susceptibile de alte căi de reformare decât cele de care sunt susceptibile și hotărârile pronunțate asupra fondului procesului;

Considerând că, față de aceste principii, în cazul în care — ca în speță—fiind vorba de un proces de sabotaj, tribunalul înaintea căruia a fost propusă recuzarea tuturor judecătorilor lui este chemat să judece în primă și ultimă instanță pe inculpatul recurent, urmează a vedea că Curtea de Apel, chemată după lege să soluționeze cererea de recuzare, a pronunțat asupra acesteia o încheere definitivă, nesusceptibilă de vreo cale de atac, de vreme ce potrivit regulilor de competență materială în procesul de sabotaj și speculă ilicită imputat inculpatului recurent ea este chemată să judece, nu ca instanță de apel, ci ca instanță de casare, și prin consecință a decide că, în atare situațiune, în contra acestei încheeri nu poate fi admisibilă nici calea recursului la Inalta Curte;

Că, astfel fiind, recursul urmează a fi respins ca inadmisibil. Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul.

(Cas. II, Decizia penală Nr. 279/1943. Președinția D-lui Al. Macarovici, consilier).

Inalta Curte de Casație și Justiție Secția II-a

Audiența din 7 Iunie 1943.

SPEȚA Nr. 32. Asigurări sociale. Accident de muncă. Drepturile asiguratului. În ce cazuri răspunde patronul. Acțiunea pentru despăgubiri se poate intenta și concomitent cu acțiunea penală. (Art. 71 legea asigurărilor sociale; art. 6, 7 pr. pen.).

Art. 71 din legea asigurărilor sociale din 22 Decembrie 1938 dispunând, că asiguratul accidentat sau urmașii săi, în afară de pensia ce i se servește de Casa Centrală în baza asigurării, nu pot pretinde și daune conform codului civil, decât dacă o hotărâre penală definitivă va constata culpa-

bilitatea patronului său a unei terțe persoane, nu derogă dela regula generală înscrisă în art. 6 și 7 proc. pen. și nu interzice părții vătămate de a-și valorifica dreptul la despăgubiri concomitent cu urmărirea penală, în instanța penală; ceea ce oprește legea este numai condamnarea însăși la daune, care nu va putea avea loc fără o condamnare penală.

CURTEA: Asupra recursurilor declarate de Jude Adam, ca inculpat, și de societatea „Mica” S. A. R. Minieră, ca parte răspunzătoare civilmente, în contra deciziunii penale Nr. 648 din 8 Octombrie 1942 a Curții de Apel Arad.

Având în vedere că, prin sentința penală Nr. 157 din 7 Martie 1942, Tribunalul Zărând-Brad a condamnat pe numitul inculpat la un an închisoare corecțională și 5000 lei amendă, cu suspendarea executărei, în baza art. 467, 472 și 478 cod penal, comb. cu art. 103 cod penal, fiind găsit culpabil de faptul că, în calitate de prim minier al Soc. „Mica”, prin nesocotirea regulilor referitoare la lucru în minele de cărbuni, stabilite în scopul evitărei accidentelor, a provocat o exploziune care a produs leziuni corporale minierilor Zerin Petru, Burna Nicolae și Sipoș Petre pe care îi avea sub conducerea sa, iar aceste leziuni au cauzat moartea celui dintâi. Prin aceeași sentință a fost obligat în mod solidar cu Soc. Anon. Rom. „Mica”, ca parte civilmente responsabilă, la plata sumei de 300.000 lei cu titlu de despăgubiri civile față de erezii decedatului Zerin Petru, la plata sumei de lei 10.000 despăgubiri civile față de Sipoș Petru, cum și la 10.000 lei cheltueli de judecată față de părțile civile.

Că, atacând cu apel această sentință, inculpatul și răspunzătoarea civilmente, Curtea de fond, prin deciziunea recurată le-a respins ca nefondate apelurile și împotriva căreia ambii au declarat recurs. 1)

În ce privește recursul răspunzătoarei civilmente Soc. Anon. „Mica”;

Având în vedere că prin motivul 1 de casare, recurenta invoacă nulitatea prevăzută de art. 474 p. I, pct. 2, 3 și 6 procedura penală, susținând că conform art. 71 din legea asigurărilor sociale, instanțele de fond, Tribunalul și Curtea de Apel, nu erau competente a primi introducerea directă în cauză a părții civilmente responsabilă și a judeca pretențiunile de despăgubiri civile formulate contra sa, căci acele pretențiuni nu puteau forma obiectul unei acțiuni de drept privat concomitentă cu acțiunea penală, ci ele trebuiau să formeze obiectul unei acțiuni distincte în fața instanțelor ordinare și numai după obținerea în cauză a unei sentințe definitive de condamnare în penal; că, instanțele

1) Motivul de recurs al Inculpatului a fost omis, el fiind întemeiat pe denaturarea probelor.

de fond și în special Curtea de Apel omite a se pronunța asupra acestei apărări de natură a schimba soluțiunea procesului, și nu motivează respingerea excepțiunei de incompetență.

Considerând că potrivit art. 71 din legea asigurărilor sociale din 22 Decembrie 1938, asiguratul are dreptul la o pensie ce i se servește de Casa Centrală în baza asigurării, iar deosebit de aceasta și numai prin excepție, asiguratul care a suferit un accident datorit faptului, că patronul nu a prevenit acel accident prin măsurile prescrise chiar și după ce acele măsuri i-au fost în prealabil aduse la cunoștință prin procesele verbale de inspecție, sau în cazul când patronul sau o terță persoană este constatată culpabilă de accident și condamnată printr'o sentință definitivă, va putea intenta o acțiune în daune—asiguratul sau urmașii lui — contra persoanei culpabile și a acelor care răspund pentru ea conform codului civil, acțiune care va fi de competența instanțelor de drept comun și se prescrie în termen de doi ani dela data accidentului.

Considerând că potrivit art. 6 și 7 proc. penală, calea acțiunei civile concomitent cu acțiunea penală este deschisă părții lezate.

Că, art. 71 din legea asigurărilor sociale nu derogă dela această regulă și nu ridică părții lezate calea acțiunei sale pentru despăgubiri concomitent cu acțiunea penală.

Că o asemenea derogare, în lipsa unei dispozițiuni formale a legii, n'ar putea fi admisă pe cale de interpretare, căci ea ar nesocoti atât interesele societății, care nu urmărește înmulțirea inutilă a litigiilor, cât și interesele private ale părții civile și chiar ale răspunzătorului de daune, care, dacă n'ar putea figura în instanța penală și n'ar putea aduce acolo, în contradictoriu cu Ministerul Public, contribuția sa la descoperirea adevărului, s'ar vedea totuși expus într'o instanță civilă ulterioară, să nu-și mai poată valorifica probele, din cauza autorității pe cari hotărârile penale le au asupra instanțelor civile.

Că, de aceia, dacă art. 71 din legea asigurărilor sociale dispune, că asiguratul sau urmașii săi, în afară de pensia de asigurare, nu pot pretinde și daune conform dreptului civil, decât dacă o hotărâre penală definitivă va constata culpabilitatea patronului sau a unei terțe persoane, această dispoziție cată a fi interpretată în sensul care dă satisfacție atât intereselor generale ale societății, cât și intereselor private ale imprecinaților, și în consecință a se decide, că legea se ocupă expres de dreptul părții vătămate de a-și valorifica dreptul la daune în cazul când nu s'a constituit parte civilă, dar că art. 71 sus citat nu interzice părții vătămate de a-și valorifica dreptul la despăgubiri concomitent cu urmărirea penală, în instanța penală; că, ceeace oprește legea, este numai condamnarea însăși la daune, care nu va putea avea loc fără o condamnare penală.

Că, astfel fiind, Curtea de Apel sesizată cu judecarea ac-

țiunei penale a fost competentă de a judeca în cauză și acțiunea de despăgubiri a părții lezate, contra recurentei parte civilmente responsabilă; Că pronunțându-se asupra cererii de despăgubiri, urmează că ea implică s'a considerat competentă, iar lipsa de motivare asupra respingerii excepțiunei de necompetență ridicată de recurentă, nu poate atrage casarea deciziunei, fiind vorba de un motiv de pur drept, a cărei lipsă aparține acestei Înalte Curți de a o suplini.

Că motivul I de recurs fiind astfel neîntemeiat, urmează a se respinge.

Având în vedere că la pct. f. din motivul II de recurs ¹⁾ recurenta susține că, instanța de fond cu exces de putere și violarea art. 71 din legea asigurărilor sociale, face în cauză aplicățiunea art. 1003 cod civ., care nu își are aplicațiunea în speță, comițând prin aceasta nulitățile prevăzute la art. 474 p. II, pct. 2, 3, 6 și 7 procedura penală.

Considerând că art. 71 al suscitatei legi se exprimă clar că, în cazul culpei constatate în sarcina patronului printr'o sentință penală definitivă de condamnare, cum și în cazul când accidentul se datorește faptului că patronul nu a luat toate măsurile prescrise în vederea prevenirii accidentelor, chiar după ce i s'au adus în prealabil la cunoștință prin procesele verbale de inspecție, asiguratul sau urmașii lui pot intenta acțiune pentru despăgubiri contra persoanei culpabile și conform codului civil celor ce răspund pentru ea.

Că, prin urmare, principiile responsabilității pentru daune din codul civil se aplică în cazul culpei constatate a patronului, conform regulilor prescrise de art. 71 legea asigurărilor sociale și astfel fiind, Curtea de Apel nu a violat acest din urmă text de lege, nici n'a comis exces de putere aplicând în speță și principiile codului civil pentru stabilirea despăgubirilor alături de dispozițiile legii asigurărilor sociale.

Că astfel și ultima parte din motivul II de recurs fiind neîntemeiat, urmează a se respinge în întregime acest motiv.

Pentru aceste motive, Curtea... respinge recursurile.

(*Cas. S, II-a, Decizia Nr. 1380/1943. Președinția D-lui T. Tănăsescu, consilier.*)

N. R. — Înalta Curte de Casație în Secțiuni-Unite, prin decizia Nr. 52 din 22 Octombrie 1942 (P. Rom. 1943. I. 121), având să fixeze interpretarea art. 112—113 din legea asigurărilor sociale din 1933 — corespunzător art. 71 din noua lege a asigurărilor sociale din 22 Decembrie 1938, astăzi în vigoare = a decis că, în afară de cazurile limitativ prevăzute în aceste articole, în cari accidentul este datorit culpei patronului de a nu fi luat măsurile prescrise și aduse înainte la cunoștința lui pentru prevenirea accidentu-

1) Primele cinci puncte ale acestui motiv de casare au fost omise, ele neputând în discuție interpretarea vreunui text de lege sau vreun principiu de drept ci numai chestiuni de fapt.

lui, sau când accidentul provine din faptul unui terț, asigurații sau urmașii lor nu au deschisă calea dreptului comun pentru a putea cere dela patron, potrivit art. 998—1003 c. civ., reparațiunea integrală a prejudiciului suferit, ci au numai dreptul la renta sau pensiunea cuvenită potrivit acestei legi.

Noua lege a asigurărilor sociale, menținând principiul fixat de Înalta Curte, îl înscrie în însăși textul art. 71, precizând astfel caracterul excepțional al acțiunii în daune potrivit dreptului comun, limitată numai la cazurile expres prevăzute în textul acestui articol.

Curtea de Apel Constanța

Audiența din 28 Februarie 1944.

SPEȚA Nr. 33. Denunțare calomnioasă. Elemente. Stabilirea prealabilă a verității faptelor denunțate. Chestiune prejudicială de hotărâre.

Fizionomia juridică a delictului de denunțare calomnioasă cere ca element constitutiv, în afara elementelor principale componente — material și intențional — și stabilirea prealabilă că faptele denunțate sunt calomnicase și această constatare trebuie făcută de autoritatea sesizată cu plângerea, deoarece veracitatea faptelor denunțate nu poate fi stabilită de instanța ce judecă acțiunea în denunțare calomnicasă.

Deciziunea asupra verității sau falsității faptelor aleagate constituie o chestiune prejudicială de hotărâre, în sensul că, fără ca exercițiul acțiunii penale să poată fi ținut în loc de lipsa unei atari deciziuni, este necesar însă ca, mai înainte de a se păși la judecarea acestei acțiuni, să se decidă de către autoritatea ce a fost sesizată cu plângerea sau denunțul incriminat calomnios, asupra faptelor aleagate, dacă sunt sau nu corespunzătoare adevărului.

CURTEA, în majoritate: Având în vedere că în ședința dela 17 Ianuarie 1944, cu ocazia judecării prezentei cauze, Curtea a rămas în divergență asupra chestiunii de a se ști, dacă faptul imputat apelantei Cîncă constituie sau nu delictul de denunțare calomnioasă, o opinie fiind pentru respingerea apelului ca nefondat, iar altă opinie, a majorității, fiind pentru admiterea apelului, reformarea sentinței de condamnare și achitarea apelantei, pe considerațiunea de drept că faptul pus în sarcina inculpatei nu întrunește elementele constitutive ale delictului de denunțare calomnioasă, prevăzut și pedepsit de art. 269 c. pen., întrucât autoritatea căreia i-a fost îndreptat denunțul nu a stabilit în prealabil dacă alegațiunile făcute de apelantă sunt false.

În vederea vidării acestei divergențe, Curtea s'a constituit în complet de divergență, sub președinția D-lui Demostene Rădulescu, Președintele Curții.

Având în vedere concluziile D-lui Procuror General și ale apărării, care au susținut că apelul este fondat și cătă a fi admis, întrucât veracitatea faptelor denunțate n'a fost în prealabil stabilită de autoritatea respectivă.

Având în vedere obiectul divergenței, motivele de drept și de fapt arătate în separatele opinii dela dosar, concluziunile D-lui Procuror General și susținerile apărării, Curtea are a stabili în speță chestiunea de principiu, dacă delictul de denunțare calomnioasă este consumat mai înainte de a se verifica falsitatea faptelor denunțate.

Considerând că potrivit art. 269 c. pen., delictul de denunțare calomnioasă există ori de câte ori cineva face înaintea unei autorități un denunț sau o plângere, prin care acuză o altă persoană de săvârșirea unei infracțiuni, știind că afirmațiunea sa este mincinoasă.

Că deci, pentru existența juridică a acestui delict e necesară, ca prim element constitutiv, existența unei plângeri sau denunț adresat unei autorități prin care cineva este acuzat de săvârșirea infracțiunii, al doilea element fiind știința agentului că denunțarea făcută este calomnioasă, adică relatarea faptelor denunțate nu corespunde realităților.

Deși, în genere, prezența celor două elemente principale componente — material și intențional — este suficientă pentru existența unei infracțiuni, fizionomia juridică a delictului de denunțare calomnioasă cere ca element constitutiv și stabilirea prealabilă că faptele denunțate sunt calomnioase și această constatare trebuie făcută de autoritatea sesizată cu plângerea, deoarece veracitatea faptelor denunțate nu poate fi stabilită de instanța ce judecă acțiunea în denunțare calomnioasă, ca în delictele de calomnie și insulă, pentru că legea nu prevede aceasta, iar, pe de altă parte, pentru că tribunul corecțional este incompetent ratione materiae de a face astfel de verificări (în acest sens Garraud ed. II, vol. V, pag. 2056; Garçon vol. I, pag. 1071-72 cod penal; Blanche V. pag. 433; D-l Ionescu-Dolj, Dongorozi, în adnotări sub art. 269, Codul penal comentat și adnotat).

Având în vedere că aproape întreaga doctrină franceză și română este constant de părere, că deciziunea asupra verității faptelor denunțate nu este o chestiune prealabilă care intră în competența instanței sesizată cu judecarea reclamațiunii de denunțare calomnioasă, ci constituie o chestiune prejudicială, care trebuie să fie cercetată sau judecată de o altă instanță, competentă după materie.

Că, dacă această deciziune asupra verității sau falsității faptelor alese este prejudicială, exercițiul acțiunii penale nu poate fi influențat și nici ținut în loc de lipsa unei atare deciziuni, chestiunea aceasta fiind prejudicială numai la hotărârea ce urmează a se da asupra reclamațiunii de denunțare calomnioasă; de aci necesitatea ca, mai înainte de a se păși la jude-

care a unei astfel de reclamațiuni, să se decidă de către autoritatea ce a fost sesizată cu plângerea sau denunțul bănuit calomnios, asupra faptelor aleagate, dacă sunt sau nu corespunzătoare adevărului, pentruca instanța de judecată — în raport cu concluziile la care s'a ajuns — să constate existența sau inexistența delictului de denunțare calomnioasă.

Având în vedere că, în speță, reclamațiunea făcută de apelanta Anghelina Clincă, reclamațiune prin care numita aduce acuzațiuni lui St. Grosu, Primarul com. Babadag-Tulcea, n'a fost cercetată de organele administrative de resort, din care cauză nu se poate ști dacă faptele aleagate sunt false sau corespund realității.

Că, neexistând nici o deciziune asupra acestei plângeri din partea unei autorități administrative, deciziune din care să rezulte fie clasarea plângerei, fie constatarea veracității faptelor denunțate, — Curtea în majoritate — D-l Consilier Al. Grefiens menținându-și prima opinie — găsește necesar, ca, mai înainte de a se statua asupra acestei reclamațiuni de denunțare calomnioasă, să se intervină la Prefectura Jud. Tulcea pentru a se efectua — pe baza plângerei Anghelinei Clincă — ancheta ordonată de Preșidenția Consiliului de Miniștri contra primarului St. Grosu.

În scopul acesta se va înainta Prefecturii Jud. Tulcea copie depe reclamațiunea făcută de Anghelina Clincă și copiile depe adresele Nr. 6277/942 și Nr. 71925/942 dela pag. 27 și 28 din dosarul Tribunalului, cerând a ni se comunica rezultatul anchetei mai înainte de 27 Aprilie a. c., când se fixează termen de judecată în această cauză.

Opinie separată

Subsemnatul Alexandru G. Grefiens, consilier, pentru considerațiunile mai jos expuse, difer de opiniunea⁷ majorității, fiind de părere de a se respinge ca nefondat apelul declarat în contra sentinței Tribunalului Tulcea S. I-a Nr. 1071 din 18 Octombrie 1943, prin care inculpata Anghelina Clincă, pentru delictul de denunțare calomnioasă, prevăzut și penat de art. 269 cod penal combinat cu art. 157 cod penal, a fost condamnată la una lună închisoare corecțională.

Inculpata Anghelina V. Clincă, din comuna Babadag jud. Tulcea, a adresat Conducătorului Statului o plângere, înregistrată la Președinția Consiliului de Miniștri sub Nr. 71925 din 18 Noiembrie 1942, prin care arată că este soția unui mobilizat și nu primește nici un fel de ajutor, fiind omisă și isgonită dela ajutoare; că la primărie, d-l primar Stefan G. Grosu a refuzat să-i deie un bon de măcinat niște orz, luând-o la goană; că a fost dusă la poliție și arestată pentrucă a refuzat să-i văruiască casă; că acesta, reclamantul Stefan G. Grosu, a scăpat dela concentrare semnându-și singur biletul de lăsare la vatră; că face lucrări

pentru primărie fără deviz, și, în încheiere, cere protecția Conducătorului Statului.

Președinția Consiliului de Miniștri transpune acest denunț Prefecturii Județului Tulcea, autoritate care o trimite primarului comunei Babadag, care la rândul său sesizează poliția orașului Babadag cu facerea cercetărilor.

Stabilindu-se că semnatara denunțului este inculpata Anghelina V. Clinea, care și-a recunoscut semnătura, susținând însă că nu a cunoscut întregul său cuprins, fiind redactat și scris de către o altă persoană, pe care a refuzat să o denumească, actele de cercetare în urma cererii reclamantului Stefan G. Grosu se înaintează parchetului Tulcea, care, prin rechizitorul introductiv Nr. 605 din 28 Ianuarie 1943, a deschis acțiune publică în contra inculpatei Anghelina V. Clinea, pentru delictul de denunțare calomnioasă, prevăzut și penat de art. 269 cod penal.

Având în vedere că este necontestat, că plângerea adresată Conducătorului Statului a fost semnată de către inculpata Anghelina V. Clinea; că este fără interes de a se mai examina susținerea inculpatei că nu a cunoscut întregul cuprins al plângerei, atâta vreme cât aceasta știind să scrie și să citească, a fost în măsură să cunoască toate învinuirile aduse reclamantului, deși au fost scrise la mașină de o altă persoană.

Că prin această plângere scrisă adresată unei autorități, îndeplinind deci elementul publicității, s'a adus reclamantului Stefan G. Grosu, primarul comunei Babadag, care se afla sub controlul și dependența acesteia, o serie de învinuiri determinate precis în plângere, unele în legătură cu pretenziile lezări a propriilor sale interese, altele privind chestiuni, cari nu au nici o dependență cu interesele sale personale și anume, învinuiri cari interesează administrația comunală, precum și faptul grav, că reclamantul, pentru a scăpa de concentrare, și-a semnat singur biletul de lăsare la vatră pe când era locotenent la comenduirea P. S. a Regimentului 3 Artilerie Franța, fapte, cari dacă ar fi adevărate, l-ar expune la pedepse penale, sancțiuni disciplinare și la disprețul cetățenilor.

Că, sub acest raport, elementul material al delictului este întrunit.

Având în vedere, că legea ca element subiectiv cere ca denunțarea să fi fost făcută cu intenția sau cu conștiința că prin acea denunțare acuză o persoană nevinovată și că în urma denunțului se va începe o urmărire judiciară sau disciplinară, producându-i astfel un rău sau un prejudiciu.

Că, atâta timp cât denunțatorul poate să facă dovada veracității faptelor imputate denunțatului, probă care se poate face prin orice mijloc, în lipsa intenției culpabile de a vătăma onoarea sau interesele persoanei vizate, delictul de denunțare calomnioasă nu poate să fie constituit în toate componentele sale.

Chestiunea care se pune și discutată în doctrină și contro-

versată în jurisprudență este aceea de a se ști, cui incumbă proba verității imputărilor aduse prin denunț, adică, care este calea prin care falsitatea faptelor denunțate urmează să fie constatate?

În principiu, Tribunalul chemat a judeca și a se pronunța asupra unui delict de denunțare calomnioasă nu se poate opri în cursul judecății, sub motiv că, în prealabil, ca o chestiune prejudicială, înainte de a păși la cercetarea culpabilității denunțatorului, urmează să se stabilească veracitatea faptelor imputate denunțatului, constituind deci o regulă comună că judecătorul sesizat cu judecata denunțarei calomnioasă este competent să verifice și să stabilească și învinuirile aduse persoanei vizate, pentru ca apreciind asupra tuturor faptelor, să fie în măsură să se pronunțe asupra tuturor elementelor delictului.

Mersul Justiției nu poate să fie stânjenit prin nenumărate conflicte de jurisdicție, ce s'ar naște din diverse anchete administrative, a căror decizii i-ar fi cu totul străine, judecata acestui delict neputând fi determinată prin astfel de decizii, ci, ceiace instanța hotărăște, trebuie să fie rezultatul unor dezbateri făcute contradictoriu cu părțile în proces.

O anchetă administrativă, ori câtă încredere s'ar pune în imparțialitatea organelor de cercetare, nu prezintă acelaș element de certitudine pentru a forma baza unei hotărâri judecătorești, fiindcă în asemenea anchete informațiunile și datele sunt culese în mod secret și nu contradictoriu. Asemenea anchete pot să motiveze cu suficiență luarea de măsuri disciplinare, dar nu poate constitui, prin ea însăși, o probă determinantă în soluționarea procesului.

În doctrină și în jurisprudență s'a făcut totuși o discriminare, o distincțiune și anume dacă faptul denunțat ar constitui un delict sau o crimă, în care caz veracitatea sau falsitatea faptelor denunțate formează o chestiune prejudicială, care interesând ordinea publică este neapărat necesar să fie deferită organelor legale de cercetare, sau dacă faptul denunțat constituie un act pur administrativ, în care caz, pentru considerentele mai sus expuse, instanța nu are căderea să suspende judecarea până ce autoritățile administrative sub controlul și dependența cărora se găsește cel denunțat, prin anchetele ce le-ar ordona, să stabilească veracitatea sau falsitatea învinuirilor aduse.

Autoritatea administrativă nu este obligată a da curs și a dispune anchetarea ori căror denunțuri sau plângeri aduse unui funcționar, care se găsește sub controlul ei erarhic, așa că, în speță, reclamantul îndeplinind un rol de conducere în comuna Babadag în calitate de primar, și fiind învinuit de o serie de abateri dela îndatorirea sa de funcționar public, organele superioare sub controlul cărora se găsește reclamantul, pentru a nu știrbi deci prestigiul și autoritatea morală a celui învinuit și mai ales încrederea publică, pe care fiecare cetățean trebuie s'o aibă

în autoritatea comunală pe care o conduce, nu au dat curs acestui denunț, considerându-l ca o acțiune temerară făcută cu rea credință, dintr'un spirit de ură și răzbunare, interesul social apărând în acest caz ca o măsură de ocrotirea celor vizați în astfel de denunțuri, a căror moralitate și probitate nu poate să fie nici măcar bănuită.

Având în vedere că inculpata nu a cerut și nu a făcut în instanță dovada veracității faptelor imputate reclamantului, așa că singură existența acestui denunț scris, prin care se acuză reclamantul de o serie de abateri grave dela îndatoririle sale legale, este suficientă pentru ca delictul de denunțare calomnioasă să fie constituit în toate elementele sale componente.

(C. Apel Constanța, Incheerea penală Nr. 1307/1944. Președinția D-lui Demostene Rădulescu, președinte; redactor D-l Ioan V. Leonardy, consilier. Apelanta prin D-l avocat Traian Șeitan).

Curtea de Apel Constanța

Audiența din 20 Martie 1944.

SPEȚA Nr. 34. Căi de atac în penal. Hotărâre de condamnare. Recursul părții civile. În ce cazuri este admisibil.
(Art. 495 pct. 4 și art. 439 pr. pen.).

Potrivit art. 495 pct. 4 pr. pen., partea civilă nu poate ataca cu recurs hotărârea de condamnare sau de achitare a inculpatului, decât numai împotriva dispozițiilor referitoare la pretențiunile civile și cheltuelile de judecată, cu singura excepție prevăzută de al. penultim acelaș articol.

Față de acest principiu, este inadmisibil recursul părții civile, care atacă numai temeiurile juridice ale achitării inculpatului, fără însă a invoca vreo nulitate comisă de instanța de fond în respingerea despăgubirilor civile sau a cheltuelilor de judecată cerute înaintea acesteia.

CURTEA: Asupra incidentului ridicat de intimata Steliana Fl. Gherghina, că recursul Ministerului este inadmisibil în speță și prin consecință nici motivul de recurs ridicat din oficiu de D-l procuror general, pentru cazul de nulitate prevăzut de art. 474 partea II pct. 8 pr. penală, nu poate fi luat în considerare de Curte, atâta timp cât în speță nu s'a introdus și de Ministerul Public recurs în termenul legal.

Având în vedere că, în contra sentinței penale cu nr. 116 din 14 Ianuarie 1944 a Tribunalului Constanța Secția I-a, Ministerul Economiei Naționale, Subsecretariatul Minelor, Industriei și

Comerțului, introduce recursul de față, prin care se plânde de exces de putere și violarea art. 42 al. ultim din legea 304, pentru colectarea și distribuirea lânei, din 10 Aprilie 1942, prin aceia că Tribunalul, ca instanță de apel, admite în parte apelul contravenientului și reduce amenda aplicată prin Decizia Ministerială, în contra dispozițiilor categorice ale art. 42 al. final din legea de mai sus, care prevede că prin justiție nu pot fi reduse amenzile, instanța de fond argumentând că prin acest text legiuitorul a înțeles că justiția nu poate reduce amenzile sub minimumul legal.

Având în vedere că din sentința recurată se constată că s'a admis în parte apelul contravenientei Steliana Fl. Gherghina, făcut contra deciziei cu nr. 17720/943 a Subsecretariatului de Stat al Industriei, Comerțului și Minelor și s'a redus amenda aplicată contravenientei dela suma de lei 19.000 la suma de 14.000; că Ministerul Economiei Naționale nu s'a constituit în fața instanței de fond parte civilă, iar prin petiția de recurs nu invoacă în prealabil vreun caz de nulitate referitor la despăgubirile civile sau la cheltuelile de judecată, ci atacă însăși temeiurile juridice ale aplicării pedepsei penale.

Considerând că este de principiu că părțile vor beneficia de căile de atac în forma și în condițiunile edictate de lege.

Considerând că deși art. 439 din pr. penală, care se ocupă în mod general de părțile îndreptățite a folosi căile de atac, enumeră pe lângă inculpat, Ministerul public, partea civilmente responsabilă și pe orice altă persoană autorizată de lege, totuși art. 447 pr. penală, ce urmează art. 439, precizează că dispozițiunile din acest titlu se aplică numai întrucât nu se dispune altfel în capitolul respectiv al fiecărei căi de atac sau prin vreo lege specială.

Că situațiunea Ministerului Economiei Naționale, prevăzută în art. 39 al. final din legea pentru colectarea lânei, că Statul va fi citat prin Ministerul Economiei Naționale, nu poate fi, chiar în interpretarea cea mai largă, decât aceea de parte civilă și în care caz, în materie de recurs nu-și poate avea aplicațiunea de cât dispozițiunile art. 495 pr. penală, adică dreptul comun, deoarece în această lege specială nu se reglementează în mod special care sunt părțile, forma și condițiunile căilor de atac și nici nu conține dispozițiuni derogatorii dela dreptul comun, așa cum prevede art. 439 pr. penală;

Considerând că dreptul comun, prin procedura penală, reglementând situațiunea părții civile în procesele penale și calitatea ei de a face recurs, stabilește în art. 495 pct. 4 principiul, că această parte nu poate ataca cu recurs hotărârea de condamnare sau de achitare a inculpatului, decât numai împotriva dispozițiunilor referitoare la pretențiunile civile și cheltuelile de judecată, cu singura excepțiune că, în procesele pornite pe bază de reclamație directă, conform art. 227 și 228 pr. penală, în caz de

achitare a inculpatului și când Ministerul public a pus concluzii tot de achitare, recursul părții civile investește instanța de casare cu dreptul de a se pronunța și asupra temeiurilor juridice ale achitării.

Că astfel fiind, dacă partea civilă atacă prin recurs numai temeiurile juridice ale achitării inculpatului, fără însă a invoca vre-o nulitate comisă de instanța de fond în respingerea despăgubirilor civile sau a cheltuelilor de judecată cerute înaintea acesteia, recursul său este inadmisibil față de dispozițiunile art. 495 pct. 4 pr. penală, care prevede dreptul pentru partea civilă de a ataca cu recurs temeiurile juridice ale achitării sau aplicării pedepsei, numai dacă în prealabil invoacă și nulități referitoare la despăgubirile civile sau la cheltuelile de judecată.

Că de aici rezultă, că un recurs al părții civile nu este admis după legislația noastră penală, în cazul când ar avea de efect numai latura penală a procesului.

Că astfel fiind, pentru considerațiunile de drept expuse mai sus, în speță fiind vorba de un recurs al părții civile, în care are de obiect numai latura penală a procesului, incidentul este fondat și urmează a se respinge recursul părții civile ca inadmisibil.

În ceea ce privește motivul de recurs ridicat din oficiu de dl. procuror general, pentru cazul de nulitate prevăzut de art. 474 partea II pct. 8 din codul de procedură penală, prin aceia că instanța de fond a săvârșit un exces de putere, în sensul că a intrat în atributul puterii legiuitoare, atunci când, contrar dispozițiunilor art. 42 al. final din legea 304 din 18 Aprilie 1942, aplică reduceri de amenzi.

Considerând că este în afară de orice discuțiune, că atunci când în contra unei hotărâri supuse casării, numai una din părți a introdus recurs în termenul legal, pentru anumite cazuri de nulitate prevăzute de art. 474 p. I și p. II pr. penală, în afară de partea recurentă, atât instanța, cât și Ministerul Public, sunt obligate să le ia în considerare sau să le ridice întotdeauna din oficiu.

Că unul din cazurile de nulitate ce se ia în considerare totdeauna din oficiu, este și acela prevăzut de art. 474 partea II pct. 8 și anume când o instanță judecătorească a săvârșit un exces de putere, în sensul că a trecut în domeniul altei puteri constituite în stat.

Că motivul de casare ridicat din oficiu de parchetul general, că prin hotărârea recurată s'a pronunțat o pedeapsă mai mică decât aceea prevăzută de art. 42 al. ultim din legea 304/1942, acest caz de nulitate nu poate fi considerat un exces de putere, pentru considerațiunea că nu poate fi vorba în speță de substituirea puterii judecătorești acelei legiuitoare, atunci când o instanță de fond interpretând un text de lege, potrivit principiului de drept că legile penale susceptibile de interpretare trebuie să-și primească întotdeauna interpretarea cea mai favorabilă inculpatului,

decide în sensul că instanța de apel nu poate scobori pedeapsa sub minimul ei legal.

Că, în orice caz, chiar dacă soluțiunea instanței de fond nu ar fi dată în spiritul legii 304/942, cazul de nulitate comis este o violare de lege, prevăzută la pct. 9 sau de pct. 2 de sub art. 474 partea II pr. penală, cazuri cari nu se pot lua în considerare din oficiu sau, dacă se iau, se iau numai când inculpatul a fost prejudiciat.

Că, în speță, constatându-se că prin pedeapsa aplicată nu i s'a adus nici un prejudiciu inculpatului, în asemenea situațiune această cauză de nulitate prevăzută la pct. 2 nu poate fi luată în considerare din oficiu și ca atare, Curtea urmează a respinge acest motiv de recurs ridicat din oficiu de d-l Procuror General.

Asupra recursului declarat de inculpata Steliana Fl. Gherghina.

Având în vedere că recurenta, prin apărătorul ei, a declarat că din motivele formulate în scris susține numai un singur motiv de casare, în următoarea cuprindere :

„Exces de putere, violare de lege și nemotivare, violarea art. 134 cod penal și 137 pr. penală, nulitate prevăzută de art. 474 partea II pct. 8 și 9 pr. penală”.

Având în vedere că prin acest motiv de casare, recurenta se plânge că s'a comis un exces de putere, o violare de lege și o nemotivare de instanța de fond, atunci când i-a respins dovada cu martori cerută pentru a dovedi cazul de forță majoră, care a împiedicat-o de a preda cantitatea de lână prevăzută de lege și anume că iarna anului 1941-1942 fiind grea și fiind mare lipsă de nutreț, oile au ieșit slabe în primăvară și s'au îmbolnăvit de râie.

Având în vedere că din examinarea sentinței recurate rezultă că recurenta a cerut proba cu martori și acte spre a dovedi cazul de forță majoră, din care cauză nu a putut recolta cantitatea de lână ce era obligată a o preda, iar instanța de fond i-a respins această probă ca neconcludentă și inadmisibilă.

Având în vedere că instanța de fond pentru a respinge aceste probatorii, motivează că, potrivit art. 35 al. ultim din legea nr. 304/1942, procesele verbale fac deplină dovadă a celor constatate și nu pot fi atacate decât prin înscrierea în fals.

Că instanța de fond motivează mai departe, că prin probele solicitate apelanta tinde a dovedi motivele pentru care nu a putut preda cantitatea de lână impusă de lege și că legiuitorul, prin art. 12 al legii nr. 415/942, fixând o cantitate minimă obligatorie, indiferent de cantitatea produsă, de 1,500 kgr. lână nespălată de fiecare oaie țigăie, pe care producătorul trebuie s'o predea Centrului de colectare, a înțeles prin aceasta să impună producătorului și obligațiunea de a îngriji oile sale, pentru a obține cel puțin această cantitate minimă de lână, lăsând în sarcina acestuia riscul rezultat pentru el din faptul neobșinerii acestei

cote minime, fiindu-i indiferente legiuitorului motivele pentru care producătorul n'a obținut cota legală impusă.

Considerând că conform art. 134 cod penal, nu se socotește infracțiune faptul la săvârșirea căruia autorul a fost constrâns prin caz fortuit. iar potrivit dispozițiilor art. 137 din codul de procedură penală, proba în materie penală se face prin următoarele mijloace: procese verbale, înscrisuri, informatori, expertize, constatări la fața locului, indicii, prezumțiuni și orice alte mijloace neoprite de lege și că instanțele pot încuviința administrarea lor, dacă legea nu prevede altfel și dacă ea nu este neconcludentă, sau dacă nu este cerută în scopul vădit de a tergiversa judecarea cauzei.

Că pentru a fi respinsă o probă ca inadmisibilă, urmează deci că numai legea este aceea care să prevadă aceasta în mod expres, altfel ea este admisibilă și instanța poate să încuviințeze administrarea ei în raport cu concludența ei la speță.

Că prin felul cum s'a cerut în fața instanței de fond de a se administra proba cu martori și acte, că autorul a fost constrâns prin caz fortuit de a nu fi în posibilitate să predea cantitatea de lână prevăzută de lege și prin ea netinzându-se a se combate constatările făcute propriis sensibus de agentul instrumentator, greșit instanța de fond a respins ca inadmisibile și neconcludente aceste probe și a comis prin aceasta un exces de putere și o violare de lege și anume a articolelor 134 cod penal și 137 din pr. penală.

Că așa fiind, instanța de fond a săvârșit nulitatea prevăzută de art. 474 partea II pct. 8 și 9 pr. penală, acest motiv este fondat și cată a fi admis ca atare sub acest raport.

(C. Apel Constanța, Decizia penală Nr. 390/1944. Președinția D-lui Romulus Frumușeanu, consilier; redactor D-l Ioan P. Mihăescu, consilier. Recurenta prin d-l avocat N. Perșoiu, intimatul prin d-l avocat public consilier Al. M. Chirănescu).

Tribunalul Constanța Secția I-a

Audiența din 13 Martie 1944.

SPEȚA Nr. 35. Fals în acte private. Elemente. Alterarea adevărului. Prejudiciul. Mențiunea falsificată trebuie să poată influența valoarea juridică a actului. (Art. 406 c. pen.).

Nu există delictul de fals în acte private, când cuvântul sau mențiunea adăugită prin fals într'un act juridic, nefiind esențială, nu poate influența valoarea și eficacitatea întregului act, atâta timp cât și fără această mențiune actul are aceiași valoare, producând aceleași consecințe juridice.

TRIBUNALUL în majoritate : Asupra acțiunii publice deschisă de Parchetul Tribunalului Constanța, prin rechizitorul introductiv No. 17845/1939, împotriva inculpaților G. P. S. și A. C. pentru delictul de fals în acte private prevăzut și penat de art. 406 cod penal, în ceiace privește pe primul inculpat și pentru delictul de instigare la fals în acte private, prevăzut și pedepsit de art. 120 combinat cu art. 406 cod penal, în ce privește pe cel de al doilea inculpat, comis prin aceea că G. P. S., în urma sugestiei primite dela inculpatul A. C., a alterat conținutul unui testament olograf aparținând decedatului său părinte, prin adăogirea cuvântului „testatar“, după numele său ce figura în testament ca executor testamentar, pentru a face să se creadă că el este legatarul bunurilor lăsate prin testament.

Având în vedere actele dosarului, concluziunile părților și ministerului public, din care în fapt se constată următoarele :

Intr'o zi din luna Februarie 1939, inculpatul G. P. S. s'a prezentat la biroul avocatului A. C., pentru a-l consulta asupra unui testament ce pretindea că este al decedatului său tată. După citirea testamentului, inculpatul A. C. a atras atențiunea inculpatului G. P. S., că testamentul prezentat nu indică numele legatarului, sfătuindu-l totodată să adauge cuvântul „testatar“ după numele lui, ce figura în testament la dispozițiunea care arată pe executorul testamentar, pentru ca astfel să se poată identifica persoana legatarului, cuvânt care a și fost adăogat de G. P. S., în urma sugestiei primite.

Deși ulterior, în urma unei expertize grafice efectuate în timpul procesului, s'a constatat că întreg testamentul era scris și subscris de inculpatul G. P. S., iar nu de tatăl acestuia, urmează însă ca în judecarea faptului imputat lui A. C., să considerăm testamentul încriminat ca și când ar fi aparținut tatălui inculpatului G. P. S., astfel cum acesta a pretins la început și cum a fost încredințat și inculpatului A. C.

Considerând că potrivit dispozițiunilor art. 406 cod penal, pentru incriminarea falsului în înscrisuri private este necesar pe lângă existența elementelor constitutive prevăzute de art. 401 cod penal, ca actul falsificat să servească la dovedirea existenței, încetării sau modificării unui drept sau unor obligațiuni.

Că față de redactarea acestui text, nu orice inscripție poate face obiectul unui fals, ci numai acelea care sunt generatoare de consecințe juridice, adică cele care pot constitui un titlu, un instrument destinat să facă dovada unui drept.

Că deci, nu poate exista delictul de fals când alterarea adevărului se face într'un act care nu este destinat să facă dovada vreunui drept, după cum nu poate fi fals în cazul modificării unui cuvânt sau a unei părți dintr'un act generator de consecințe juridice, care însă nu influențează eficacitatea întregului act. Falsul constând în primul rând într'o alterare a adevărului, nu poate fi încriminat decât un act care n'ar conține un

adevăr; nu este deci pedepsibil falsul de cât dacă prin el s'ar schimba anumite clauze sau fapte pe care înscrisul trebuie să le constate.

Considerând că în atare situațiune se impune a se face distincțiunea între modificările ce s'ar aduce elementelor esențiale ale unui act, care au valoare prin efectele ce pot produce și modificările aduse acelor elemente din act, cari, oricum s'ar modifica, nu pot influența cu nimic substanța însăși a actului, valoarea sa din punct de vedere al consecințelor juridice ce trebuie să producă; astfel, faptul de a modifica într'un înscris un cuvânt sau o mențiune care nu este esențială și care deci nu modifică consecințele sau eficacitatea actului, nu poate constitui delictul de fals, după cum nu poate constitui acest delict nici adăogirea într'un act a unui cuvânt care nu poate influența consecințele juridice ce actul era chemat să le producă.

Că, în speță, nu există propriu zis o alterare de adevăr. Din examinarea testamentului încriminat, se constată că deși numele inculpatului G. P. S. nu figurează în testament decât la dispozițiunea cu privire la persoana executorului testamentului, totuși legatarul putea foarte ușor fi identificat și fără adăogirea cuvântului „testatar“, din dispozițiunea testamentului, prin care se arată că „las după moartea mea prea iubitului meu fiu averea mea mobilă și imobilă“, cuvinte îndestulătoare pentru a indica pe inculpatul G. P. S. ca legatar al testatorului, dat fiindcă acesta, în afară de sora sa, era singurul fiu al decedatului său părinte,—cuvântul nejuridic de testatar adăogat în testament nemodificând deci situația juridică ce acesta avea de scop să probeze, ci precizând numai această situație, nu poate constitui un fals, atât timp cât se poate ușor constata că și fără acest cuvânt testamentul avea aceeași valoare, producând aceleași consecințe juridice.

Că așa fiind, nu se poate spune că numai prin adăogirea cuvântului „testatar“ testamentul se putea valorifica ca o probă în contra dreptului, deoarece acelaș drept se desprindea din testamentul încriminat și înainte de a fi fost modificat.

Având în vedere că faptul inculpatului A. C., de a fi suferat inculpatului G. P. S. să adauge în testament cuvântul testatar, apare ca un fapt necoresct; neproducându-se însă prin el o alterare de adevăr și implicit un prejudiciu, nu întrunește elementele delictului de instigare la fals în înscrisuri private, pentru care a fost trimis în judecată.

Pentru aceste motive, achită...

(Trib. Constanța S. I-a, Sentința penală Nr. 703/1944. Președinția D-lui Elefterie Bujoreanu, prim președinte; redactor D-l Mircea Crețoiu, judecător de ședință. Inculpatul asistat de D-l avocat Paul Dobrescu).

Tribunalul Tulcea Secția II-a

Audiența din 28 Octombrie 1944

SPEȚA Nr. 36. Competența judecătorilor de pace ca instanțe de apel (art. 14 pct. 3 pr. pen.). C.A.M.-ul este autoritate administrativă. Decizia ei de condamnare la o amendă penală de maximum 20.000 lei este apelabilă la judecătorie.

Potrivit disp. art. 14 pct. 3 pr. pen., judecătoriile de pace ca instanțe de apel judecă toate apelurile contra deciziunilor autorităților administrative, când pedeapsa este amenda penală până la maximum 20.000 lei.

Prin termenul generic de deciziune a unei autorități administrative urmează a se înțelege „lato sensu” deciziunile tuturor autorităților de Stat, afară de deciziunile fiscale.

TRIBUNALUL: Asupra recursului introdus de Maria H. Antonescu, în contra cărții de judecată penală Nr. 405 din 19 Iunie 1944, a Judecătoriei mixte Măcin;

Având în vedere actele și lucrările din dosarul cauzei, precum și susținerile părților;

Având în vedere cartea penală supusă recursului, din care se constată că Maria H. Antonescu a fost condamnată la 20.000 lei amendă penală maximă dublă, de către Casa Autonomă a Monopolurilor Regatului României, prin decizia Nr. 39 din 14 Februarie 1944, cu aplicațiunea art. 94 par. 24 și art. 95 din legea pentru administrarea C.A.M.-ului cu ultimile modificări din 18 Septembrie 1942, dată în baza procesului verbal Nr. 75 din 29 Decembrie 1943, de constatarea infracțiunii, dressat de către Mihai Larion, revizor C.A.M. Tulcea, prin aceia că efectuându-se o percheziție la domiciliul recurente, de către agentul instrumentator, i s'a găsit un număr de 1180 cutii chibrituri dosite și nedecarate, sustrăgându-se astfel dela plata diferenței de preț.

Că nemulțumită pe această hotărâre, Maria Antonescu, prin petițiunea înreg. sub Nr. 1739 din 1 Martie 1944, a declarat apel la Judecătoria mixtă Măcin, care, prin cartea de judecată sus menționată, i-a fost respins ca rău introdus.

Că pentru a da această soluțiune, prima instanță motivează în drept, că recurenta fiind amendată cu suma de 20.000 lei, afacerea excede competența ei de judecată, întrucât, conform art. 82 din legea C.A.M., judecătoriile au a statua asupra apelurilor introduse în contra proceselor verbale și ale deciziunilor de condamnare ale C.A.M.-ului, când amenda pronunțată nu depășește suma de 5000 lei, în caz contrariu, potrivit citatului text, apelul urmând a fi respins ca rău introdus.

Că mai mult — arată prima instanță — această dispozițiune fiind înscrisă într-o lege specială, ea n'a fost modificată

prin textul art. 14 pct. 3 din pr. pen., deoarece conform acestui text s'a reglementat competența judecătoriilor de pace ca instanțe de apel în contra deciziunilor autorităților administrative, când pedeapsa este amenda penală de maximum 20.000 lei; Ori, în speță, deciziunea apelată fiind dată de Casa Autoromă a C.A.M.-ului, care nu e o autoritate administrativă, ci o instituție autonomă de Stat, funcționând sub controlul Ministerului de Finanțe, textul art. 14 pct. 3 pr. pen. nu poate fi aplicabil.

Având în vedere că prin unicul motiv de casare invocat în recurs, inculpata susține că numai prin violarea și greșita interpretare a dispozițiilor art. 14 pct. 3 și 665 pr. pen. instanța de fond a putut ajunge la soluțiunea dată, întrucât art. 82 din legea C.A.M.-ului a fost abrogat de noul cod de procedură penală, prin art. 665, și ca atare competente a soluționa apelul introdus era numai prima instanță, conform art. 14 pct. 3 pr. pen.

Soluția primei instanțe — arată recurenta — mai păcătuiește și prin aceea că a considerat Casa Autonomă a Monopolurilor ca o instituție autonomă de Stat, iar nu o autoritate administrativă, așa după cum era logic s'o califice.

Considerând că în conformitate cu dispozițiunile art. 14 pct. 3 din pr. pen. cu ultimile modificări survenite până la 16 Iulie 1943, judecătoriile de pace ca instanțe de apel judecă toate apelurile contra deciziunilor autorităților administrative, când pedeapsa este amenda penală până la maximum 20.000 lei.

Că prin termenul generic de deciziune a unei autorități administrative „lato sensu” urmează a se înțelege deciziunile tuturor autorităților de Stat, afară de deciziunile fiscale și în conformitate cu dispozițiunile art. 667 pr. pen., care formează regula de drept comun în toate materiile penale, regulile referitoare la competență se aplică tuturor cauzelor în curs, indiferent din orice legi ar decurge.

Că, în ipoteza când s'ar interpreta art. 14 pct. 3 pr. pen. în sensul restrictiv, numai la apelurile contra deciziunilor autorităților pur administrative, atunci urmează a conchide că nici apelurile până la 5000 lei n'ar mai fi de competența judecătoriilor de pace, întrucât prin art. 14 pct. 3 pr. pen., text redactat posterior legii speciale a C.A.M.-ului, s'a fixat definitiv întreaga competență a judecătoriilor de pace ca instanțe de apel.

Că mai mult, prin această interpretare restrictivă s'ar restrânge, în loc să se lărgască, competența judecătoriilor de pace, ceea ce ar fi în contra spiritului de care a fost călăuzit legiuitorul prin ultimile modificări ale codului de procedură penală din 16 Iulie 1943, când a căutat să descongestioneze Tribunalele de unele afaceri mai mărunte, pe care le-a dat în competența judecătoriilor de pace și printre materiile date în competența acestor instanțe au fost și apelurile introduse în contra deciziunilor diferitelor autorități, prevăzând amenzi penale până la valoarea maximă de 20.000 lei.

Că astfel fiind și intrucât instanța de fond, hotărând în sens contrariu, a îndreptățit critica formulată prin motivul de casare, recursul de față urmează a se admite în principiu și a se casa cartea de judecată recurată, fixându-se termen pentru judecarea procesului în fond.

(Trib. Tulcea S. II-a, Sentința penală Nr. /1944, dos. Nr. 978/1944. Președinția D-lui Traian Condrache, președinte; redactor D-l Simion Iliescu, judecător).

Tribunalul Constanța — Instanța de Sabotaj

Audiența din 4 Octombrie 1944.

SPEȚA Nr. 37. — Cumpărarea și vânzarea produselor și mărfurilor fără facturi. Crima de sabotaj prev. de art. 27 pct. 1 din legea Nr. 282/1943.

Dispozițiunile legii timbrului privitoare la obligațiunea emiterii facturilor nu sunt aplicabile în materia sabotajului. Rațiune.

Emiterea facturilor și prezentarea lor agenților instrumentatori fiind necesară pentru controlul prețurilor prin calcularea beneficiului legal, față de acest scop această obligațiune se impune tuturor celor prevăzuți de art. 2 din legea sabotajului, fără a ține seamă de distinețiunile din art. 14 par. 13 al. 3 și 8 din legea timbrului, al cărei rost este acela de a procura venituri statului prin perceperea unor anumite taxe, iar nu controlul prețurilor și care, deci, nu este aplicabilă în această materie.

INSTANȚA: Asupra acțiunei penale de față;

Având în vedere actele din dosar și concluziunile părților, din care rezultă, în fapt, următoarele:

În dimineața zilei de 16 Iulie 1944, primul procuror al Parchetului Tribunalului Constanța, făcând controlul comercianților din Piața Grivița, din acest oraș, a cerut zarzavagiului Dumitru Meimaridis, care avea expuse, spre vânzare în magazinul său, pătlăgele roșii cu prețul de lei 180 kg, să-i prezinte factura de cumpărare sau alt act justificativ, în scopul de a i calcula beneficiul.

Comerciantul Dumitru Meimaridis a declarat că pătlăgelele roșii le-a cumpărat de la grădinarul Ștefan Albu, din comuna Cumpăna, județul Constanța, fără factură și fără alt act de cumpărare.

Pentru acest fapt, i-a dresat cuvenitul proces verbal, trimițându-l în fața instanței speciale de sabotaj, pentru crima prevă-

zută de art. 27 pct. 1 din legea pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic.

Având în vedere că, potrivit art. 46 din lege, procesul verbal de constatarea acestei infracțiuni face dovada până la înscrierea în fals, întrucât sunt constatări personale ale agentului instrumentator.

Considerând că, după prevederile art. 27 pct. 1 din legea pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic, comit crima de nerespectarea măsurilor luate pentru controlul prețurilor, comercianții cari cumpără sau vând produse sau mărfuri fără facturi.

Având în vedere că, inculpatul Dumitru Meimaridis a susținut în apărarea sa, că pătlăgelele roșii au fost cumpărate dela un grădinar producător — fapt necontestat și de reprezentantul Ministerului public, făcând astfel inutilă administrarea unei probe în acest sens — și că nu i a eliberat și nici nu a cerut factură întrucât, potrivit legii timbrului, liberarea facturilor este obligatorie numai între comercianți sau industriași.

Considerând că, în adevăr, potrivit art. 14 parag. 13 al. 3 din legea timbrului, această obligațiune este impusă industriașilor și comercianților, sau industriașilor și comercianților între ei, pentru valori mai mari de 1000 lei, iar conform parag. 13 al. 8, numai producătorii necomercianți, cari își desfac produsele prin magazine proprii, sunt obligați să emită facturi, legal timbrate, conform normelor de la al. 3 al parag. 13;

Că, deci — din punct de vedere al legii timbrului — producătorii necomercianți, cari nu au magazine proprii de desfacere, nu sunt obligați să emită facturi;

Considerând — însă — că unul din scopurile principale ale legii sabotajului este stăvilirea speculei prin urcarea nejustificată a prețurilor, stăvilire care se realizează prin diferite măsuri luate în vederea controlului prețurilor, a căror nerespectare legiuitorul a calificat-o crimă și a sancționat-o ca atare;

Că, emiterea facturilor și prezentarea lor agenților instrumentatori fiind necesară pentru controlul prețurilor prin calcularea beneficiului legal, față de acest scop această obligațiune se impune tuturor celor prevăzuți de art. 2 din legea sabotajului, fără a ține seamă de distincțiunile din art. 14 parag. 13 al. 3 și 8 din legea timbrului, al cărei rost este acela de a procura venituri statului prin perceperea unor anumite taxe, iar nu controlul prețurilor — și care, deci, nu este aplicabilă în această materie.

Că, a se admite teza contrarie, ar însemna că o serie întreagă de produse să fie sustrate de la controlul prețurilor, prin simpla afirmație a comercianților că aceste produse provin dela producători necomercianți cari nu au magazine proprii de desfacere, mai ales atunci când prin mercurialul respectiv nu s'au fixat asemenea prețuri și astfel scopul urmărit de legiuitor — reprimarea speculei — ar fi cu ușurință eludat.

Având în vedere că, chiar dacă s'ar admite acest fel de a vedea, în speță nu s'a cerut și deci nici nu s'a făcut dovada că producătorul Ștefan Albu, de la care s'au cumpărat pătlăgelele roșii, nu are magazin propriu de desfacere, inculpatul limitându-se să ceară, după cum se constată prin încheierea No. 5937 din 1 August 1944, să facă numai dovada că Ștefan Albu este producător și că pătlăgelele roșii au fost cumpărate de la acesta.

Considerând, însfârșit, că infracțiunea, așa cum a fost constatată și anume de a se fi cumpărat produse fără facturi, nu poate constitui delictul prevăzut de art. 25 pct. 4 din legea sabotajului, care sancționează pe comercianții cari nu predau la cerere copiile de pe note sau facturi agenților instrumentatori, întrucât, în această ipoteză se presupune că aceștia au avut asemenea acte, dar nu au voit sau nu le-au putut prezenta la cerere, nefiind asupra lor, singura rațiune pentru care legiuitorul a făcut din acest fapt o infracțiune mai ușoară și deci, sancționat cu o pedeapsă mai mică.

Considerând, așa dar, că infracțiunea comisă de inculpatul Dumitru Meimaridis întrunește elementele crimei prevăzute și sancționate de art. 27 pct. 1 din legea pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic . . . pentru aceste motive instanța condamnă . . .

(Trib. Constanța, Instanța de sabotaj, Sentința penală Nr. 229/1944. Președinția D-lui **Elefterie Bujoreanu**, prim președinte, redactorul sentinței).

Tribunalul Constanța — Instanța de Sabotaj

Audiența din 7 Martie 1944.

SPEȚA Nr. 38. Legea chiriilor. Sabotaj. Plângere directă după clasare la instanța de sabotaj. Inadmisibilitate. Nulitatea plângerei.

1) În conformitate cu dispozițiunile art. 42 din legea 224 din 27 Martie 1943, pentru prelungirea contractelor de închiriere, delictele prevăzute de această lege urmărindu-se și judecându-se după procedura legii pentru reprimarea speculei ilicite, urmează că sesizarea se va face după normele prevăzute de art. 47 din legea pentru reprimarea sabotajului, care făcând parte dintr-o lege specială, derogă în mod expres dela disp. art. 228 pr. pen.

2) Din simplul fapt că instanțele de sabotaj admit părții vătămate prin acte prevăzute de legea chiriilor, calitatea de parte civilă, totuși din acest fapt, admis pe cale de inter-

pretare, nu se poate trage concluzia că implicit partea vătămată va căpăta și toate drepturile conferite de art. 228 pr. pen.

INSTANȚA: Asupra acțiunii directe de față, prin care căpitanul pensionar Ilie Avianu, din Constanța Bulevardul Regina Maria No. 39, cheamă în judecată în fața instanței de sabotaj, pe căpitanul Dumitru Gheorghe, din București, strada Căpitan Vije-lie No. 2, pentru delictul prevăzut de art. 41 al. 7 din Decretul lege Nr. 224/943, pentru reglementarea raporturilor dintre pro-prietari și chiriași din 5 Aprilie 1943.

Având în vedere că din actele dela dosar și susținerile păr-ților, rezultă că Avian Ilie a reclamat, prin petițiunea înreg. la No. 21674/943, Parchetului Constanța pe căpitanul Dumitru Ghe-orghe, deoarece în calitatea sa de proprietar îi turbură liniștita folosință, prin acte ce ar constitui infracțiuni în conformitate cu legea pentru prelungirea contractelor de închiriere. Această recla-mațiune fiind însă clasată de Parchet, Ilie Avian face prezenta acțiune directă adresată tribunalului civil, iar acesta își declină competența în favoarea instanței de sabotaj.

Având în vedere că, în conformitate cu art. 301 al. II proc. penală, instanța este datoră să verifice din oficiu, la prima în-fățișare, regularitatea investirei.

Considerând că, în conformitate cu art. 42 din legea 224 din 27 Martie 1943, pentru prelungirea contractelor de închiriere, delictele prevăzute în această lege se urmăresc și se judecă după procedura legii pentru reprimarea speculei ilicite și a sabotajului economic.

Că deci, pen:ru a se stabili modul de investire și deci se-siz: rea instanței, urmează a se verifica dispozițiunile privitoare la sesizare prevăzute de legea pentru reprimarea sabotajului.

Având în vedere că în conformitate cu dispozițiunile art. 47 al. 11 și 12 din legea pentru reprimarea sabotajului, sesizarea instanțelor de judecată se face prin „procesele verbale ale șefu-lui parchetului, procese verbale confirmate de șeful parchetului, rechizitorul parchetului dat pe baza primelor cercetări, precum și prin ordonanța definitivă a judecătorului de instrucție“.

Că, în speță, se constată că instanța nu se află în fața u-nuia din modurile de sesizare menționate în art. 47 al. 11 și 12 din legea 282/943, ci în fața unei sesizări făcută prin plângere directă, adresată instanței de către partea vătămată.

Având în vedere că, plângerea directă, deși este sprijinită de parte pe dispozițiunile art. 228 din procedura penală, totuși urmează a se vedea că dispozițiunile art. 228 din procedura pe-nală formează o regulă de drept comun, dela care art. 47 din le-gea sabotajului — care face parte dintr'o lege specială, — derogă în mod expres, astfel că dispozițiunile art. 228 din procedura pe-nală nu sunt aplicabile în speță.

Că deși instanțele de sabotaj, în mod constant, admit acum părții vătămate prin acte prevăzute de legea chiriilor calitatea de

a sta în instanță ca parte civilă, față de interesul pe care a înțeles a-l protegi legiuitorul, totuși din acest simplu fapt, admis ce-i drept pe cale de interpretare, nu se poate trage concluziunea că, întrucât i se recunoaște calitatea de parte civilă, implicit partea vătămată capătă și toate drepturile conferite de art. 228 din procedura penală, anume ca după clasare să se poată adresa direct instanței de sabotaj, deoarece modurile de sesizare a acestei instanțe constituie o chestiune substanțială, reglementată expres derogativ dela dreptul comun.

Că din simplul fapt că dosarul a ajuns în fața instanței de sabotaj prin declinare, acest act de desinvestire al tribunalului nu poate constitui actul de sesizare propriu zis al instanței de sabotaj, în sens de declanșarea acțiunii penale, la care se referă art. 47 al. 11 din legea 282/1943, astfel că din acest punct de vedere, ca act de sesizare trebuie privit numai plângerea adresată de reclamant direct instanței de sabotaj, recte tribunalului, acțiune care dacă ar fi admisă de lege, ar pune în mișcare acțiunea penală.

Considerând că, în conformitate cu dispozițiunile art. 103 din procedura penală, normele relative la punerea în mișcare a acțiunii penale și sesizarea instanței sunt întotdeauna prescrise sub pedeapsă de nulitate.

Că, deci, în speță, constatându-se că sesizarea instanței nefiind făcută în conformitate cu dispozițiunile art. 47 al. 11 din Decretul Lege pentru reprimarea sabotajului, text ce se aplică în această materie, rezultă că instanța urmează a pronunța nulitatea acțiunii de față.

Pentru aceste motive, instanța anulează urmărirea.

(Trib. Constanța, Instanța de Sabotaj, Sentința No. 52/1944. Președinția D-lui R. Flechtenmacher, judecător de ședință ; redactor D-l Ioan Negulescu, judecător de ședință).

Tribunalul Constanța — Instanța de Sabotaj

Audiența din 30 Maiu 1944.

SPEȚA Nr. 39. Incetarea activității comerciale. Art. 32 pct. 1 din legea Nr. 282/1943. Inchidere temporară și justificată a magazinului. Nu constituie o sabotare a măsurilor de dirijare a economiei naționale. Achitare.

Potrivit art. 15 din legea Nr. 282/1943, întreprinderile de orice fel nu vor putea micșora producția sau activitatea lor, în raport cu aceia care au avut-o în anul precedent, nici înceta producția sau activitatea, decât cu aprobarea prealabilă a Ministerului Economiei Naționale, nerespectarea aces-

tor dispozițiuni constituind crima de sabotare a măsurilor de dirijare a economiei naționale, prevăzută de art. 32 din aceeași lege.

Numai în cazurile când întreprinderile în mod voit și real își încetează sau reduc activitatea, fără respectarea condițiilor art. 15, se fac pasibile de penalitatea legii, nu și atunci când, din motive de forță majoră sau în mod incidental și trecător, pentru o durată de câteva zile, întreprinderea își suspendă activitatea și apoi și-o reia în aceleași condițiuni, faptul acesta neputând fi considerat ca o sabotare a măsurilor de dirijare a economiei naționale.

INSTANȚA: Asupra acțiunii publice de față;

Având în vedere că inculpatul Costache Văsioiu, comerciant, proprietarul magazinului de manufactură „La globul albastru“, din Constanța strada Ștefan cel Mare No. 29, prin procesul verbal din 26 Aprilie 1943, dresat de dl. Prim Procuror al Tribunalului Constanța, este trimis în judecată pentru crima de sabotarea măsurilor de dirijarea economiei naționale, prevăzută de art. 15 combinat cu art. 32 pct. 1 din legea No. 282/943, ce ar fi comis prin aceea că, la controlul făcut magazinului de către Dl. Prim Procuror în zilele de 21 și 26 Aprilie a. c., acesta a fost găsit închis fără nici o justificare sau autorizațiune legală.

La interogatorul luat în ziua de 23 Maiu 1944, inculpatul recunoaște faptul că, plecând din localitate la București, pentru interese comerciale și familiare, a închis magazinul pentru 3 zile, neavând pe cine lăsa în loc, afișând însă la ușa motivul.

În apărare, inculpatul a cerut și obținut proba cu martori, cari s-au admis și audiat azi în instanță, depunând și 9 facturi, un registru-state și un bonier.

Având în vedere susținerile părților.

Având în vedere că din actele și probele administrate la dosar, rezultă că în adevăr, la controlul făcut magazinului proprietatea inculpatului, a fost găsit, la datele arătate, închis.

Că inculpatul probează însă cu actele depuse și martorii audiați, că activitatea comercială a continuat și continuă și astăzi, și numai datorită intereselor comerciale și de familie ce le-a avut, și în lipsa unei persoane care să rămână în magazin, a fost nevoit să-l închidă pentru acele zile, afișând aceasta pe ușa.

Considerând că potrivit art. 15 din legea No. 282/943, întreprinderile de orice fel nu vor putea micșora producția lor, în raport cu aceea care au avut-o în anul precedent, nici înceta producția sau activitatea, decât cu aprobarea prealabilă a Ministerului Economiei Naționale, iar potrivit art. 32, comit crima de sabotare a măsurilor de dirijare a economiei naționale, acei cari nu execută programul de lucrări aprobat sau cerut în condiții-

nile art. 14 și apoi care micșorează sau încetează activitatea lor fără îndeplinirea disp. art. 15, pedeapsa fiind dela 5-25 ani muncă silnică, confiscarea și eventuala închidere a întreprinderii (art. 32 al. ultim și penultim).

Considerând că rațiunea sancționării atât de severă a atari fapte a fost impusă de necesitatea de a asigura executarea întocmai a măsurilor pentru dirijarea Economiei Naționale, împiedicând astfel orice act nejustificat din partea întreprinderilor de orice fel, de încetare sau micșorare a activității lor.

Că legiuitorul nu a permis reducerea sau încetarea activității decât cu aprobarea prealabilă a Ministerului Economiei Naționale și potrivit instrucțiunilor acestui minister, publicate în Monitorul Oficial No. 12 din 15 Ianuarie 1943, fila 454, întreprinderile cari sunt în situația de a reduce sau înceta activitatea, vor depune cererea și actele Camerelor de Comerț al sediului întreprinderii, care își vor da avizul și apoi înainta actele Subsecretariatului de Stat al Industriei, Comerțului și Minelor din Ministerul Economiei Naționale.

Că deci, numai în aceste cazuri, când întreprinderile, în mod voit și real, intenționează a înceta sau reduce activitatea, vor proceda conform art. 15 mai sus citat, și numai când totuși, fără respectarea condițiilor art. 15, își încetează sau reduc în mod voit și real activitatea, ele vor fi supuse sancțiunilor atât de severe prevăzute de art. 32 al. penultim.

Că, în orice caz, legiuitorul se referă, în special, la întreprinderi de importanță vitală comerțului sau industriei și deci economiei naționale, care, încetând sau reducând fără justificare activitatea zdruncină mersul normal al vieții economice, întreprinderi cărora Ministerul de resort, dacă interesele generale impun, le poate cere a prezenta programul lor de activitate, sau mărirea producției sau intensificarea activității, potrivit art. 14 și 15 din aceeași lege.

Că însă atunci când, din motive de forță majoră sau în mod incidental și trecător, pentru o durată de câteva zile, întreprinderea își suspendă activitatea, și apoi și-o reia în aceleași condițiuni, așa cum este cazul în speță, faptul acesta nu poate fi considerat o sabotare a măsurilor de dirijare a economiei naționale în spiritul legii pentru reprimarea sabotajului economic și nu poate constitui deci o crimă pedepsibilă cu 5-25 ani muncă silnică.

Că astfel fiind, faptul comis de către inculpat, neconstituind infracțiunea prevăzută de art. 32 pt. 1 din legea No. 282/1943 și nefiind prevăzută de nici o altă lege penală, în baza art. 4 al. I pct. 1 proc. penală, urmează a se pronunța achitarea inculpatului de orice penalitate.

(Trib. Constanța, Inst. Sabotaj, Sentința penală Nr. 135/1944. Președinția D-lui Eugen Atanasiu, președinte; redactor D-l Gheorghe Brandabur, judecător de ședință. Inculpatul

prin D-l avocat Radu Roșculeț, partea civilă prin D-l avocat public Al. Cinschi).

Judecătoria Mixtă Constanța

Audiența din 4 Martie 1944.

SPEȚA Nr. 40. Responsabilitate civilă. Nerăspunderea Statului pentru faptele prepusului său, militar sub arme. Fundamentul responsabilității comitentului: culpa in eligendo. Lipsa acestei culpe în raporturile dintre Stat și militarii sub arme. Apărare de despăgubiri civile.

Fundamentul responsabilității comitentului pentru faptele prepusului său, prevăzută de art. 1000 al. 3 c. civ., fiind culpa in eligendo, adică greșita alegere făcută în persoana prepusului, în raporturile dintre Stat și militarii sub arme nu poate fi vorba de o culpă in eligendo, deoarece Statul a impus serviciul militar contingentului de sub arme, nu prin alegere, ci prin recrutare, care este o obligație legală, indistinctă, pentru toți cetățenii valizi ai țării, astfel încât se înlătură orice prezumție de culpă și deci orice responsabilitate din partea Statului.

Statul nu poate răspunde nici pe baza noțiunii de risc, principiul „ubi emolumentum ibi onus” neavându-și aplicațiune, deoarece militarii sub arme nu sunt gestionari ai patrimoniului Statului, care să îi aducă în această calitate profit și riscul inerent legat de el.

JUDECATA: Asupra acțiunii penale deschisă împotriva inculpatului Atimoftoaia Alecu din Bat. II Grăniceri, prin rechizitorul introductiv Nr. 18420/1943 al Parchetului local, pentru delictul de vătămare prin imprudență, prevăzut și penalizat de art. 471, 478 c. pen., săvârșit asupra persoanei reclamantului Nicola Constantin.

Având în vedere susținerile părții prezente, precum și actele dela dosar, din care, în fapt, se constată:

În ziua de 9 Septembrie 1943, la orele 16.30, cantonierul Nicola Constantin, ce trăsesse bariera în așteptarea unui tren la pasajul C. F. R. din Cartierul Brătianu, a fost lovit de mașina militară Nr. U 26.229, condusă de șoferul Atimoftoaia Alecu, fruntaș în Bat. II Grăniceri Constanța.

Faptul se datorește culpei șoferului militar Atimoftoaia Alecu, care nu a fost prudent să controleze dacă îi funcționează frâna automobilului. În timpul mersului frâna căpătând aer, nu a răspuns la comanda șoferului în apropierea pasajului C. F. R., și

astfel din această imprudență mașina lovește bariera ce era pusă, care la rândul ei lovește în cap pe cantonierul Nicola Constantin.

În urma acestui fapt, Nicola Constantin a fost internat 10 zile în spitalul Prof. Dr. Sion Constanța, având 2 coaste frânte, cu plăgi contuze și multiple pe cap și mâini, răni care au mai necesitat un tratament medical de 40 zile, după ieșirea din spital.

Având în vedere că faptele de mai sus rezultă din recunoașterea în parte a inculpatului, coroborată această recunoaștere cu depozițiile martorilor și informatorilor: Știrbu Ion, Constantin Petcu, maior Panaitopol Vasile, Vlad Gheorghe, precum și cu certificatul medical Nr. 34 din 20 Ianuarie 1944, eliberat de medicul primar Dr. V. Vasilescu.

Considerând, că potrivit art. 478 c. p., acela care fără intenție săvârșește din orice culpă vreuna din faptele prevăzute de art. 471, 472, 473, comite delictul de vătămare a integrității corporale sau sănătății prin imprudență;

Că cel care vatamă integritatea corporală sau sănătatea cuiva de așa manieră, că sunt necesare pentru vindecare cel puțin 10 zile și cel mult două luni, cum e cazul în speță, se face culpabil de faptul cuprins în art. 472 c. p. și nu de cel cuprins în art. 471, cum greșit este calificat prin rechizitoriu și că, astfel fiind, urmează a se schimba calificarea faptului din art. 471, în cel prevăzut de art. 472.

Că, potrivit art. 312 pr. pen., instanța nu găsește necesar, în lipsa inculpatului, amânarea procesului, deoarece în urma schimbării calificării nu vede necesară o nouă apărare, diferită de prima apărare pe care ar fi putut-o face.

Că, așa cum acțiunea delictuoasă s'a desfășurat în starea de fapt arătată mai sus, întrunește în totul elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 478 c. p., deoarece: 1) inculpatul Atimoftoaia Alecu, din culpă, constând în faptul că nu a controlat frâna automobilului; 2) a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 472 c. p., făcându-se astfel culpabil de delictul de vătămare gravă a integrității corporale sau sănătății prin imprudență, fapt care îi este în totul imputabil.

Având în vedere cererea de despăgubiri civile formulată de partea civilă Nicola Constantin, prin care solicită drept despăgubiri suma de 60.000 lei dela subiectul activ al infracțiunii, Atimoftoaia Alecu și dela M. A. N., persoană civilmente responsabilă, în calitate de comitent, după cum pretinde reclamantul.

Considerând că potrivit art. 1000 al. I, c. civ. suntem responsabili de prejudiciul cauzat prin fapta persoanelor pentru care suntem obligați a răspunde sau de lucrurile ce sunt sub paza noastră.

Că, în speță, fruntașul Atimoftoaia Alecu fiind gardianul unui lucru neînsușit, care acționând la comanda lui a devenit periculos, din cauza neglijenței de a nu fi controlat din timp frâna automobilului ce conducea, a cauzat prejudiciu material victimei, constând în 50 zile tratament medical.

Că, din moment ce există o culpă, constând în faptul ilicit de a nu fi controlat frâna automobilului din timp, un prejudiciu material și moral de 50 zile tratament medical și o legătură dela cauză la efect între culpă și prejudiciu, responsabilitatea inculpatului Atimoftoaja Alecu e angajată pentru prejudiciul cauzat de automobilul Nr. U 26229, lucru neînsuflețit și periculos al cărui gardian era.

Că, așa fiind, reclamantul cerând 60.000 lei despăgubiri civile, iar reparațiunea prejudiciului trebuind să fie integrală, adică cuprinzând acel „damnum emergens” și „lucrum cessans”, judecata în suverana ei apreciere fixează quantumul daunelor la suma de 50.000 lei.

Asupra cererii reclamantului de a răspunde și Statul, reprezentat prin M. A. N., în calitate de comitent, conform art. 1000 al. 3 c. civil și solidar cu inculpatul potrivit art. 1003 c. civil;

Considerând că potrivit art. 1000 al. 3 c. civ., stăpânii și comitenții răspund de prejudiciul cauzat de prepușii și servitorii lor în funcțiunile ce li s’au încredințat.

Că, analizând raportul dintre comitent și prepus, potrivit art. 1000 al. 3 c. civil, ajungem la concluzia că comitentul răspunde pentru culpa în eligendo, adică pentru o greșită alegere ce face în persoana prepusului, ori, în speță, nefiind vorba de culpa în eligendo, deoarece Statul reprezentat prin M. A. N. a impus serviciul militar contingentului 1941 din care face parte și inculpatul, nu prin alegere, ci prin recrutare, care este o obligațiune legală, indistinctă, pentru toți cetățenii valizi ai țării, se înlătură orice prezumție de culpă din partea Statului și orice posibilitate de răspundere.

Că, în sensul soluțiunei de mai sus jurisprudența Inaltei Curți de Casație este constantă, ea decidând invariabil negativ, adică, că între Stat și militarii sub arme nu există raporturi dela comitent la prepus, din cauza lipsei culpei în eligendo.

Că, asupra doctrinei reprezentată de Demogue, Planiol, Ripert, Esmein, Lalou, Mazeaud, care susțin că comitentul răspunde din cauza lipsei de supraveghere a prepusului, culpa în vigilando, chiar dacă prepusul nu a fost ales, credem că răspunderea comitentului nu e bazată pe o dublă prezumție de culpă: culpa în eligendo și culpa în vigilando, ci numai pe culpa în eligendo și aceasta din următoarele motive: 1) Jurisprudența Inaltei Curți de Casație, care nu vorbește decât de culpa în eligendo; 2) autoritatea ilustrațiilor noștri autori: Alexanorescu adoptând părerea lui Laurent (Vol. XX. nr. 571), Cantacuzino (pag. 452) și Dl. George Plastara (vol. IV), care fondează responsabilitatea comitentului exclusiv pe culpa în eligendo; 3) următorul argument de logică, rezultând din interpretarea art. 1000 c. civ.: Este de necontestat că răspunderea părinților, institutorilor și artizanilor are la bază exclusiv o prezumție de culpă în vigilando, pe care prezumție o pot înlătura dovedind contrariul, adică, că le-a fost imposibil im-

zațiune, — ci desemnarea de experți în vederea constituirii unei probe obligatorii și definitive pentru ambele părți, nu pot fi încadrate în art. 341 și 342 pr. civ. și deci sunt valabile, chiar dacă sunt cuprinse într'un act sub semnătură privată, în speță într'o poliță de asigurare, în vederea estimățiunii daunelor în caz de sinistru. (Cas. III dec. nr. 2543/1943. R. Dr. Com. 1944 caet 1-2 pag. 113).

CAMBIE ÎN ALB. MANDAT TACIT DE COMPLECTARE. PRESCRIȚIA CAMBIALĂ. PERSISTENȚA DREPTULUI FUNDAMENTAL. DE CÂND CURGE PRESCRIȚIA ACESTUI DREPT ?

Primitorul unei cambii în alb-purtând numai semnătura emitentului are mandat tacit de complectarea celorlalte date.

Cambia prin prescripție nu pierde decât puterea ei de a fi executată conform procedurii speciale cambiale, iar nu și valoarea ei de înscris probator al dreptului fundamental, care se poate valorifica pe calea dreptului comun.

Termenul de prescripție dreptului fundamental, în acest caz, curge dela data scadenței complectată de beneficiar, în virtutea mandatului tacit primit dela emitent. (Cas. III dec. nr. 3318/1943. R. Dr. Com. 1944 caet 3 4, pag. 249).

CĂI DE ATAC. SUNT GUVERNATE DE LEGEA EXISTENTĂ LA DATA CÂND S'A PRONUNȚAT HOTĂRĂREA.

Căile de atac în contra hotărârilor judecătorești sunt guvernate de legea existentă la data când s'a pronunțat hotărârea, considerându-se că părțile au în această privință dela acea dată o situație câștigată. Părțile, chiar sub regimul legii noi care ar suprima o cale de atac, vor putea să uzeze de această cale, pe care o acordă legea veche ce era în vigoare la data pronunțării hotărârei. (Cas. I dec. nr. 63/1943. P. Săpt. 1944 Nr. 17-20 pag. 151).

COMPETINȚĂ PENALĂ. CONEXITATE. JUSTIȚIABIL CIVIL. PROROGAREA INSTANȚEI CIVILE.

În caz de concurs de infracțiuni conexe, săvârșite de un justițiabil al instanțelor civile, dacă una din infracțiuni este de competența instanțelor civile, iar alta de competența instanțelor militare, prorogarea competenței se face în favoarea instanțelor civile, conform art. 31 al. 1 pr. pen., în lipsă de derogare expresă. Dispozițiunea din art. 31 al. 2 pr. pen. este aplicabilă numai instanțelor care aparțin aceleași jurisdicțiuni. (Cas. II divergență, dec. nr. 3230/1943. P. Rom. 1944. I pag. 121 caet 9 cu nota Vințilă Dongoroz).

CONSTRUCTOR DE BUNĂ CREDINȚĂ PE LOC STRĂIN. UZUFRACTUAR. ACȚIUNE DE RESTITUIRE. PROPRIETAR ACTUAL.

Potrivit art. 494 c. civ., dacă constructorul care a clădit pe teren străin a fost de bună credință, nu va putea fi obligat să

ridice construcțiile, dar proprietarul va avea facultatea de a-i restitui valoarea materialului și prețul muncii. s'au a-i plăti o sumă de bani egală cu aceea a creșterii valorii fondului.

Proprietarul la care se referă art. 494 c. civ. nu poate fi de cât cel actual, adică acela care are această calitate în momentul restituțiunii.

Regula din art. 494 al. I c. civ. fiind concepută în termeni generali, are a fi aplicată tuturor terților posesori, cari, neliind proprietarii pământului ce posedă, au făcut pe el construcțiuni, plantațiuni sau lucrări cu materialele lor, și deci și uzufructuariilor, întrucât și ei sunt posesori. (Cas. I dec. nr. 843/1943. P. Rom. 1944. I. pag. 125, caet 9, cu nota Barbu Scondăcescu).

DONAȚIUNE DE BUNURI VIITOARE. IMOBIL INTRAT ÎN PATRIMONIUL DONATORULUI. INEXISTENȚĂ.

Pentru ca donațiunea de bunuri viitoare, admisă de codul civil prin art. 932 și 933, să producă efecte, este necesar ca bunurile donate soților prin contractul de înzestrare să fi intrat, ulterior facerii donațiunei, în patrimoniul donatorului. Dacă această condițiune nu este îndeplinită, părțile interesate nu pot invoca și nu se pot prevala de existența unei donațiuni de bunuri viitoare. (Cas. I dec. nr. 697/1943. P. Rom. 1944. I. pag. 113, caet 7-8, cu nota Barbu Scondăcescu).

DONAȚIUNE ÎNTRE VIITORII SOȚI. SURVENIRE DE COPII ÎN TIMPUL CĂSĂTORIEI. NEREVOCABILITATE.

Donațiunile dintre viitorii soți făcute în vederea căsătoriei sunt revocabile, potrivit art. 836 c. civ., numai în ipoteza în care donatorul dobândește descendenți dintr'o altă căsătorie decât aceea în vederea căreia a gratificat pe soțul donatar, iar nu și în cazul când copiii au rezultat chiar din căsătoria cu soțul donatar. A decide contrariul, ar însemna a se consfinți un sistem legal, după care donațiunea în vederea căsătoriei, care este un stimul pentru formarea căsătoriilor și un sprijin pentru menținerea lor, să se întoarcă în contra scopului principal al acestei institutii, devenind mobilul abținerii soțului donatar de a procrea. (Cas. I dec. nr. 946/1943. P. Rom. 1944, pag. 132, caet 9, cu nota D. Băran).

DOTĂ. IMOBIL DOTAL. SCHIMB CU IMOBIL PARAFERNAL. VALABILITATE.

Prin derogare dela principiul inalienabilității dotei, înscris în art. 1248 c. civ., legiuitorul prin art. 1254 c. civ. a admis în mod excepțional ca imobilul dotal să poată fi schimbat, cu consimțământul femeii, cu un alt imobil în valoare de cel puțin patru cincimi din valoarea sa, care va deveni de asemenea dotal.

Noțiunea de schimb, despre care vorbește art. 1254 c. civ., nu trebuie înțeleasă în sensul art. 1405 c. civ., al contractului de schimb, ci în sensul limbajului obișnuit de „înlocuire“ al imo-

bilului dotal printr'un alt imobil, care să corespundă mai bine intereselor sau nevoilor căsătoriei. Ca atare, soția dotală poate să facă în mod valabil schimbul imobilului dotal cu un alt imobil al ei parafernă. (Cas. III dec. nr. 262/1942. P. Rom. 1944. I pag. 5, caet 1, cu nota Al. Cerban).

EXECUTARE SILITĂ IMOBILIARĂ. FALS ADJUDECATAR. DATA TRANSMITERII PROPRIETĂȚII. DEPUNEREA PREȚULUI. EFECTE ASUPRA IPOTECILOR NEREÎNOITE.

Transmiterea proprietății pentru adjudecatorul menținut în această calitate, potrivit art. 556 pr. civ., are loc în momentul depunerii efective a prețului, iar nu la data la care prețul trebuia să fie depus.

Deci, numai din acest moment ipotecile ce grevau imobilul urmărit trec asupra prețului, se consideră că și-au produs efectul și nu mai au nevoie să fie conservate prin reînnoirea inscripțiilor respective. (Cas. III dec. nr. 565/1944. R. Dr. Com. 1944 caet 8-10, pag. 570).

FALIMENT. CALITATEA DE COMERCIANT. ÎNSCRIEREA FIRMEI ÎN REGISTRUL COMERȚULUI. PREZUMȚIE DE COMERCIALITATE. DOVADA CONTRARIE. ADMISIBILITATE.

Potrivit art. 695 c. com., pentru ca o persoană să poată fi declarată în stare de faliment, se cere, între altele, ca acea persoană să fie comerciant în sensul art. 7 din acelaș cod, adică să aibă comerțul ca o profesiune obișnuită.

Art. 14 și 16 din legea registrului comerțului din 10 Aprilie 1981, care stabilesc prezumția că persoana înscrisă în registrul comerțului exercită profesiunea de comerciant, nu modifică art. 7 c. com.; această prezumție poate fi combătută și în cazul acesta, nu va fi comerciant cel care nu va face acte de comerț cu titlu profesional.

Neradierea firmei nu împiedică pe titularul ei să stabilească că, ne mai făcând acte de comerț, el nu mai este comerciant. (Cas. III dec. nr. 3263/1943. R. Dr. Com. 1944 caet 3-4, pag. 252). INDIVIZIUNE. ÎMPĂRTEALĂ PROVIZIONALĂ CONVENȚIONALĂ. VALABILITATE. INEXISTENȚA CELEI LEGALE ÎN DREPTUL ROMÂN.

Împărteala fructelor unui bun aflat în indiviziune este valabilă, dacă toți coindivizarii capabili și prezenți se învoiesc, în virtutea principiului libertății convențiilor.

În lipsa unei convențiuni între copărtași, împărteala folosinței bunurilor indivize nu se poate face independent și anterior partajului definitiv, în virtutea vreunei dispozițiuni legale; căci, cu excepția unui singur caz, prevăzut de art. 696 al. 2 pr. civ., în dreptul nostru legiuitorul nu a primit acest mod de împărteală provizională legală, eliminând sau modificând toate textele din codul civil francez care o permiteau. (Cas. I dec. nr.

166/1944. P. Rom. 1944. I pag. 57, caet 4 5, cu nota G.P. Docan). JUDECĂTORIA DE OCOL. INVOCAREA DIN OFICIU A MIJLOACELOR DE APĂRARE. DISTINȚIUNI.

Deși este exact că potrivit art. 83 din L. J. O., judecătorul de ocol este dator, când părțile omit de a o face, să invoace din oficiu orice mijloc de apărare sau excepțiune admisibilă în proces, totuși, această dispozițiune este referitoare numai la cazurile când mijloacele de apărare sau excepțiunile rezultă din debateri, iar nu și la probele ce părțile sunt datorare să administreze sau la valabilitatea actelor ce ele înfățișează. (Cas. I dec. nr. 206/1943. P. Săpt. 1945 Nr. 1 pag. 6).

MĂRTURISIRI JUDICIARE. AFIRMAȚIUNILE FĂCUTE DE PĂRȚI ÎN CERERILE INTRODUCTIVE NU AU ACEST CA-
RACTER.

Afirmațiunile pe care părțile le fac prin cererile lor introductive de instanță, pentru sprijinirea pretențiunilor lor, nu pot fi invocate de partea adversă ca o mărturisire judiciară, acest caracter avându-l numai acele declarații, pe care părțile le-au făcut cu intențiunea și în scopul de a le fi opuse ca atare și de a scuti pe partea adversă de alte dovezi. (Cas. I dec. nr. 697/1943. Jur. Gen. 1944 speța 369, pag. 407).

MINOR EMANCIPAT. ACȚIUNE ÎN JUSTIȚIE FĂRĂ ASIS-
TENȚA CURATORULUI. EXCEPȚIUNE DILATORIE PENTRU
PĂRÂT. INTERVENȚIA CURATORULUI ÎN APEL. REGULA-
RIZAREA PROCEDUREI.

O acțiune judiciară din acelea ce necesită asistența curatorului, intentată de minorul emancipat singur, nu este o acțiune făcută de o persoană fără calitate de a sta în justiție, ci este o acțiune făcută de o persoană care nu are capacitatea de a o intenta.

Terțul chemat în judecată are dreptul să invoace neregularitatea rezultând din lipsa de asistență a incapabilului la intentarea acțiunii, opunându-i o excepțiune dilatorie, care se justifică prin interesul lui de a-și conserva drepturile pe care eventual le-ar dobândi împotriva minorului reclamant.

Această excepțiune dilatorie încetează de a produce efecte, dacă în cursul judecății, deci și în apel, procedura e regularizată prin intervenția curatorului alături de minor, pentru ratificarea actului făcut de acesta. (Cas. I dec. nr. 347/1943. P. Rom. 1944. I pag. 9, caet 1, cu nota Barbu Scondăcescu).

NAVLU. CONOSAMENT. OBLIGAȚIE SOLIDARĂ DE PLATA
NAVLULUI PENTRU ÎNCĂRCĂTOR ȘI DESTINATAR.

Din disp. art. 565 și 589 c. com. rezultă, că navlul se plătește de încărcător, care contractează obligația de a-l plăti prin conosament.

Navlul se datorează și de destinatar dacă primește marfa și când acesta este altă persoană decât încărcătorul, care este presupus că a stipulat pentru destinatar, în acest caz există doi debitori, obligați solidar pe baza art. 42 c. com., neputând să existe novație fără consimțământul creditorului.

Dacă conosamentul este la ordin, proprietatea mărfii se transmite prin gir și giratarul devenind destinatar și primind marfa, este obligat să plătească navlul prevăzut în conosament, ca codebitor solidar cu încărcătorul girant. (Cas. III dec. nr. 663/1943. R. Dr. Com. 1944 caet 3-4, pag. 232).

NULITĂȚI PROCEDURALE. POT FI ATACATE FIE PRIN RECURS FIE PE CALEA CONTESTAȚIEI LA EXECUTARE, ÎNSĂ NUMAI PRIN UNA DIN ACESTE CĂI.

Nulitatea unui act de procedură dela instanța de apel se poate invoca, sau pe cale de recurs în casație, sau pe cale de contestație la executare, partea care se pretinde vătămată având a alege oricare din aceste două căi extraordinare de atac, nu însă pe amândouă. Prin urmare, dacă partea vătămată a ales calea contestației la executare și contestația i-a fost respinsă, și-a închis dreptul de a mai repune în discuțiune acea nulitate pe calea recursului înaintea Inaltei Curți. (Cas. I dec. nr. 698/1943. Jur. Gen. 1944 speța 270, pag. 307).

ORDONANȚE PREZIDENȚIALE. RECURSUL NU SUSPENDĂ EXECUTAREA LOR.

Executarea ordonanțelor și hotărârilor date în materie de referență nu poate fi suspendată odată cu facerea recursului, în conformitate cu art. 89 din legea Curții de Casație, deoarece, pe de o parte, acest text nu vizează decât hotărârile pronunțate asupra fondului pricinilor, iar pe de altă parte, pentru că puterea executorie, fiind de esență acestor ordonanțe și hotărâri, suspendarea executării lor în caz de recurs ar anihila în totul întreaga instituție a referenței. (Cas. I dec. nr. 684/1943. Jur. Gen. 1944 speța 401, pag. 443).

PARTE CIVILĂ. DREPTUL INSTANȚEI DE A VERIFICA ORICÂND DACĂ PARTEA CIVILĂ CONSTITUITĂ CA ATARE ARE CALITATEA DE PARTE VĂTĂMATĂ PRIN INFRAȚIUNE.

Simpla declarațiune a cuiva, că se consideră vătămat, deoarece se constituie parte civilă, nu-i suficient spre a-i conferi această calitate decât sub condițiunea de a fi într-adevăr dăunat — direct sau indirect — prin infrațiune, și cum legea acordă celor ce au această calitate o sumă de drepturi, implicit rezultă de aici și dreptul instanțelor de judecată de a putea verifica oricând în cursul proceselor această calitate a lor, deci și în complect de divergență, putând să nu le-o recunoască, sau să le-o

DE RAPORT. NU POATE INVOCA FAȚĂ DE CEILALȚI EREZI DESCENDENȚI PRESCRIPTIVĂ ACHIZITIVĂ.

Eretele descendent, care a fost înzestrat de ascendentul său fără dispensă de raport — sau moștenitorii acestui erede — nu pot să invoace față de ceilalți erezi descendenți — sau față de moștenitorii lor — prescripțiunea achizitivă pentru imobilul cu care a fost înzestrat de autorul lor comun. (Cas. I dec. nr. 697/1943. Jur. Gen. speța 309, pag. 347).

SUCCESIUNE. MOȘTENITORI NESEZINARI. TRIMITERE ÎN POSESIE. NU ESTE NECESARĂ ÎN CAZ DE REVENDICARE A AVERII SUCCESORALE.

Trimiterea în posesiune prevăzută de art. 653 al. 2 c. civ. pentru moștenitorii nesezinari, fiind o măsură provizorie, care se dă în mod sumar pe cale grațioasă în interesul moștenitorilor, constituie o formalitate a cărei lipsă nu poate fi invocată de cel ce deține un bun succesoral, atunci când moștenitorii revindică dela el acel bun, deoarece cu ocaziunea cercetării acțiunii în revendicare, trebuind să se verifice atât titlurile reclamanților, cât și calitatea lor de moștenitori, urmează că dreptul de trimitere în posesiune le este recunoscut sau refuzat implicit, prin chiar hotărârea care tranșează acțiunea dedusă în judecată asupra dreptului de proprietate. (Cas. I dec. nr. 107/1944. Jur. Gen. 1944 speța 531, pag. 602).

SUPERFICIE. DREPT REAL IMOBILIAR. EXISTENȚA LUI ÎN DREPTUL CIVIL ROMÂN.

Superficia este un drept de proprietate, ca atare real și imobiliar, în baza căruia construcțiunile și plantațiunile aparțin altuia decât proprietarului pământului.

Deși Codul civil român, ca și cel francez din care s'a inspirat, nu cuprinde în mod expres acest drept, el rezultă însă implicit din disp. art. 492 c. civ., care prevede că construcțiunile și plantațiunile sunt prezumate că aparțin proprietarului pământului, dacă contrariul nu este probat, așa că legalitatea lui nu poate fi îndoelnică. (Cas. III dec. nr. 66/1943. P. Rom. 1944. I, pag. 89, caet 6, cu nota Al. Cerban).

TRANSPORT FEROVIAR. CLAUZA EXONERĂRII DE RESPONSABILITATE. VINA VĂDITĂ A PREPUȘILOR CĂRĂUȘULUI. TARIF NORMAL. NEVALABILITATEA CLAUZEI.

Potrivit art. 426 c. com., în caz de culpă vădită a prepușilor cărăușului, este lipsită de efect stipulațiunea din scrisoarea de trăsură, conform căreia Regia aut. C. F. R. este dispensată de răspundere pentru stricăciunile cauzate mărfii în cursul transportului.

Această stipulațiune este deasemeni nevalabilă și pe temeiul art. 441 c. com., atunci când transportul la care se referă este

supus tarifului normal. (Cas. III dec.nr. 1345/1943. R. Dr. Com. 1944 caet 1-2, pag. 125).

ULTRA PETITA. NU EXISTĂ DREPT DE RECURS, CI ACELA DE REVIZUIRE.

In conformitate cu disp. art. 288 pct.2 pr. civ., atunci când instanța de apel se pronunță asupra unor lucruri care nu s'au cerut, se va putea cere revizuirea hotărârei, neexistând nici o dispoziție legală care să acorde dreptul de recurs în acest caz. (Cas. III dec. nr. 303/1944, Jur. Gen. 1945 speța 7 pag. 13).

